

50 yıl

KASIM 2015 206

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI DERGİSİ

IKV

50

Türkiye'nin AB Uzmanı

ELLI
yaşında

İKV KURUCU VE MÜTEVELLİ KURUMLARI

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI DERGİSİ İKV'den

de arşivimizdeki fotoğraflar eşliğinde İKV'nin tarihçesini, üstelik aynı zamanda bununla örtüşen Türkiye-AB ilişkilerinin tarihçesini izleyebilirsiniz.

İstanbul Ticaret Odası ve İstanbul Sanayi Odası tarafından, Türkiye'nin dünyaya açılması ve Avrupa ile entegrasyonu süreçlerini izlemek amacıyla kurulan İKV, 50 yıldır hedeflerinden ayrılmadan çalışmalarını yürütüyor. Türk iş dünyasının uzak görüşlülüğünün ve vizyonerliğinin en somut örneği olan İKV'nin kurucuları Behçet Osmanağaoğlu'nu ve Fazıl Zobu'yu yıldönümü vesilesiyle rahmetle anarken, bugüne kadarki tüm Başkanlarımız, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu Üyelerimiz, Genel Sekreterlerimiz ve Vakfımızın tüm çalışanlarını minnetle hatırlıyor ve Vakfımızın bugünlere gelmesindeki katkılarından ötürü kendilerine şükranlarımızı sunuyoruz. Aynı zamanda Vakfımızın çalışmalarını maddi ve manevi olarak destekleyen başta Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olmak üzere, tüm müteveli ve destekçi kurumlarımıza en derin şükranlarımızı sunuyoruz. İKV, 50 yıldır olduğu gibi bundan sonra da aynı kararlılık, dinamizm ve şevk ile çalışmalarını sürdürmeye devam edecek.

Seçim ve Yeni Hükümet

1 Kasım seçimlerinde, Türkiye tercihini tek parti iktidarından yana kullandı. Oyların yüzde 49,5'ini alan AK Parti, Başbakan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu liderliğinde önce 64'üncü Hükümeti ve sonrasında da programını açıkladı. AB Bakanlığı ve Başmüzakerecilik görevine 62'nci Hükümette de aynı görevi icra eden Büyükelçi Volkan Bozkır getirildi. Biz de İKV olarak, son derece deneyimli bir isim olan AB Bakanımız ve Başmüzakerecimiz Volkan Bozkır'a görevinde başarılar diliyoruz. Bunun yanında 64'üncü Hükümet Programı'nda, AB üyeliği hedefine, demokrasi, temel haklar ve yargının bağımsızlığı ve işleyişi ko-

Kasım ayı hafızalarımıza Türkiye-AB Zirvesi, İlerleme Raporu, Paris'teki terör saldırıları, G20 Zirvesi ve ay sonunda Rus uçağının Türkiye hava sahasını ihlal etmesi üzerine düşürülmesiyle kazandı.

Türkiye'nin AB Uzmanı 50 Yaşında

Kasım ayının yoğun gündemini kısaca değerlendirmeden önce bizden bir haber vermek istiyoruz. Elinizde tuttuğunuz İKV Dergisi'nin özel kapağında da anlaşılacağı gibi, 26 Kasım 2015 tarihinde "Türkiye'nin AB Uzmanı" İKV, 50 yaşına bastı. Bu özel sayımızda İKV'yi kurucu ve müteveli kurumlarımız anlatacak sizlere. Ayrıca 50'nci yaşımıza özel hazırlanan mikro sitemizden (<http://50yil.ikv.org.tr/>)

nularında AB standartlarına yapılan vurgunun son derece önemli olduğunu düşünüyoruz. Beklentimiz; önümüzdeki dönemde Türkiye-AB ilişkilerinde esecek olumlu rüzgârı da arkasına alan yeni hükümetin, siyasi kriterler ve müktesebat uyumu konusunda gerekli adımları gecikmeksizin atması.

Yeni Nesil İlerleme Raporu

Açıklanmasının, ertelenmesinin nedenlerinin basına sızan içerikten daha fazla konuşulduğu 18'inci İlerleme Raporu, nihayet 10 Kasım 2015 tarihinde açıklandı. Bilindiği gibi, İlerleme Raporları aday ülkelerde siyasi ve ekonomik kriterler ile AB müktesebatına uyum konusunda son bir yılın fotoğrafını ç-

ken belgelerdir. Ancak bu yılki raporların özelliği, Avrupa Komisyonu'nun yeni bir yaklaşım ile raporları hazırlaması. "Yeni nesil" diye adlandırılan bu raporlarda, aday ülkenin 33 müktesebat faslındaki genel ilerleme düzeyi "erken", "sınırlı", "orta", "iyi" ve "ileri" düzey olarak numaralandırılırken, son bir sene içerisindeki gelişmeler "sınırlı ilerleme", "iyi ilerleme", "ilerleme yok" ve "geriye dönüş var" olarak değerlendiriliyor. Böylece ilgili fasılda son bir yılda ödevimizi ne kadar yerine getirdiğimizi görmekle kalmıyoruz; aynı zamanda o fasılda AB müktesebatına ne derece uyum sağlayabildiğimizi de görüyoruz. Ancak yeni nesil raporların bizce en önemli artışı bir sonraki yıl içerisinde aday ülkeden hangi alanlarda adım atmasının istendiğini; yani ev ödevini açık ve net biçimde ortaya koyması.

Paris'teki Terör Saldırıları ve G20 Zirvesi

Türkiye'nin G20 Dönem Başkanlığı'nın en önemli toplantısı olan 15-16 Kasım 2015 tarihli Liderler Zirvesi, 13 Kasım 2015 tarihinde Paris'te yedi ayrı yerde meydana gelen terör saldırılarının gölgesinde geçti. Saldırıları tüm dünyada şiddetle kınanırken AB içerisinde, birlikte hareket etme ve terörle ortak mücadele öne çıktı. Öte yandan, dünyanın en büyük 20 ekonomisine sahip ülkelerden oluşan G20'nin Liderler Zirvesi'nde de bu yıl ilk defa siyasi konular da oturumların resmi gündem maddesi olarak belirlendi, "Küresel Zorluklar: Terörizm ve Mülteci Krizi" konusu liderler tarafından ele alındı.

Türkiye-AB Zirvesi ya da İkili İlişkilerde Yeniden Bahar Havası

Yoğun kasım ayı gündemi, AB Konsey Başkanı Donald Tusk'un daveti üzerine toplanan AB-Türkiye Zirvesi ile sonlandı. Türkiye-AB Zirvesi'ni Aralık 2015 sayımızda derinlemesine ele alacağız ancak kısaca Zirvede gö-

rüşülen konulara değinmek istiyoruz. Türkiye'yi Başbakan Ahmet Davutoğlu başkanlığındaki heyetin temsil ettiği Zirvede, göç krizinin kontrolünde iki taraf arasında iş birliği, ikili ilişkileri canlandırmak için atılacak adımlar görüldü. Geçen aydan bu yana konuşulan Suriyeli mülteciler için verilecek 3 milyar avro tutarındaki fonun yanında, yıl sona ermeden Ekonomik ve Parasal Politika başlıklı 17'nci faslın açılması ve birtakım fasılların açılmasına yönelik hazırlıkların yapılması, vize serbestisi için Ekim 2016'nın hedeflenmesi, iki taraf arasında yılda iki kez düzenli AB Zirveleri düzenlenmesi, Yüksek Ekonomi Diyalogu'nun başlatılması ve Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ile ilgili görüşmelerin 2016 sonunda başlatılması ele alındı. Temennimiz, Türkiye ve AB'nin birbirine ne kadar ihtiyacı olduğunu gösteren bu tür kriz dönemlerinin gerçek anlamda fırsata çevrilmesi, müzakere sürecindeki canlanmasının kalıcı olması.

İKV Dergisi'nin 50'nci Yıl Özel Sayısı

Başta da ifade ettiğimiz gibi, Dergimizin bu sayısı bizler için özel bir anlam taşıyor. Bu çerçevede 50 yaşına basan İKV'yi sizlere Kurucu ve Mütevelli Kurumlarımızın Başkanları anlatacak. Bu vesile ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Sayın M. Rifat Hisarcıklıoğlu'na, İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Sayın Erdal Bahçivan'a ve İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Sayın İbrahim Çağlar'a bize verdikleri destek ve Dergimizin özel sayısına yaptıkları kıymetli katkıları için teşekkür ediyoruz. Kasım ayı özel sayımızda İKV Başkanı Sayın Ayhan Zeytinoğlu da hem Vakfımızın 50'nci kuruluş yıldönümü hem de yeni nesil İlerleme Raporlarıyla ilgili görüşlerini bizlerle paylaşacak.

İKV Dergisi'nin 50'nci Yıl Özel Sayısında, kasım ayının en önemli gündem maddelerinden ikisini; yani 1 Kasım seçimleri ve 2015 Türkiye İlerleme Ra-

poru'na ilişkin kapsamlı analizleri İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas'ın kaleminden okuyacaksınız. 2015 yılı Genişleme Paketi ve Batı Balkanların AB katılım süreçlerine ilişkin analizi ise İKV Uzmanı Yeliz Şahin hazırladı. İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve Araştırma Müdürü Melih Özsöz ile Mercator-İstanbul Politikalar Merkezi (İPM) Araştırmacısı İlke Toygür bu sayımızda, yeni nesil İlerleme Raporlarının nasıl okunması gerektiğine dair ipuçlarını bizlerle paylaşıyor. Bunların yanında, İKV Uzmanı Gökhan Kilit'in kaleminden Rusya ile Türkiye arasındaki uçak krizi sonrasında Moskova tarafından alınan yaptırım kararının Türk tarımına etkilerini "Görüş" bölümünde okuyacaksınız.

Kasım sayımızda açılmayan fasıllarda son durumu incelediğimiz bölümümüzde; "Adalet, Özgürlük ve Güvenlik", "Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası" ile "Kamu Alımları" fasılları incelenirken, "Ekonomi Gündemi" bölümümüzde İKV Kıdemli Uzmanı Sema Gençay Çapanoğlu, AB ekonomisinin seyri konusunda bizleri bilgilendiriyor.

"STA Bilgi ve Kapasite Merkezi'nden" bölümünde bu sayımızda İKV Kıdemli Uzmanı Selen Akses'in kaleminden AB Ticaret ve Yatırım Stratejisinin yeni öncelikleri ele alınırken, "G20'de Bu Ay" bölümünde G20 Liderler Zirvesi ile açılım gruplarından B20, L20 ve T20 Zirveleri değerlendiriliyor. Keyifle okunan "Ekoloji Penceresi" köşemizde, İKV Uzmanları İlge Kıvılcım ve Gökhan Kilit, AB Emisyon Ticaret Sistemi kursları hakkında bilgi verilirken, İKV Uzman Yardımcısı Ahmet Ceran, AB'de yaratıcı sektörler Dijital Tek Pazara hazırlanırken, Türk telif hakları rejiminin durumunu değerlendiriyor. "Avrupalı Türkler" bölümünde, İKV Uzman Yardımcısı Deniz Servantie, köşesine Avusturya'yı konuk ederken, "Brüksel'den Bakınca" köşesinde, İKV Brüksel Temsilcisi M. Haluk Nuray can alıcı bir soruya yanıt

arıyor: "Dünya ekonomisi de siyaseti de sürdürülemez bir dengedeysen Türkiye-AB ilişkilerinin istikrarla ilerlemesini nasıl sağlarız?"

50'nci yaşımızı kutlarken bizlerle beraber olan siz değerli okuyucularımıza da teşekkür ediyor ve keyifli okumalar diliyoruz. ■

206

KASIM

2015

İKVDEN

50. YIL NOTU

- 6 Genel Yayın Yönetmeni'nden
- 7 "Türkiye'nin AB Uzmanı" İKV 50 yaşında

İKVD FAALİYETLERİ

- 8 İKV'nin KKTC temasları
- 10 İKV Yönetim Kurulu İSO'yu ziyaret etti
- 11 TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu'na Fransa'dan Legion d'Honneur nişanı
- 12 "Türkiye-AB İlişkilerinde Son Gündem" Eskişehir'de ele alındı
- 14 "Türkiye-AB İlişkilerinde Yeni Perspektifler"
toplantı serisi, İstanbul'da ve Brüksel'de gerçekleştirildi
- 15 İKV Monthly'nin kasım sayısı çıktı
- 16 AB Programları Finansal Araçları Semineri düzenlendi
- 17 İKV, VEHUP Birinci Yıllık Kongresi'ne ev sahipliği yaptı

GÖRÜŞ ÖZEL

- 18 TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu:
"Türkiye'nin yüklü ve yoğun AB gündemi İKV'yi bir kez daha öne çıkarıyor"
- 20 İSO Başkanı Erdal Bahçıvan:
"İKV, Türkiye'nin AB mücadelesinde çok önemli bir görevi yerine getirmektedir"
- 22 İTO Başkanı İbrahim Çağlar:
"İKV, on yıllardır Türk iş dünyasının kutup yıldızı"
- 24 İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu:
"İKV, Türk iş dünyasının dünyaya açılma vizyonunun en somut delilidir"

GÖRÜŞ

- 26 İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu: "Yeni nesil İlerleme Raporu, siyasi bir araç olmaya başlayan sürecin doğru, adil ve tarafsız incelenmesi için iyi bir zemin oluşturuyor"
- 30 1 Kasım seçimleri sonrası Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir dönemin ayak sesleri mi?
- 32 Türkiye-Rusya uçak krizi, tarımı vuracak mı?

DOSYA

- 36 2015 Türkiye İlerleme Raporu: Yeni nesil İlerleme Raporlarının ilkinde, uyarı, iş birliği imkânı ve yol haritası var
- 40 2015 Genişleme Paketi ve Batı Balkanların AB yolunda son bir yılı
- 48 Yeni nesil İlerleme Raporlarını nasıl okumak gerekir?

AÇIL(A)MAYAN MÜZAKERE FASILLARINDA SON DURUM

- 52 Fasil 24: Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
- 56 Fasil 31: Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası
- 60 Fasil 5: Kamu Alımları

GÜNDEM DEN

- 64 Rus uçağının düşürülmesinden sonra Rusya'ya ve Türkiye'ye itidal çağrısı
- 65 1 Kasım genel seçimlerinin ardından yeni hükümet kuruldu
- 66 Paris saldırılarının ardından AB'deki son gelişmeler
- 68 Kıbrıs'ta yoğun görüşmeler
- 69 AB ve Afrika liderleri, Valetta Zirvesi'nde göç gündemiyle toplandı
- 69 İKV: "İki gazetecinin tutuklanması, AB üyelik hedefleri ile çelişmektedir"

EKONOMİ GÜNDEMİ

- 70 AB ekonomisi zorlu küresel koşullar altında ılımlı bir şekilde ilerliyor

STA BİLGİ VE KAPASİTE MERKEZİ'NDEN

- 74 AB Ticaret ve Yatırım Stratejisinin yeni öncelikleri:
Etkinlik, şeffaflık ve değerler

G20'DE BU AY

- 82 G20 Liderler Zirvesi'nin gündemi: terör, mülteci krizi ve ekonomi
- 84 İş dünyası B20 Zirvesi için Antalya'daydı
- 85 L20 Zirvesi 13-15 Kasım 2015 tarihlerinde gerçekleştirildi
- 86 T20 Zirvesi'nde sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve G20'nin rolü ele alındı
- 87 G20 açılım gruplarından mülteci krizine ilişkin ortak açıklama

EKOLOJİ PENCERESİ

- 88 AB Emisyon Ticaret Sistemi kursları başladı

AB MEVZUATININ TÜRK İŞ DÜNYASINA ETKİLERİ

- 90 AB'de yaratıcı sektörler Dijital Tek Pazara hazırlanırken
Türk telif hakları rejimi ne durumda?

AVRUPALI TÜRKLER

- 94 Avusturya Türkleri: Mozart'ın ülkesindeki yakınlarımız
- 98 Avusturya Milletvekili Vahide Aydın: "Gelişmiş bir ülke olan Avusturya'nın mültecilere yönelik tavrının farklı olması gerek"

BRÜKSEL'DEN BAKINCA

- 100 Türkiye-AB ilişkileri canlanıyor: Dünya ekonomisi de siyaseti de sürdürülemez bir dengedeysen Türkiye-AB ilişkilerinin istikrarla ilerlemesini nasıl sağlarız?

*Genel Yayın
Yönetmeni'nden*

Değerli Okurumuz;

İKV'nin kuruluşunun 50'nci yıldönümüne özel olarak hazırlanmış, İKV Dergisi'nin "50'nci Yıl Sayısını" sizlere sunmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz.

Türkiye-AB üyelik müzakereleri sürecinde 10'uncu yılı geride bıraktığımız 2015 yılı, bizler için diğer yıllardan çok daha farklı bir anlam taşıyor.

26 Kasım 1965 tarihinde kurulan Vakfımız,

bu ay kuruluşunun 50'nci yılını geride bırakıyor.

Türk iş dünyasının, uzun vadeli bir hedef için oluşturduğu iş birliğinin en somut göstergesi olan İKV, Kasım 2015 tarihinde kuruluşunun 50'nci yıl dönümünü kutluyor.

Bizler de bu yılı, sadece bir kutlama olarak değil; aynı zamanda Türkiye'de Avrupa bilincini,

Avrupa'da ise ülkemizin bilinirliğini artırmak için bulunmaz bir fırsat olarak gördük.

Yıl boyunca yaptığımız tüm çalışmalarda,

Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasındaki ilişkilerin temelini

oluşturan Ankara Anlaşması'nın 1963 yılında imzalanmasından sadece iki yıl sonra kurulan,

"Türkiye'nin AB Uzmanı" İKV'yi, ve Türk özel sektörünün ileri görüşlülüğünü görünür kılmaya çalıştık.

50 yıldır farklı dünyalara açık bir Türkiye inancı ile,

ülkemizin çağdaş dünyaya entegrasyonuna katkı sağlayan İKV'yi daha fazla tanıtmayı amaçladık.

Değerli Okurumuz; Kurulduğu günden bugüne, misyon ve hedefinden hiç sapmadan,

Türkiye'nin Avrupa fotoğrafında hak ettiği yeri alması inancını kaybetmeden,

Kurucuları, Mütevellileri ve Destekçileri ile sıkı bir iş birliği içerisinde,

Türkiye'ye Avrupa vizyonunu, Avrupa'ya da Türkiye'nin potansiyelini anlatan bir kurum olarak, bugün büyük bir gurur yaşıyoruz. Bu vesile ile;

Vakfımızın Kurucuları olan **Behçet Osmanağaoğlu ve Fazıl Zobu**'yu rahmetle anarken,

bugüne kadar bu vizyon ve inancı sürdürmemizde katkısı olan,

tüm **Başkanlarımız, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu Üyelerimiz, Genel Sekreterlerimiz ve Vakfımızın tüm çalışanlarını** minnetle hatırlıyor

ve Vakfımızın bugünlere gelmesindeki katkılarından ötürü şükranlarımızı sunuyoruz.

Vakfımızın çalışmalarını maddi ve manevi olarak destekleyen,

Kurucularımız **İstanbul Sanayi Odası ve İstanbul Ticaret Odası,**

ve başta **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği** olmak üzere, tüm **mütevelli ve destekçi kurumlarımıza** en derin şükranlarımızı sunuyor ve bundan sonra da çalışmalarımızı aynı şevk ve kararlılıkla sürdürmeyi diliyoruz. ■

Melih ÖZSÖZ

İKV Dergisi Genel Yayın Yönetmeni

İKV BAŞKANLARI

Fazıl Zobu ve
Behçet Osmanağaoğlu
(1965-1975)

Ertuğrul Soysal
(1976-1978)

Basri Öztekin
(1979-1982)

Refik Baydur
(1982-1983)

Asım Kocabıyık
(1983-1987)

Jak Kamhi
(1987-1992)

Meral Gezgin Eriş
(1995-2002)

Davut Ökütçü
(2003-2007)

Sedat Aloğlu
(1992-1994)

Prof.Dr. Halûk Kabaalioğlu
(2007-2014)

Ömer Cihad Vardan
(2014-2015)

Ayhan Zeytinoglu
(2015-halen)

“Türkiye'nin AB Uzmanı” İKV 50 yaşında

26 Kasım 1965 tarihinde kurulan Vakfımız, 50'nci yaşını kutluyor. İTO ve İSO tarafından, Türkiye'nin dünyaya açılması sağlamak ve Avrupa ile entegrasyonu süreçlerini izlemek amacıyla kurulan İKV, 50 yıldır hedeflerinden ayrılmadan çalışmalarını yürütüyor.

Türk iş dünyasının uzak görüşlülüğünün ve vizyonerliğinin en somut örneğini teşkil eden Vakfımızın Kurucuları olan Behçet Osmanağaoğlu ve Fazıl Zobu'yu bu yıldönümünde rahmetle anarken, bugüne kadarki tüm Başkanlarımız,

Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyelerimiz, Genel Sekreterlerimiz ve Vakfımızın tüm çalışanlarını minnetle hatırlıyor ve Vakfımızın bugünlere gelmesindeki katkılarından ötürü şükranlarımızı sunuyoruz.

Vakfımızın çalışmalarını maddi ve manevi olarak destekleyen başta TOBB olmak üzere, tüm mütevellî ve destekçi kurumlarımıza en derin şükranlarımızı sunuyor ve bundan sonra da çalışmalarımızı aynı şevkle ve kararlılıkla sürdürmeyi diliyoruz. ■

İKV KURUCU
VE MÜTEVELLİ
KURUMLARI

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

İSTANBUL
TİCARET
ODASI
— 1882 —

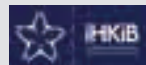

TİM TÜRKİYE
İHRACATÇILAR
MECLİSİ

İSTANBUL
TİCARET
BORSASI
1946

TUSİAD

İK V'nin KKTC temasları

BM arabuluculuğunda Kıbrıs meselesine çözüm bulmak üzere sürdürülen müzakerelerin ivme kazandığı bir dönemde gerçekleştirilen ziyarette, müzakere sürecinde kaydedilen gelişmeler ve iş birliği olanakları ele alındı.

KKKTC'ye 27-28 Kasım 2015 tarihlerinde bir ziyarette bulunan İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, Lefkoşa'da ve Girne'de bir dizi üst düzey görüşme gerçekleştirdi. İKV Başkanı Zeytinoğlu'na ziyarette, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve Araştırma Müdürü Melih Özsoz ile İKV Uzmanı Yeliz Şahin eşlik etti.

İK V Başkanı, KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı Tarafından Kabul Edildi

İK V Başkanı Ayhan Zeytinoğlu ve beraberindeki heyet, 27 Kasım 2015 tarihinde KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı tarafından kabul edildi. KKTC Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nda gerçekleştirilen görüşmede, Dışişleri

Bakanlığı Müsteşarı Erhan Erçin de hazır bulundu.

KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı görüşmede, Kıbrıs meselesinin çözümü yönünde önemli gelişmeler yaşandığını teyit etti. Cumhurbaşkanı Akıncı, Kıbrıs meselesine ilişkin diplomatik çabaların 50 yıldır sürdürüldüğünü kaydederken, bu kez çözüm için sona gelindiği görüşünün hâkim olduğunu dile getirdi. Kıbrıs meselesinin kalıcı çözüme kavuşturulmasının, Türkiye'nin AB üyelik sürecine önemli katkılar yapacağına değinen Akıncı, KKTC'nin çözüm sonrasında AB içerisinde yer almasıyla birçok faslın üzerindeki engellemelerin kalkacağını, Türkçenin AB resmi dilleri arasına katılacağını ve AB'de bazı kesimlerin Türkiye'ye karşı direncinin kırılacağını belirtti.

Türk tarafı olarak oldukça zorlu konuları çözdüklerini kaydeden Akıncı, Rum tarafının güven artırıcı önlemler konusunda bazı takıntılarını aşması halinde daha hızlı ilerleyebileceklerini vurguladı.

İK V Başkanı Zeytinoğlu, KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı'ya Ada'da çözüme yönelik oldukça umutlu bir atmosferin oluştuğu bir dönemde KKTC'yi ziyaret etmekten duyduğu memnuniyeti dile getirdi. İKV Başkanı, Cumhurbaşkanı Akıncı'ya bu ay 50'nci yılını geride bırakan İKV'nin yürüttüğü çalışmalar hakkında bilgi verdi. Cumhurbaşkanı Akıncı ise İKV'nin çalışmalarını uzun zamandır takip ettiğini söyledi.

İK V Başkanı, KKTC Dışişleri Bakanı Çolak'ı Makamında Ziyaret Etti

İK V Başkanı Ayhan Zeytinoğlu başkanlığındaki İKV heyeti, Lefkoşa

temasları kapsamında KKTC Dışişleri Bakanı Emine Çolak'ı makamında ziyaret etti. KKTC Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Erhan Erçin'in de hazır bulunduğu görüşmede, BM arabuluculuğundaki müzakere sürecinde yaşanan gelişmeler ve olası iş birliği olanakları değerlendirildi.

Ada'daki müzakere sürecine ilişkin "Tünelin ucunda ışık var" ifadelerini kullanan KKTC Dışişleri Bakanı Emine Çolak, Türkiye'nin müzakerelere yönelik pozisyonunun AB ile ilişkileri açısından önemli olduğunu kaydetti. Kıbrıs müzakerelerinde uzun zamandır arzu edilen atmosferin oluştuğunu söyleyen Çolak, Ankara'daki temasları sırasında Türkiye'nin Kıbrıs'ta çözüme olan ilgisinin yüksek olduğunu gözlemlendiğini ve bunun kendilerini motive ettiğini belirtti.

Müzakere sürecinin kartopu etkisiyle ilerlediğini kaydeden KKTC Dışişleri Bakanı Çolak, kısa sürede yapılması gereken çok fazla şey olduğunu belirtirken, bunları başarmının mümkün olduğunu vurguladı. Mayıs ayında Rum tarafında gerçekleştirilecek olan parlamento seçimlerinin müzakerelere olası etkisini değerlendiren Çolak, al-ver süreci devam ederken Rum tarafında seçimler öncesinde oluşacak ortamın, süreci olumsuz etkileyebileceğini ifade etti.

İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, KKTC Dışişleri Bakanı Çolak'a İKV tarafından yürütülen çalışmalar hakkında bilgi verdi ve Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan son gelişmeleri aktardı.

İKV Başkanı, KTTO ve KTSO Başkanları ile Görüştü

İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu ve beraberindeki heyet, 27 Kasım 2015 tarihinde Kıbrıs Türk Ticaret Odası'nı (KTTO) ziyaret ederek, KKTO Başkanı Fikri Toros ile bir araya geldi. İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, KTTO Başkanı Toros'a İKV tarafından yürütülen çalışmalar hakkında bilgi verdi ve Türkiye-AB ilişkilerinde

yaşanan son gelişmeleri aktardı. KKTO'nun çalışmaları hakkında bilgi veren KKTO Başkanı Toros, iş dünyası olarak Ada'da çözüme desteklediklerini vurguladı. Siyasi bölünmüşlüğe rağmen, her iki taraftaki iş adamları arasındaki ilişkilerin oldukça yoğun şekilde devam ettiğini kaydeden Toros, Rum tarafı Sanayi ve Ticaret Odası ile birlikte Kıbrıs'ta olası çözümlerin ekonomik getirileri konusunda üçüncü ülkeleri bilgilendirmek üzere yoğun lobi faaliyetleri yürüttüklerini söyledi. İKV ile KTTO arasındaki iş birliği olanaklarının da ele alındığı toplantıda, Türkiye'nin AB uyum süreci konusunda önemli birikime sahip İKV'nin KKTO'ya AB uyum sürecinde nasıl destek verebileceği konusu değerlendirildi.

28 Kasım 2015 tarihinde, Kıbrıs Türk Sanayi Odası (KTSO) Başkanı Ali Çıralı ile görüşen İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu ve beraberindeki heyet, KTSO Başkanı Çıralı'yı, İKV'nin yürüttüğü çalışmalar hakkında bilgilendirdi. İKV heyeti görüşmede, KTSO'nun çalışmaları ve Kıbrıslı Türk sanayicilerin Ada'da çözüme yönelik sürdürülen müzakere sürecine bakışı konusunda Çıralı'dan bilgi aldı.

İKV Başkanı, "Barışa Giden Yolda Kıbrıs Uluslararası Yatırım Zirvesi"nde Konuştu

İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, 28 Kasım 2015 tarihinde KKTC Başbakanı Ömer Kalyoncu'nun himayesinde Girne Amerikan Üniversitesi (GAÜ), Uluslararası Diplomatlar Birliği (DMW) ve Avrupa İşadamları Kulübü (EBC) iş birliğinde düzenlenen Barışa Giden Yolda Kıbrıs Uluslararası Yatırım Zirvesi'nde bir konuşma yaptı.

Türkiye, Almanya, Polonya, Fransa, Mısır başta olmak üzere çok sayıda ülkeden yatırımcılar, iş insanları ve akademisyenlerin katıldığı zirvenin açış konuşmalarını, GAÜ Kurucu Rektörü ve Yöneticiler Kurulu Başkanı

Serhat Akpınar, DMW Türkiye Başkanı Ferhat Bozçelik, EBC Başkanı Zbigniew Roch, GAÜ Yöneticiler Kurulu Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Asım Vehbi, Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu Başkanı Tarkan Kadioğlu, KKTC Maliye Bakanı Birikim Özgür, KKTC Ekonomi Sanayi Ticaret Bakanı Sunat Atun ve KKTC Başbakanı Ömer Kalyoncu gerçekleştirdi.

İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, konuşmasında, Ada'da çözüm yönünde tarihi bir dönüm noktası yaşandığına dikkat çekerken, Kıbrıs'ta adil ve kalıcı çözümün taraflara enerji, doğal kaynaklar, yatırımlar ve ticaret bakımından getireceği kazanımları vurguladı.

Konuyu Türkiye-AB ilişkileri açısından değerlendiren İKV Başkanı, AB'nin Rum tarafının üyelik sürecini doğru şekilde yönetememesi ve koşulluluk ilkesini asimetric bir şekilde uygulaması sonucu, Annan Planı'na "hayır" oyu veren Rum tarafının adeta ödüllendirilerek AB'ye üye olduğunun, AB'nin Ada'da kapsamlı çözüme "evet" diyen Türk tarafının tabi olduğu izolasyonları sonlandırmaya yönelik verdiği sözlerin pratikte karşılık bulamadığının altını çizdi. Rum tarafının tek yanlı AB üyeliğiyle Kıbrıs meselesinin Türkiye-AB ilişkilerinde önemli bir sorun alanı haline geldiğini kaydeden İKV Başkanı Zeytinoğlu, Türkiye'nin AB üyelik müzakereleri sürecinde tüm fasılların geçici olarak dahi kapatılmasının ve 14 faslın açılmasının Kıbrıs meselesinin farklı boyutları nedeniyle engellendiğini hatırlattı. İKV Başkanı Zeytinoğlu, bu yönden Ada'da kalıcı ve adil çözüme varılmasının Türkiye'nin katılım müzakereleri sürecinde bir katalizör görevi göreceğini belirtti.

İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, zirvenin ardından düzenlenen gala yemeğinde, KKTC Başbakanı Ömer Kalyoncu'ya İKV'nin 50'nci kuruluş yılı anısına yaptırılan çini çalışmasını takdim etti. ■

İK V Yönetim Kurulu İSO'yu ziyaret etti

İK V Başkanı Ayhan Zeytinoğlu başkanlığındaki İK V heyeti, 17 Kasım 2015 tarihinde İK V'nin kurucularından İSO'yu ziyaret etti.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan ve İSO Yönetim Kurulu Üyeleri tarafından ağırlanan heyette aynı zamanda İSO Meclis Başkanı da olan, İK V Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Zeynep Bodur Okyay da hazır bulundu. AB

ile ilişkilerin mevcut durumunun konuşulduğu toplantıda, İSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Adnan Dalgakıran, İSO Yönetim Kurulu Üyeleri Ali Ulvi Orhan (Sayman), Sultan Tepe ve M. Ata Ceylan da yer aldı. İSO'ya gelen İK V heyetinde

Başkan Zeytinoğlu ve Başkan Yardımcısı Okyay'a, İKV Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Halûk Kabaalioglu, İKV Yönetim Kurulu Muhasip Üyesi Atila Menevşe, İKV Yürütme Kurulu Üyeleri Dr. Zeynel Abidin Erdem, Ali Sami Aydın, İlhan Koyunseven, Ahmet Sayar, Sedat Zincirkıran, İKV Denetçileri Hasan Hüseyin Coşkun ve Mustafa İçöz'ün yanı sıra İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas ile İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve Araştırma Müdürü Melih Özsoz eşlik etti.

İKV ve İSO heyetleri arasındaki görüşmede, İSO Başkanı Erdal Bahçivan, İKV'nin özellikle AB fonlarından yararlanmak adına odalar ve üyelerine destek olmasının faydalı olacağını söyledi. AB'nin sağladığı fonlardan azami ölçüde fayda sağlanabilmesi için İSO'nun İKV'nin tecrübelerinden ve bilgi birikiminden faydalanmak istediğini belirten Bahçivan, bu alanda geçmiştekinden daha fazla iş birliği yapmak istediklerini ve bunun için İKV'nin Brüksel'deki iyi ilişkilerinin de yol gösterici olmasını beklediklerini aktardı.

Görüşmede İSO-İKV iş birliği için önerilen ikinci alan ise tüm dünyada etkisi giderek artan serbest ticaret anlaşmaları ve özellikle Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTYO) ve Trans Pasifik Ortaklığı (TPO) oldu. İSO Başkanı Bahçivan, Türkiye'nin TTYO müzakereleri esnasında dışarıda kalmaması ve AB ile Gümrük Birliği'nin olumsuz etkilenmemesi için İKV ile ortak lobi faaliyetleri yürütülmesini önerdi.

İKV'nin özellikle Gümrük Birliği'nin modernizasyonu konusunda etki analizleri yapmak istediğini ve iş dünyasının müzakere masasındaki temsilciliğini üstlenmek istediğini ifade eden İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu ise etki analizi hazırlamak için mutlaka odalarla iş birliği yapmaları gerektiğinin bilincinde olduklarını vurguladı. İKV'nin sahip olduğu 50 yıllık geçmişle Türkiye'deki nadir sivil toplum kuruluşlarına örnek olduğunu ifade eden İKV Yönetim Kurulu Başkanı Zeytinoğlu, vizyoner bir kuruluş olan İSO'nun AB ile ilişkilerin tekrar hareketlendiği bugünlerde mutlaka desteğini devam ettirmesi gerektiğinin altını çizdi.

Üyelere dokunan faaliyetler için ve onlardan geri bildirim olarak yapılacak etki analizi için İKV'nin teknik kadrosunun büyük bir değer olduğunu belirten İSO Meclis Başkanı ve İKV Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Zeynep Bodur Okyay ise İSO'nun firmalarla yakın ilişkisini kullanarak bu değerini iki kurum için de kazanca çevrilebileceğini ifade etti.

Aralık veya ocak aylarında İKV yeni yönetim kurulunun yapacağı strateji belirleme toplantısına İSO ile ortak gerçekleştirilebilecek projeler konusunda hazırlık yapılması ve bu toplantı sonrası İSO Yönetim Kurulu Üyeleri ile İKV Yönetim Kurulu Üyelerinin yeniden bir araya gelmesi konusunda anlaşmaya varıldı. ■

TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu'na Fransa'dan Legion d'Honneur nişanı

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu'na, Fransa Dış Ticaret Bakanı Mathias Fekl tarafından, 19 Kasım 2015 tarihinde, Fransa'nın en üst düzey nişanı olan *Legion d'Honneur* takdim edildi.

Fransa Cumhuriyeti'nden böyle bir nişan almaktan büyük onur duyduğunu ifade eden TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, bir girişimci ve sanayiciyi olarak, Türk-Fransız ekonomik ve siyasi ilişkilerin önemine inandığını söyledi.

Legion d'Honneur nişanı, Hisarcıkloğlu'na iki ülke ilişkilerinin geliştirilmesi dolayısıyla verildi. Hisarcıkloğlu, Fransa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği Başkanı Andre Marcon'un teklifi ile Türkiye-Fransa ekonomik ilişkilerinin geliştirilmesine yapmış olduğu katkılardan dolayı, Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande'ın onayı ile madalyaya layık görüldü. Madalya töreninde konuşan Hisarcıkloğlu, Fransa'da meydana gelen saldırıya değinerek terörü nefretle kınadığını söyledi. Fransa halkı ile dayanışma içerisinde olduklarını ifade eden Hisarcıkloğlu, "Terörle mücadele eden halkımız. Fransa'nın endişesini anlamaktadır. Terörün seçtiği hedefler özgürlük eşitlik kardeşlik ve insanlığın onurudur. Terörün dini ve milliyeti yoktur. Bu tür acıların yaşanmamasını diliyorum" ifadelerini kullandı.

Fransa Cumhuriyeti'nden böyle bir nişan almaktan onur duyduğunu dile getiren TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, bir girişimci ve sanayiciyi olarak, Türk-Fransız ekonomik ve siyasi ilişkilerin önemine inandığını ifade etti. Fransa ile Türkiye arasında 700 yıllık tarihten gelen bir dostluğun bulunduğunu kaydeden TOBB Başkanı, Türk-Fransız ilişkilerinin AB, Ortadoğu ve dünya barışı için önemine dikkat çekti ve "Bu anlamlı nişanla Türk-Fransız ilişkilerini güçlendirmeye yönelik sorumluluklarımız arttı" şeklinde konuştu.

“Türkiye-AB İlişkilerinde Son Gündem” Eskişehir’de ele alındı

“Türkiye-AB İlişkilerinde Son Gündem” başlıklı panel, İKV ve ESO iş birliğinde 25 Kasım 2015 tarihinde, Eskişehir’de gerçekleştirildi.

Panelin açış konuşmasını yapan Eskişehir Sanayi Odası (ESO) Başkanı Savaş Özaydemir, Türkiye-AB üyelik müzakereleri sürecini ve mevcut durum kapsamında, açılan ve açılmayan fasıllar ve Avrupa Komisyonu’nun yayınladığı son İlerleme Raporu’na ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Eleştirilerin ağırlıklı olarak hukukun üstünlüğü yargı ve temel haklar alanlarında yoğunlaştığına işaret eden Özyaydemir, raporun genel olarak eleştirel bir ağırlıkta hazırlansa da Türkiye’nin kaydettiği ilerlemeye ilişkin mevcut fotoğrafı gerçekçi bir şekilde ortaya koyduğunu belirtti. Demokrasi ve yargı reformu konusunun daha dikkatli bir şekilde ele alınması gerektiğine işaret eden Özyaydemir, raporda ayrıca, yapısal reformların hızlandırılması gerektiğinin

vurgulandığını belirtti. Bölgedeki mülteci krizi nedeniyle son dönemde Türkiye ile AB arasında iş birliğinin öneminin arttığına da dikkat çeken Özyaydemir, Türkiye’nin AB üyelik sürecinde yaşanan zorluklara karşın demokrasi ve insan hakları açısından kazanımlar elde edildiğini kaydetti.

İKV Başkanı, Türkiye-AB İlişkilerini Değerlendirdi

İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, Türkiye’nin çok önemli bir dönemden geçtiğine dikkat çekerek, 10 Kasım 2015 tarihinde Avrupa Komisyonu’nun Türkiye İlerleme Raporu’nu yayımlanmasından hemen önce Türkiye-AB gündeminin Mülteci Eylem Planı görüşmeleri nedeniyle hareketlendiğini hatırlattı.

İlerleme Raporu'na ilişkin görüş ve değerlendirmelerini aktaran İKV Başkanı, bu yılki raporda önemli değişikliklere değindi. Raporun gelecek dönemde aday ülke tarafından atılması gereken adımlardan oluşan bir yol haritası içerdiğini kaydeden Zeytinoğlu, gelişmelerin sadece son bir yıla ilişkin olarak değil, genel itibariyle değerlendirildiğini, "Ekonomik Kriterler" bölümünün daha fazla parlatılmasının yanı sıra sürecin teknik boyutunun ön plana çıkartıldığını kaydetti.

İKV Başkanı Zeytinoğlu, raporun "Siyasi Kriterler" bölümünde Türkiye'ye eleştirilerde ve uyarılarda da bulunduğunu belirterek, bu yılki raporda, genelde siyasi reformların yavaşlamasından bahsedildiğini ekledi. Raporun teknik boyutuna da değinen Zeytinoğlu, son bir yılda müzakere sürecindeki yavaşlamanın vurgulanmasına karşın, genel itibariyle müktesebata uyumda Türkiye'nin durumunun kötü olmadığını işaret etti.

İKV olarak İlerleme Raporu'nda yer alan konuların yeni hükümet ve yeni AB Bakanı tarafından dikkate alınması gerektiğine inandıklarını belirten Zeytinoğlu, bu çerçevede 2014 yılında kabul edilen Ulusal Eylem Planı ve AB Strate-

ji'sinde yer alan reformların bir an önce yerine getirilmesinin önemini vurguladı. Zeytinoğlu, ayrıca Türkiye için AB'nin vazgeçilmez bir çipa olduğuna inandıklarının altını çizdi.

Gümrük Birliği konusuna da değinen Zeytinoğlu, 20 yıllık Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin güncellenmesine ihtiyaç bulunduğuna ve iş dünyasının bu sürece tam ve etkin şekilde müdahil olması gerektiğine işaret etti. Zeytinoğlu, Gümrük Birliği'nin kapsamının genişletilmesinin ve işleyişinin iyileştirilmesinin Türkiye'nin hâlihazırda AB ile ABD arasında müzakereleri devam eden TTYO'ya katılımını kolaylaştıracağını, Türkiye'nin TTYO'ya dahil olmasıyla, büyük fırsatlar ve kazanç elde dileceğini kaydetti.

Konuşmasında vize sorununa dikkat çeken Ayhan Zeytinoğlu, iş adamlarına yönelik haksız vize uygulamasına karşı İKV'nin yoğun şekilde çalıştığını belirtti. İKV tarafından yapılan araştırma sonuçlarını paylaşan Zeytinoğlu, son bir yılda, Türk vatandaşlarının AB üye ülkelerine yaptığı vize başvurusunun Türkiye'ye yaklaşık 49 milyon avroya mal olduğunu, son 6 yılın faturasının ise 250 milyon avro civarında olduğunu açıkladı.

Panelde, Türkiye-AB İlişkilerinin Farklı Boyutları Ele Alındı

Açış konuşmalarının ardından, İKV tarafından gerçekleştirilen sunumlarla Türkiye-AB ilişkilerinin farklı boyutları masaya yatırıldı. İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, "Türkiye-AB İlişkileri: Mevcut Durum ve Sorunlar" başlıklı sunumunda Türkiye-AB müzakere sürecinin aşamaları, müzakere sürecindeki mevcut durum, Türkiye-AB ilişkilerinde sorunlar, AB üyeliğine ve önümüzdeki döneme ilişkin beklentiler konularına değindi. İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve Araştırma Müdürü Melih Özsöz gerçekleştirdiği sunumda, AB-Türkiye mülteci uzlaşısı, yeni nesil İlerleme Raporları, 2015 Yılı Türkiye İlerleme Raporu ve İKV'nin hazırladığı İlerlemenin Dili ile Matematikçi çalışmalarını ele aldı. İKV Brüksel Temsilcisi Haluk Nuray, "Dünya Ticaret Sahnesi Hızla Değişirken Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi, TTYO ve Yeni Nesil STA'lar Ekseninde Türkiye-AB Ekonomik İlişkilerinin Yeni Yüzü" başlıklı bir sunum yaptı. İKV Proje Müdürü Çisel İleri ise sunumunda, Türkiye'nin Birlik Programlarına katılımını değerlendirdi. ■

“Türkiye-AB İlişkilerinde Yeni Perspektifler” toplantı serisi, İstanbul’da ve Brüksel’de gerçekleştirildi

“Yeni Perspektifler: Avrupa Komisyonu’nu Türkiye İlerleme Raporlarının Matematikçi ve Dili” başlıklı toplantı serisi, İKV ile Friedrich Naumann Vakfı iş birliğinde İstanbul’da ve Brüksel’de gerçekleştirildi.

İKV ve Friedrich Naumann Vakfı iş birliğinde düzenlenen “Yeni Perspektifler: Avrupa Komisyonu Türkiye İlerleme Raporlarının Matematikçi ve Dili” başlıklı toplantı serisinin ilki, 13 Kasım 2015 tarihinde İKV’nin ev sahipliğinde İstanbul’da gerçekleştirildi. Açış konuşmasını İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas’ın yaptığı toplantıda, İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve Araştırma Müdürü Melih Özsöz’ün İKV’nin “İlerlemenin Dili” ve “İlerlemenin Matematikçi” başlıklı çalışmalarını özetlediği; ilki 2015 yılında yayımlanan “yeni nesil” İlerleme Raporlarına ilişkin değerlendirmelerini katılımcılara aktardığı sunumun ardından panel oturumuna geçildi.

İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve Araştırma Müdürü Melih Özsöz’ün moderatörlüğünde düzenlenen panel oturumunda, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, TEPAV AB Enstitüsü Direktörü Nilgün Arısan Eralp, *Hürriyet Daily News* Köşe Yazarı Barçın Yinanç, Kültür Üniversitesi’nden Yard. Doç. Dr. Özge Zihnioğlu ve Mercator-İPM Araştırmacısı İlke Toygür, katılım müzakerelerinde gelinen son durum, göçmen krizi, teknik ve siyasi açıdan 2015 İlerleme Raporu’na ilişkin değerlendirmelerini aktardı. Panel oturumunun ilk turunda tartışmacılar, İlerleme Raporlarına ve müzakere sürecine ilişkin genel değerlendirmelerini katılımcılarla paylaştı. Panel oturumunun

ikinci turunda son dönem Türkiye-AB ilişkilerinin öncelikli gündem maddesi olan ve 2015 İlerleme Raporu'na da yansıyan göçmen krizini masaya yatırdı. Panel oturumunun, son bölümünde ise İlerleme Raporlarının teknik ve siyasi yapısı değerlendirildi.

Toplantı serisi kapsamında, 24 Kasım 2015 tarihinde Brüksel'de gerçekleştirilen toplantıda, Friedrich Naumann Vakfı Türkiye Ofisi Proje Koordinatörü Aret Demirci'nin açış konuşmasının ardından, İKV Uzman Yardımcısı Büşra Çatır, İKV'nin "İlerlemenin Matematiği" ve "İlerlemenin Dili" başlıklı çalışmalarının özetlendiği bir sunum gerçekleştirdi.

İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve Araştırma Müdürü Melih Özsöz'ün moderatörlüğünü yaptığı panel oturumunda, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, İKV Brüksel Temsilcisi Haluk Nuray, Avrupa Komisyonu Türkiye Masası Yetkilisi Patrick Paquet ve *Hürriyet Daily News* Köşe Yazarı Barçın Yinanç, 2015 Yılı İlerleme Raporu ve Türkiye-AB ilişkilerinin geleceğine ilişkin görüşlerini paylaştı.

Panelin ilk turunda, İKV Brüksel Temsilcisi Haluk Nuray, İlerleme Raporlarına ilişkin olarak yaptığı değerlendirmede, bu yıl 18'incisi yayımlanan İlerleme Ra-

porlarının amacına hizmet etmediğinin altını çizerken, Türkiye'nin AB üyesi olması için daha kaç İlerleme Raporu yayımlanması gerektiği sorusunun bir cevabı olmadığını belirtti. Avrupa Komisyonu Türkiye Masası Yetkilisi Patrick Paquet ise bu yıl ilk defa uygulanan yeni teknik ve formatıyla 18'inci İlerleme Raporunun Türkiye ve AB arasında ortak bir dil yaratma hedefine yönelik ilk adım olarak değerlendirilebileceğini kaydetti. *Hürriyet Daily News* Köşe Yazarı Barçın Yinanç, Türkiye-AB ilişkilerinde güvenin yeniden nasıl inşa edileceğine ilişkin olarak yaptığı değerlendirmede AB'nin Türkiye'yi bir yükümlülükten ziyade değerli bir kazanç olarak görmesi gerektiğini belirtirken, Türkiye'nin de bu doğrultuda kendini AB karar alıcılarına daha doğru bir şekilde anlatması gerektiğini ifade etti. İlerleme Raporunun ertelenmesinin Türkiye kamuoyunda büyük bir hayal kırıklığı yarattığını vurgulayan İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas ise raporun ertelenmesinin AB'nin değerler ve çıkarlar ikilemi yaşadığını gözler önüne serdiğini belirtti.

Türkiye-AB ilişkilerinin genel görünümünün tartışıldığı panelin ikinci turunda, İKV Brüksel Temsilcisi Haluk

Nuray, kamuoyundaki hâkim görüşün ekonomik konulara ilişkin diyalogun ilerlediği yönünde olmasına karşın, Gümrük Birliği'nin modernizasyonunun gerçekleştirilememesi durumunda Türkiye-AB arasındaki ekonomik ilişkilerin zarar göreceğini söyledi. Avrupa Komisyonu Türkiye Masası Yetkilisi Patrick Paquet, Türkiye'de bu yıl seçimler nedeniyle reformların hızında büyük oranda bir yavaşlama olduğunu belirtirken, ifade özgürlüğü ve toplanma özgürlüğü gibi alanlarda ise geriye düşüş yaşandığını kaydetti. İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas ise Türkiye-AB ilişkilerinin üyelik müzakerelerinin yanı sıra vize serbestliği ve Gümrük Birliği'nin modernizasyonu süreçleriyle ilerlediğini belirtirken, bu süreçlerin aynı zamanda Türkiye'de AB'nin siyasi ve ekonomik alanda dönüştürücü gücünün uygulanmasına ve Türkiye'nin AB'ye entegrasyonuna katkıda bulunacağını ifade etti. Türkiye-AB ilişkilerinin genel görünümüne ilişkin değerlendirmelerini paylaşan Barçın Yinanç, AB'nin Türkiye ile kurduğu stratejik diyalogda Türkiye'ye yalnızca iş birliği yapılacak bir ülke olarak bakılması gerektiğini ve üyelik perspektifinin her zaman canlı tutulması gerektiğini vurguladı. ■

IKV Monthly'nin kasım sayısı çıktı

İKV'nin İngilizce aylık bülteni *IKV Monthly*'nin Kasım 2015 sayısında, Avrupa Komisyonu 2015 Türkiye İlerleme Raporu ele almıyor. G20 Zirvesi ve İKV'nin de yürütme komitesinde yer aldığı C20'nin Zirve marjında gerçekleştirdiği etkinliklerin yanı sıra G20 açılım gruplarından B20, L20, T20 Zirveleri de *IKV Monthly*'de yer buluyor. İKV tarafından gerçekleştirilen faaliyetler ile Türkiye-AB ilişkilerindeki güncel gelişmelerin derlendiği *IKV Monthly*'nin bu sayısında ayrıca Komisyon Üyesi Johannes Hahn ile Başkan Yardımcısı Frans Timmermans'ın Türkiye'ye gerçekleştirdikleri ziyarete yer veriliyor.

AB Programları Finansal Araçları Semineri düzenlendi

“2014-2020 AB Programları Finansal Araçları Semineri”, 26 Kasım 2015 tarihinde Avrupa Yatırım Bankası (AYB), Avrupa Yatırım Fonu (AYF) ve AB Bakanlığı iş birliğinde İKV'nin ev sahipliğinde düzenlendi.

2014-2020 AB Programları Finansal Araçları Semineri'nde açış konuşmaları, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, AYB Türkiye Direktörü Massimo d'Eufemia ile AB Bakanlığı Sosyal, Bölgesel ve Yenilikçi Politikalar Daire Başkanı Kayhan Özüm tarafından gerçekleştirildi. İkv Genel Sekreteri Doç. Dr. Nas, konuşmasında, İKV'nin çalışma alanlarından ve Türkiye-AB sürecine yapmış olduğu katkılardan bahsederken, AB Programlarının daha verimli kullanılması için bu tür seminerlere desteklerinin süreceğini belirtti. AYB Türkiye Direktörü d'Eufemia AYB'nin Türkiye'de gerçekleştirdikleri faaliyetlere kısaca değindi. AB Bakanlığı Sosyal, Bölgesel ve Yenilikçi Politikalar Daire Başkanı Özüm, AB Bakanlığının

birçok hedefinin Avrupa 2020 hedefleriyle doğru orantılı ilerlediğini kaydetti.

Toplantının “Kredilendirme Ürünlerine Genel Bakış” konulu ilk oturumunun moderatörlüğünü, AYB Grubu Ankara Temsilcisi Lara Tassan Zanin üstlendi. Oturumda, AYF'den Tomasz Kozłowski, “Ufuk 2020/InnovFin Kobi Güvence İmkânı” konulu bir sunum gerçekleştirdi. Oturumda söz alan Halkbank Uluslararası Bankacılık ve Yapılandırılmış Finansman Daire Müdürü Recep Güleç, Bankanın AYB Risk Paylaşımı Araçları Partneri olduğunu ve AYB ile bu güne kadar 13 anlaşma imzaladıklarını belirtti. AYF'den Gunnar Mai ise “COSME Kredi Garanti İmkânı (LGF)” konulu bir sunum gerçekleştirdi.

Toplantının “AB Tek Girişim Ser-

mayesi Finansal Aracına Genel Bakış” konulu oturumunda, Tomasz Kozlowski, “Ufuk 2020/InnovFin Kobi Risk Sermayesi” ve “COSME Büyüme İçin Özkaynak Kolaylığı (EFG)” konularını ele aldı. Moderatörlüğünü AYB Ankara Temsilcisi Lara Tassan

Zanin’in üstlendiği “Kredilendirme Ürünlerine Genel Bakış” oturumunda ise AYF’den Gunnar Mai, Erasmus + Programı’nı genel hatlarıyla katılımcılara tanıttı. Mai’nin ardından söz alan Caixabank Türkiye Ofisi Müdürü Victor Granero, AYB Grubu’nun Avrupa’daki

ilk Erasmus+ ortağı olan Caixabank’i katılımcılara tanıttı. AYF’den Cristina Dumitrescu, mikrofinansman ve sosyal kapsayıcılık finansmanı (EaSI) kavramlarını katılımcılara tanıttı. Bilgilendirici oturumların ardından tüm bu konularda çalışmalar gerçekleştirildi. ■

İKV, VEHUP Birinci Yıllık Kongresi’ne ev sahipliği yaptı

Vergi Hukuku Platformu’nun (VEHUP) “Uluslararası Vergi Hukuku’nda Güncel Gelişmeler ve Türkiye’ye Etkileri” başlıklı ilk yıllık kongresi, 3 Kasım 2015 tarihinde, İKV’nin ev sahipliğinde İstanbul’da düzenlendi.

VEHUP yıllık kongresinin açış konuşmaları, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mali Hukuk Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Funda Başaran Yavaşlar, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas ve Yeminli Mali Müşavir Vehbi Karabıyık tarafından gerçekleştirildi.

Kongrenin “Matrah Kaybı ve Kazanç Aktarımı (BEPS) Araçları” başlıklı birinci oturumunun başkanlığını üstlenen VEHUP-İK Üyesi, Yeditepe Üniversitesi’nden Prof. Dr. Hakan Uzeltürk; vergi ve hukuk kavramlarını bir araya getirerek BEPS kavramını ele aldı. Vergi Danışmanları Derneği Başkanı, Düsseldorf Heinrich Heine Üniversitesi’nden Prof. Dr. Jochen Lüdicke, “Çokuluslu İşletmelerde Yapılanma Formları” konulu konuşmasında, temel olarak BEPS kavramını OECD çerçevesinde

değerlendirerek izleyicilere açıkladı. VEHUP-İK Dönem Başkanı, Marmara Üniversitesi’nden Prof. Dr. Funda Başaran Yavaşlar ise transfer fiyatlandırmasında emsal tespiti konusuna değindi. Johann Wolfgang Goethe Üniversitesi’nden Dr. Torsten Engers de çokuluslu işletmelerde yabancı finansman araçları konusunu ele aldı.

Başkanlığını VEHUP-İK Üyesi, Bahçeşehir Üniversitesi’nden Prof. Dr. Gülsen Güneş’in yaptığı oturumda konuşan Ankara Üniversitesi’nden Doç. Dr. Cihat Öner, uluslararası bilgi değişimi karşısında mükellefin korunması konusuna değindi. ABAD Eski Hâkimi, Yeditepe Üniversitesi’nden Prof. Dr. Vilenas Vadapalas ise “AB Çerçevesinde Mükellefin Korunması” konusunu ele aldı. ABAD ve AİHM içtihatlarından bahsederek konuşmasını gerçekleştiren Vadapalas; Akerberg, Sabou, Sarma, ve Kyrian gibi kilit davalar üzerin-

de analizler yaparak konuşmasını sonlandırdı.

Önceki iki oturumda anlatılan konuların Türkiye’ye etkilerinin ele alındığı panelin başkanlığını VEHUP-İK Üyesi, Marmara Üniversitesi’nden Dr. Bumin Doğrusöz üstlendi. Panelde söz alan Gelir İdaresi Başkanlığı AB ve Dış İlişkiler Daire Başkanı İdris Şenyurt, BEPS Eylem Planı’nın uluslararası kuruluşlarda, 2013 yılından itibaren büyük yankı uyandırmakta olduğunu belirtti. Maliye Eski Başmüfettişi Dr. Namık Kemal Uyanık ise paneli, BEPS Eylem Planı’nın 3,4 ve 5’inci eylemleri üzerinde durduğu konuşması ile ilerletti. Panelin son konuşmacısı Global Yatırım Holding YK Üyesi Adnan Nas, Türkiye’nin sanayileşme ve küreselleşmede geri kaldığını belirtti ve ülkenin yeniçağ olan “Bilişim Çağı”nda daha büyük ilerlemeler kaydetmesini umduklarını dile getirdi.

“Türkiye’nin yüklü ve yoğun AB gündemi İKV’yi bir kez daha öne çıkarıyor”

İKV, 50 yılı geride bıraktı. 50 yıl geriye giderek, o dönemin şartlarını göz önüne getirdiğimizde, iş dünyası olarak, kurucuların vizyonuna bir kez daha saygı duyuyoruz.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
Yönetim Kurulu Başkanı

Kuşkusuz, iş dünyası için Türkiye'nin AB katılım süreci, ilişkilerimizin merkezini oluşturmaktadır. 29 Kasım 2015 tarihinde Brüksel'de gerçekleştirilen Türkiye-AB Zirvesi'nin sonuçları, ortak gündemin zenginliğini bir kez daha teyit etti.

Aralık 2015'te açılması öngörülen Ekonomik ve Parasal Politika Faslı, katılım sürecine can suyu vermesinin yanında, 2016 yılında yeni fasılların da açılması için bize umut veriyor. 2016 yılında yeni fasılların açılacağı konusundaki iyimserlik, AB ve Türkiye'de en üst düzeyde gündeme getirilmeye başlandı.

Vatandaşlarımız ile iş âlemimiz için kanayan bir yara haline gelen ve Türkiye'de AB'ye yönelik olumsuz imajın ana nedenlerinden olan "vize" konusunda, 2016'da sağlanması beklenen gelişme, ilişkilerimizde bir başka mihenk taşı olacaktır. Türkiye'nin 2016 yılı içinde "Vize Serbestisi Yol Haritasında" belirtilen koşulları yerine getirmesini bekliyoruz. Artık Türkiye'nin de AB'nin de vatandaşlarımıza uygulanmakta olan "vize ayıbı"ndan kurtulmaları gerekiyor.

Ülkelerini terk etmek zorunda kalarak, Türkiye'ye geçici olarak yerleşen Suriyeliler, Türkiye-AB ilişkileri için yeni bir gündem maddesi haline geldi. Türkiye ve AB, insani, ekonomik ve güvenlik boyutuyla son derece karmaşık bir ortamla karşı karşıyadır. Türkiye'nin de, AB'nin de tek başına davranma lüksü yoktur. Nitekim Türkiye ve AB, insani sorumluluk, dayanışma ve yük paylaşımı temel ilkeleriyle hareket etmeye ve mağdur durumdaki Suriyeliler için birlikte çalışmaya karar verdiler.

Burada, insani yardımlar yanında, Suriyelilerin Türkiye'de ve AB ülkelerinde ekonomik hayata katılımı bir zorunluluktur. Bu zorunluluk esasen Suriyeliler, Türkiye ve AB için yeni

fırsatlar da ortaya çıkarmaktadır. Bu fırsatlardan hep birlikte yararlanmalıyız.

TOBB, Suriyelilerin hayat şartlarının düzeltilmesi ve ekonomiye kazandırılması için, başta EURO-CHAMBRES olmak üzere, AB'deki partnerleriyle birlikte çalışıyor. Ortak soruna ortak bir cevap oluşturmaya gayret ediyor.

Bir başka önemli gündem maddemiz de "Gümrük Birliği"dir. Gümrük Birliği'nin revizyonu da artık gündemdedir. Türkiye'nin iktisadi dönüşümüne, rekabet gücünün artışına ciddi katkı sağlayan Gümrük Birliği, dünyadaki yeni koşullara göre güncellenecek ve kapsamı genişleyecektir. 2016 yılı içinde bu konudaki müzakerelerin de başlayarak kısa sürede tamamlanmasını umuyoruz.

Yenilenecek Gümrük Birliği'nin, Türkiye'nin ekonomik dönüşüm sürecine ivme kazandıracak olması kadar, Türkiye'nin TTIP kapsamına alınabilmesi sürecine sağlayacağı katkıyı da önemsiyoruz. O nedenle, gerekli teknik ve hukuki çalışmaların kısa sürede tamamlanmasını istiyoruz.

Türkiye'nin önündeki yüklü ve yoğun AB gündemi, İktisadi Kalkınma Vakfı'mızı bir kez daha öne çıkarmaktadır. İKV, 50 yılı geride bıraktı. 50 yıl geriye giderek, o dönemin şartlarını göz önüne getirdiğimizde, iş dünyası olarak, kurucuların vizyonuna bir kez daha saygı duyuyoruz. Türkiye'nin AB konusundaki uzmanlaşmış tek kuruluşu olan İKV'ye TOBB'un desteği, geçmişte olduğu gibi, bundan sonraki süreçte de devam edecektir.

Kısaca, 2016 yılı için Türkiye'nin AB gündemi son derece yoğun olacaktır. Bu yoğunluk, Türkiye'nin reform programıyla uyumludur. Reformları süratle gerçekleştirecek siyasi iradeye, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da iş dünyasının güveni tam olacaktır. ■

Erdal BAHÇIVAN
İstanbul Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

“İKV, Türkiye’nin AB mücadelesinde çok önemli bir görevi yerine getirmektedir”

İKV, bundan 50 yıl önce, İstanbullu işadamlarının büyük öngörüsüyle salt AB konusunda çalışmak üzere kurulan ve bu konuda son derece uzmanlaşan çok önemli bir kurumdur.

Istanbul Sanayi Odası olarak kurucusu olduğumuz, maddi ve manevi desteğimizle her zaman yanında bulunduğumuz, gurur kaynağımız İKV, 50 yıllık birikimi ve bu birikimin getirdiği haklı bir saygınlıkla AB mücadelesinde çok önemli bir görevi yerine getirmektedir.

Kurulduğu günden bu yana sadece AB konusunda çalışan İKV, bir çınar gibi kök salarak ülkemizin saygın ve çözüm üreten etkin kuruluşlarından birisi olmayı başardı.

Ayrıca, Türkiye'nin inişli çıkışlı AB yolculuğunda hem genel kamuoyunun hem de Türk iş dünyasının Avrupa entegrasyonuna bakışı ve Türkiye'nin AB üyeliğine yaklaşımı yıllar içinde çokça değişirken İKV, kurulduğu gün sahip olduğu inançla Türkiye'nin AB projesini sahiplenmeye devam etmiştir.

Türkiye'nin AB projesi sadece siyasi bir gündem değil, toplumun her kesimini ilgilendiren değişiklik ve yapılanmaları içermektedir. Bu nedenle toplumun her kesimi tarafından sahiplenilmesi çok önemlidir. Ancak AB'nin temelinde yatan ortaklığın her şeyden önce bir ekonomik ortaklık olması sebebiyle İKV'nin üstlendiği, Türk iş dünyası ile AB arasında köprü olma görevi iş dünyamız için büyük bir kazançtır.

İKV'nin bugüne kadar yaptığı çalışmalar, araştırmalar ve kamuoyuna yönelik bilgilendirmeler, anlaşılması zor ve karmaşık AB mevzuatına ışık tutmuştur. Sahip olduğu bilgi birikimi, Gümrük Birliği'nden sonra hem kamuda hem de özel sektörde hızlanan AB uzmanlığı oluşturulması çabalarına rehberlik etmiştir. İKV'den sanayicileri bilgilendirme ve farkındalık yaratma çalışmalarına önümüzdeki yıllarda da ağırlık vermesini bekliyoruz.

AB üyelik müzakereleri sürecinin, son yıllarda arzu ettiğimiz hız-

da ilerlemediğini görüyoruz. Son haftalarda bu anlamda çok olumlu adımların atıldığını görmekten iş dünyası temsilcileri olarak mutluluk duymaktayız. Özellikle Kasım ayı içerisinde Türkiye ve AB yetkililerinin yaptıkları görüşmelerin sonucunda yapılan açıklamaya göre AB liderleriyle Ankara'nın ilişkilerin yeniden canlandırılması için mutabakata varması gelecek için umut vericidir. Bu çerçevede, AB'nin Türkiye için Ekim 2016'da vize muafiyeti planlaması, Türkiye'nin üyelik müzakerelerinde yeni başlığın, 2016'nın ilk üç ayında da farklı başlıkların açılması için hazırlık yapılacak olması oldukça sevindiricidir.

Öte yandan, bu gelişmeler yaşanırken 20'nci yılını dolduran Gümrük Birliği'nin modernizasyonunun gündemin üst sıralarına yerleşmesi gerektiği de unutulmamalıdır.

...Ve İKV'nin sahip olduğu, 50 yıla dayanan bilgi birikiminin her iki müzakere sürecinde iyi değerlendirilmesi gerektiğini özellikle hatırlatmak isterim. Müzakere ekibinin iş dünyasını ilgilendiren müzakere başlıkları için hem müktesebatı bilen hem de Türkiye sanayiini ve iş ortamını tanıyan İKV ile ortak çalışmalar yapması gerektiğine inanıyoruz.

AB'de lobi faaliyetleri ve sivil toplumun karar alma süreçlerine etkisi çok önemlidir. Bu nedenle AB toplumu ilgilendiren konularda önemli kararlar alınırken yürütülen müzakereler, devletler nezdinde olduğu kadar toplumları yönlendiren düşünce kuruluşları ve sivil toplum örgütleri nezdinde de yürütülmektedir. Türk iş dünyasının tezlerinin AB'deki muadil kuruluşlarla paylaşılmasının, AB üyesi devletlerin hükümetlerine karşı Avrupa sivil toplumunun desteğinin temin edilmesinin müzakere sürecine katkısı çok büyük olacaktır. Bu süreçte hem Avrupa'da hem Tür-

kiye'de, Türkiye'nin AB'ye üyeliğine desteğin sürmesi için İKV'nin Türk ve Avrupa kamuoyunu doğru bilgilendirme konusunda diğer STK'lardan çok daha önemli bir misyon üstlendiğine inanıyoruz.

Hem tam üyelik müzakerelerinde hem de Gümrük Birliği'nin modernizasyonu için yürütülecek müzakere sürecinde, Türkiye-AB ilişkilerini ilerletmek için elimizdeki en büyük fırsatlardan biri de kuşkusuz AB'nin Türkiye'ye yönelik sağlayacağı hibe ve destekler olacaktır. İKV, geçmişte AB hibelerini kullanarak çok isabetli projeleri hayata geçirmiş, sivil toplumda proje kültürünün geliştirilmesine öncülük etmiştir. Bugün de İKV'nin iş dünyasının artan AB fonlarından daha fazla yararlanması için öncü rol üstlenmesini ve rehberlik etmesini bekliyoruz. İş dünyamızın bu fonlardan daha fazla yararlanabilmesi sayesinde Türkiye'nin AB projesine sağlanan desteğin de artacağını düşünüyoruz.

Özetlemek gerekirse İKV'nin çalışmalarına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyacağımız bir dönemdeyiz. Türkiye'nin tam üyeliğinin, AB'ye taşıyacağı katkı ve zenginliklerin yanı sıra AB'nin kamuoyumuza daha iyi tanıtılmasında vakfımıza geçmişte olduğu gibi bugün de önemli görevler düşmektedir. İKV'nin, alanındaki engin birikim ve deneyimiyle bunu başaracağına inanıyorum.

Diğer yandan, başından bu yana AB projesini sahiplenen iş dünyası olarak, İKV'ye olan inancımız ve sahiplenme duygumuz en güçlü şekilde devam etmektedir. Bu çerçevede 50 yıldır Türkiye-AB ilişkilerinin gelişmesi doğrultusunda sürdürdüğü istikrarlı çizgisini ve başarılı çalışmalarını önümüzdeki yıllarda da devam ettireceğine dair duyduğumuz inançla İKV'yi kutluyoruz. ■

İbrahim ÇAĞLAR
İstanbul Ticaret Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

“İKV, on yıllardır Türk iş dünyasının kutup yıldızı”

50 yıl önce atılan taptaze bir tohumun bugün nasıl koca bir çınar olduğuna hep birlikte şahitlik ediyoruz. İktisadi Kalkınma Vakfı, Türk dış politikası ve iş dünyasının küresel ölçekli köprülerinde on yıllardır iz bırakıyor, iş dünyasının kutup yıldızı oluyor.

50 yıl önce atılan taptaze bir tohumun bugün nasıl koca bir çınar olduğuna hep birlikte şahitlik ediyoruz. İktisadi Kalkınma Vakfı, Türk dış politikası ve iş dünyasının küresel ölçekli köprülerinde on yıllardır iz bırakıyor, iş dünyasının kutup yıldızı oluyor.

Ve ne mutlu ki bu çınar, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile olan ilişkilerinde bir mihenk taşıdır. Elbette iş dünyası olarak şunu çok iyi biliyoruz: AB ile ilişkiler çok yönlü, çok çetrefilli bir süreç.

1963 yılında imzalanan Ankara Anlaşması'nın üzerinden 52 yıl geçti. 52 yıl önce bu işin bu kadar uzun süreceğini tahmin eden var mıydı, bilemiyorum. Ama asıl nokta şu ki dünya değişiyor. Hem de her gün yeniden... Ve biz Türkiye olarak değişen dünyanın arkasında değil, önünde koşuyoruz. Batı'dan Doğu'ya kayan; küresel üretimin, finansın ve iktisadi gelişme dinamiklerin tam merkezindeyiz.

Diğer yandan 2009 yılında dünyayı sarsan küresel krizin bir kez daha ispat ettiği üzere ekonomiler için yıkılmaz kaleler, aşılmaz önyargılar yoktur. Malların, hizmetlerin ve sermayenin küreselleştiği dünyada, göç ve terör olayları da bir o kadar etkili ve kontrol edilemez noktaya gelme eğiliminde. Dünya bir yandan ekonomik birlikliklerin kuvvetlendiğine şahit olurken, diğer yandan da sosyal hareketlerle çalkanıyor. Medeniyetler arasındaki ufuk açıcı etkileşim, aynı zamanda çatışma zeminini doğuran fay kırıklarıyla sarsıyor.

Dünyanın böylesi bir halet-i ruhiye ile iç içe geçtiği zaman diliminde, hiç şüphe yok ki Türkiye'nin sosyal, siyasi ve ekonomik karakteri, insanlık önüne yeni bir seçenek olarak çıkmaktadır. Ülke olarak, bir köprü olmanın çok ötesine uzanarak medeniyetleri birbirlerine bağlayan bir zincir inşa ediyoruz.

Fırsatlar kadar, küresel çelişkilerin ve tehditlerin olduğu bir dünyada iş âlemine düşen en önemli ödev, barış ve refahın diliyle konuşabilmektir. Çünkü ticaret ve ekonomi, ancak ve ancak huzurun hâkim olduğu topraklarda büyür.

Türkiye'nin AB ile olan ilişkilerine işte bu vecheden bakmak gerektiğini düşünüyorum.

Ülkemizdeki ekonomik potansiyellerin hayata taşınması, jeopolitik konumumuzun küresel birliklikler adına daha fazla avantaja dönüşmesi ve dünya barışının sürdürülebilir olması için sahip olduğumuz kültürel çeşitlilik sadece AB için değil tüm dünya için eşsiz fırsattır.

O halde şunu net biçimde ifade etmek gerekir ki; Türkiye ve AB, tek bir tarafın kazandığı bir oyunun parçası değil, karşılıklı kazancın taraflarıdır.

Bugün Türk iş dünyası, "Acaba ne zaman açılacak?" diyerek bir kapı önünde beklemiyor! Dünyanın her yanında iş yapıyor, ayak basmadık yer bırakmıyor! Son 13 yılda ekonomik sahada elde edilen kazanımlar, jeopolitik riskler karşısındaki diplomatik başarılar ve medeniyetler arasında inşa edilmesi gereken köprüler Türkiye'yi her geçen gün daha da stratejik bir zemine taşıyor.

Yarım asırlık deneyimi ve gücüyle İKV de Türk özel sektörünün büyüyen ve gelişen bu gücünü Avrupa'da seslendiriyor. İKV, AB ile ilişkiler noktasında da iş dünyamızı ve kamuoyunu aydınlatıyor. Yüz binlerce sayfaları bulan AB müktesebatının kalabalığından çıkıp, Türk iş dünyasının önüne anlaşılır bir yol haritası koyuyor.

Başta Sayın Başkan Ayhan Zeytinoglu olmak üzere, daha önce Başkanlık görevini üstlenmiş olan kıymetli yöneticilere ve bu güzide vakfı sırtlayanlara, çalışmalarından ve gösterdikleri gayretlerinden dolayı çok çok teşekkür ediyorum. İş dünyasının

AB'ye açılan en önemli kapılarından olan ve İstanbul Ticaret Odası olarak, kuruluşuna öncülük etmekten onur duyduğumuz İKV ailemize başarılarla dolu nice yıllar diliyorum.

Yolumuz ve bahtımız açık olsun.

En derin selam ve saygılarımla. ■

“İKV, Türk iş dünyasının dünyaya açılma vizyonunun en somut delilidir”

Ayhan ZEYİNOĞLU
İktisadi Kalkınma Vakfı
Yönetim Kurulu Başkanı

Bugün İKV'nin ülkenin en önde gelen AB ihtisas kurumu olmasının arkasında Türk iş dünyasının bir başarı hikâyesi yatmaktadır.

Bundan 50 yıl önce Türk iş dünyasının iki öncü kuruluşunun Başkanları, İstanbul Ticaret Odası adına Osman Ağaoğlu ve İstanbul Sanayi Odası adına Fazıl Zobu, İktisadi Kalkınma Vakfı'nı kurdular. Vakfi kurma fikrinin arkasında 1957- 1987 yılları arasında AT Komisyonu'nun Genel Sekreterliğini yapan, İstanbul doğumlu Émile Noël gibi isimlerin yanında, Vehbi Koç, İbrahim Bodur, Nurullah Gezgin gibi Türk iş dünyasının duayen isimlerinin de desteği söz konusu idi. Bu isimlerin yanında elbette, bugüne kadar İKV'nin Başkan-

lığını yapan çok değerli Büyüklerimiz ve çalışma arkadaşlarımızı da burada anmak gerekir: Ertuğrul Soysal, Basri Öztekin, Refik Baydur, Asım Kocabıyık, Jak Kamhi, Sedat Aloğlu, Meral Gezgin Eriş, Davut Ökütçü, Prof. Dr. Halûk Kabaalioğlu ve Ömer Cihad Vardan. Her bir Başkanımız, yönetim kurulu üyeleri ve Vakıf çalışanlarının desteği ile Vakfın yarım asırlık yolculuğunda bayrağı teslim alıp, önemli hizmetlerde bulunmuş ve vakti gelince bir sonraki yönetime devretmiştir.

Türkiye ile AET arasında bir ortaklık kuran Ankara Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinden yaklaşık olarak 2 yıl sonra kurulan İKV, ülkenin sosyo-ekonomik gelişmesi ve kalkınmasına katkıda bulunmayı ve bu amaçla dış ülkelerle, uluslararası ekonomik gruplaşmalarla ve özellikle AB ile ilişkilerinin geliştirilmesine destek sağlamayı hedeflemiştir.

Türk iş dünyasının attığı bu öngörülü adım sayesinde, bugün de çalışmalarını titizlikle ve kararlılıkla sürdüren ve AB ilişkilerimizde bir referans kuruluşu olan İKV kurulmuştur. İKV, Türk iş dünyasının dünyaya açılma vizyonunun en somut delilidir.

İş dünyası Türkiye'nin Ankara Anlaşması ile başlayan Avrupa ile entegrasyon sürecinin içinde barındırdığı fırsatları erkenden görerek, bu süreçte destek vermek istemiştir. Hiçbir konjonktürel dalgalanmadan etkilenmeden, kararlılıkla çalışmalarını devam ettiren İKV, bu alanda ülkemizin en eski ve önde gelen ihtisas kurumu olmuştur. Meslek kuruluşlarından, akademisyenlere, bürokratlardan ticaret erbabına kadar ülkemizin farklı kesimleri AB süreci ile ilgili bilgileri İKV'den almış ve merak ettikleri konuları İKV'ye danışmıştır. Bu anlamda, AB konusunda güncel, derinlikli ve objektif bilginin kaynağı olmuştur.

İKV'yi bir ihtisas kurumu olmanın yanında, bir bilgi merkezi ve savunuculuk kuruluşu olarak da adlandırabiliriz. Vakfımız; AB'yi Türkiye'ye, Türkiye'yi de AB'ye anlatmış ve tanıtmıştır. İKV, üyelik hedefine ve sürecin yararına inanarak, hem Türkiye'de AB konusunda kamuoyunda farkındalığın artmasına katkıda bulunmuş, hem de Türkiye'nin Avrupa perspektifini AB nezdinde ifade etmiştir. Bunu yaparken, Vakfımız, ülkemizin haklı taleplerini Avrupalı yetkililer karşısında dile getirmiş ve Türkiye-AB ilişkilerindeki sorunların çözülmesi yönünde görüşlerini aktarmıştır. Aynı şekilde, Türkiye'deki karar alıcıları da AB sürecinde gerekli reformları gerçekleştirmeleri yönünde desteklemiş ve politika yapım sürecine uzmanlığı ile katkıda bulunmuştur.

İKV Faaliyetleri

Türkiye ve AB ilişkilerinde uzmanlık birikimine sahip olan İKV, bu alanda çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu faaliyetler arasında dergi, bülten ve etüt yayınları, seminer ve konferanslar ve projeler ön plana çıkmaktadır. Bugüne kadar 300'ün üzerinde araştırma yayınlayan Vakfımızın tüm çalışmaları kendi uzman kadrosu tarafından yürütülmektedir. AB ve Türkiye-AB ilişkilerindeki gün-

cel gelişmeler, AB politikaları ve Türkiye'nin AB üyelik süreci konularında araştırmalar yapan Vakfımız, bunun yanında haftalık bülteni, aylık dergisi, aylık İngilizce bülteni ve internet sitesi yoluyla güncel analizlerini kamuoyuna aktarmaktadır. Vakfımızın düzenlediği seminer ve konferanslar ile de ilgili çevrelerin AB entegrasyon sürecindeki gelişmeler, Türkiye'ye etkileri, Türkiye'nin AB sürecinde kat ettiği aşamalar, ikili ilişkilerdeki sorunlar ve çözüm önerileri gibi konularda bilgilendirilmesi mümkün olmaktadır. İKV bugüne kadar birçok projeye de imza atmış ve AB Müktesebat Uyumunun Türkiye'de Öncü Sektörler Üzerindeki Etkileri, Vize Şikâyet Hattı, AB Sürecinde Düzenleyici Etki Analizleri Kapasitesinin Oluşturulması, İlköğretim Müfredatında AB, AB Dönem Başkanlıkları ve Türkiye, Ortak Geleceğimizi Konuşmak gibi birçok proje gerçekleştirmiştir. Vakfımız, tüm bu yoğun ve kapsamlı çalışmaları ile AB ile ilişkiler ve entegrasyon süreci konusunda bir uzmanlık birikimi oluşturmayı ve bu birikimi kamuoyunun bilgilenebilmesi için kanalize etmeyi amaçlamıştır.

İKV'nin 50 Yılı ve Türkiye'nin AB Süreci

Türkiye'de sivil toplum ve araştırma kuruluşları arasında geçmiş 50 yıl önceye giden kuruluşların sayısı çok değildir. Türkiye'nin hızla değişen, çalkantılı siyasi ve toplumsal yapısında, 50 yıldır ayakta olmak önemli bir kurumsallaşmayı gerektirir. İşte İKV bu kurumsal geleneği oluşturmayı ve kuruluş amacını tam olarak yerine getirmeyi başarmıştır. Bugün İKV'nin ülkenin en önde gelen AB ihtisas kurumu olmasının arkasında Türk iş dünyasının bir başarı hikâyesi yatmaktadır. Başta Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olmak üzere, kurucu kuruluşlar İstanbul Ticaret Odası ve İstanbul Sanayi Odası, Türkiye Bankalar Birliği, İstanbul Ticaret Borsası, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye

İhracatçılar Meclisi, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği gibi mütevelli kurumlar ve sayısı 30'lu bulunan destekçilerimiz İKV'nin tüm çalışmalarına katkıda bulunan ve Vakfımıza destek olan kuruluşlardır. Dolayısıyla, Vakfımız, Türkiye'de ender olarak görülen bir kuruluşlar arası iş birliği ve ortak çalışmanın ürünüdür.

50 yıllık geçmişinde İKV, Türkiye'nin AB sürecinin her anına tanıklık etmiş ve her aşamada uzmanlığı ile sürece katkı sağlamıştır. 1960'ların ortalarından başlayarak, Katma Protokol'ün müzakere edilmesi ve imzalanması, tam üyelik başvurusu, Gümrük Birliği hazırlıkları, AB adaylık süreci ve son olarak müzakerelerin başlaması gibi kilometre taşlarında, İKV, sivil toplum ve iş dünyasının sesi olarak gelişmeleri yakından takip etmiş ve oluşturduğu görüş ve analizleri ile ilerlemeye katkıda bulunmuştur. Türkiye'nin AB sürecinde Vakfımız, temel paydaşları ile birlikte çalışmalar yapmış ve Brüksel Temsilciliği aracılığıyla AB yetkilileri ile de yakın temaslarda bulunmuştur. Tüm bu çalışmalar ve temaslarda sırasında İKV, bütünlüğünden ve ilkelerinden ödün vermeden, AB üyelik hedefi doğrultusunda, katkı sunmaya devam etmiştir.

Geçmişte olduğu gibi bugün de İKV, AB ve Türkiye'de kamu kurumları ve hükümetler için hem verimli bir ortak ve paydaş hem de dikkatli bir eleştirmen, iş dünyası ve genel kamuoyu için ise vazgeçilmez bir uyarıcı ve bilgi sağlayıcı işlevini yerine getirmektedir. İKV'ye destek veren tüm mütevelli ve destekçi kuruluşlarımıza, bugüne kadar İKV'nin çalışmalarına yön veren tüm Başkanlarımıza ve Yönetim Kurulu Üyelerimize, tüm Genel Sekreterlerimize ve tüm çalışanlarımıza teşekkür ederken, bundan sonra da aynı vizyon ve uzak görüşlülük içinde hep birlikte Türkiye'nin AB sürecine destek vermeyi diliyoruz. ■

İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu: “Yeni nesil İlerleme Raporu, siyasi bir araç olmaya başlayan sürecin doğru, adil ve tarafsız incelenmesi için iyi bir zemin oluşturuyor”

Avrupa Komisyonu, 18'inci Türkiye İlerleme Raporu'nu 10 Kasım 2015 tarihinde yayımladı. 18'inci İlerleme Raporu'nun getirdiği yenilikler neler? Yeni nesil İlerleme Raporu nasıl değerlendirilmeli? Türkiye'nin AB müktesebatına uyumu nasıl? İKV Dergisi olarak, İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu ile 2015 yılı Avrupa Komisyonu Türkiye İlerleme Raporu'na ilişkin değerlendirmeleri üzerine bir röportaj gerçekleştirdik.

Yeni nesil İlerleme Raporu ne gibi değişiklikler getirdi?

18'inci Avrupa Komisyonu Türkiye İlerleme Raporu, yeni tekniği ve formatı ile yeni nesil ilerleme raporlarının ilkini oluşturuyor. Bilindiği üzere, Avrupa Komisyonu Türkiye'ye ilişkin ilk İlerleme Raporunu 1998 yılında yayımladı. 2015 yılı Raporu ise bir özelliği ile diğer raporlardan ayrışıyor. Avrupa Komisyonu ilk olarak bu yıl Raporu farklı bir formatta yayımladı. Bizler, İKV olarak son iki yıldır İlerleme Raporlarının formatını değiştirilmesi yönünde Avrupa Komisyonu'na çağrıda bulunuyorduk. Komisyonun bu konuda adım attığını görmek sevindirici.

2015 yılı İlerleme Raporu'nun öne çıkan bir diğer özelliği, önceki Raporlara kıyasla daha 'okuyucu dostu' bir format sunuyor olması. Bu yıl İlerleme Raporunda Komisyon tarafından çok daha sade ve yalın bir dilin kullanıldığı görülüyor. Giriş bölümünün 'Yönetici Özeti' olarak hazırlanması ise bunun en güzel örneği. Benzer şekilde, diğer raporların aksine aday ülkelerde AB üyelik sürecinde yaşanan gelişmelere bu yıl 'Ek' bölümünde yer veriliyor. Öte yandan, yeni nesil İlerleme Raporu'nda en önemli yeniliğin müktesebat fasıllarına ilişkin bölümde olduğunu belirtmek mümkün. AB müktesebatına uyum bölümünde de Komisyonun, tüm fasıllar

“Bizler, İKV olarak, raporların tekniğinin güncellenerek, aday ülke Türkiye'nin AB üyelik yolunda daha fazla cesaretlendirilmesi gerektiğini hep savunduk. Komisyonun bu konuda attığı adımı memnuniyetle karşılıyoruz ve yeni rapor tekniğini yapıcı buluyoruz.”

İçin yeni, kesin ve tutarlı bir terminoloji kullandığı görülüyor. Bu çerçevede son bir yılda yaşanan gelişmeler ve genel olarak AB müktesebatına uyum, her fasılın hemen başında Komisyon tarafından değerlendiriliyor. Söz konusu değerlendirmeye bakıldığında ise son bir yılda yaşanan gelişmelerin 'iyi düzeyde ilerleme', 'sınırlı düzeyde ilerleme' ve 'ilerleme yok' olarak 3 ayrı şekilde özetlendiği görülüyor. Fasil özelinde ise, AB müktesebatına uyum 'erken düzey', 'sınırlı düzey', 'orta düzey', 'iyi düzey' ve 'ileri düzey' olarak 5 ayrı kategoride sınıflandırılıyor.

Fasil bazında AB müktesebatına uyum bölümünde Komisyonun ayrıca, her fasıla ilişkin aday ülkeden atılması tavsiye edilen bazı önemli adımları sı-

ralıyor. Böylece, Komisyon ilk defa, vize serbestliği yol haritası ve değerlendirmelerinde olduğu gibi aday ülkeye bir yıllık ev ödevi verirken, her fasıl altında atılması gereken adımları kısa ve net şekilde aday ülkeye iletiyor. Bu uygulama, hiç şüphesiz tüm aday ülkeler için önemli bir veri ve referans noktası oluşturuyor.

Yeni nesil İlerleme Raporunda, siyasi kriterler ve teknik kriterler arasındaki dengeyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Komisyon, Raporların en tartışmalı bölümü olan Siyasi Kriterler alanında da yeni bir tekniği uygulamaya koyarak daha tutarlı ve objektif değerlendirmelerde bulunuyor. Söz konusu yeni teknikte, Raporun Siyasi Kriterler bölümünün Hukukun Üstünlüğü, Yönetişim, Yargı Sistemi, Yolsuzlukla Mücadele, İfade Özgürlüğü, Kamu Yönetimi Reformu gibi alt başlıklara ayrıldığı görülüyor. Alt başlıklara ayrılan bu alanlarda aday ülkede yaşanan önemli gelişmelere yer veriliyor. Söz konusu alana ilişkin detaylı değerlendirmeler ise fasıl kapsamında ifade ediliyor. Böylece, yeni teknik ile üyelik müzakerelerinin teknik boyutu siyasi boyutun önüne geçerken, yeni nesil İlerleme Raporu giderek siyasi bir araç olmaya başlayan sürecin doğru, adil ve tarafsız incelenmesi için iyi bir zemin oluşturuyor.

Benzer şekilde, yeni nesil İlerleme Raporunda ekonomik kriterler bölümü eskiye oranla çok daha ön plana çıkıyor. Güncel veriler, tablolar ve grafikler ile zenginleştirilen söz konusu bölüm, Türkiye-AB arasındaki ekonomik iş birliğinin rapora doğru şekilde aksetmesini sağlıyor.

18'inci İlerleme Raporu nasıl değerlendirilmeli?

Öncelikle, 18'inci Türkiye İlerleme Raporu'nda Komisyonun aldığı tavır değişikliğinin olumlu olduğunu söyle-

mekte fayda var. Bilindiği üzere, Komisyon bugüne kadar Türkiye'ye ilişkin 17 rapor yazdı; ancak, bu raporlar Türkiye'nin AB'ye üye olması için yeterli olmadı. İlerleme Raporları ile Komisyon sürekli Türkiye'yi eleştiren bir kurum olarak görüldü ve algılandı. Haliyle bu da, kamuoyunda zaten iyice zayıflayan AB üyelik desteğini olumsuz etkiledi. Bizler, İKV olarak, raporların tekniğinin güncellenerek, aday ülke Türkiye'nin AB üyelik yolunda daha fazla cesaretlendirilmesi gerektiğini hep savunduk. Komisyonun bu konuda attığı adımı memnuniyetle karşılıyoruz ve yeni rapor tekniğini yapıcı buluyoruz.

Bu noktada, Komisyonun İlerleme Raporu sonrasında Türkiye'nin de bir karşılık vererek AB üyelik sürecini canlandırması gerekiyor. Bilindiği üzere, 1 Kasım seçimlerinin ardından yeni Meclis, Hükümet ve AB Bakanı ve Başmüzakereci Büyükelçi Volkan Bozkır göreve başladı. Yeni Meclisin ve Hükümetin bu Raporu dikkatle incelemesini, yapılan eleştirileri dikkate alarak Türkiye'nin AB üyelik sürecine hız kazandırmasını arzuluyoruz.

Benzer şekilde, yeni göreve gelen Hükümetin 2014 yılında hazırlanan strateji ve eylem planını da devam ettirerek, reform sürecinde ivmeyi yeniden yakalamasını umuyoruz. Öte yandan, raporların işlevini yerine getirebilmesi için üyelik perspektifinin AB tarafından net ve inandırıcı bir şekilde ortaya koyulması gerektiğini de hatırlatmakta fayda var. Bu çerçevede, Türkiye için nihai bir üyelik tarihinin bir an önce verilmesi ve AB yetkilileri ile liderlerinin Türkiye'nin üyeliği konusunda farklı mesajlar vermemesi büyük önem taşıyor.

Türkiye İlerleme Raporunda öne çıkan mesajlar neler?

Öncelikle, Avrupa Komisyonu'nun 2019 yılına kadarki genişleme stratejisi kapsamında açıklanan Türkiye Raporunun içeriğine ilişkin AB'nin Türkiye'ye

hem uyarılarda bulunduğunu hem de Türkiye'yi teşvik ettiğini belirtmekte fayda var. Genel itibarıyla, 2015 yılı İlerleme Raporu'nda Türkiye'de özellikle siyasi kriterlerin yerine getirilmesinde sorunlara dikkat çekiliyor. Raporda, hukukun üstünlüğü, kuvvetler ayrılığı, yargının bağımsızlığı, ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü konuları üzerinde önemle duruluyor. Türkiye'nin bu konularda ilerleme kaydetmesi ve sorunlarını çözmesinin, tam anlamıyla demokratik ve özgür bir ülke olabilmesi için gerekli olduğu vurgulanıyor.

Raporun siyasi kriterler bölümünde Türkiye'de yavaşlayan reform sürecine ilişkin önemli tespitlere yer verilirken üç alanda AB kriterlerine uyum sürecinde önemli bir gerilemeden bahsediliyor: Bunlar, medya ve internet özgürlüğü de dâhil olmak üzere ifade özgürlüğü; toplanma ve gösteri özgürlüğü ve kamu alımları. Benzer şekilde, yüzde 10 seçim barajı, siyasi kutuplaşma, terörle mücadele kapsamında alınan önlemler çerçevesinde temel hak ve özgürlüklerin durumu, yolsuzlukla mücadele, kolluk güçlerine tanınan geniş yetki ve yargı sistemine ilişkin Komisyon Türkiye'ye eleştirilerde bulunuyor.

Türkiye'nin AB müktesebatına uyum konusunda durumu nasıl değerlendirilebilir?

Türkiye'nin AB müktesebatına uyum alanında performansının iyi olduğu söylenebilir. İlerleme Raporu'na göre, başlıklarda AB müktesebatına genel uyum düzeyi açısından 3 başlıkta ileri düzey uyum (*well advanced*); 8 başlıkta iyi düzey uyum (*good level*); 3 başlıkta orta düzey (*moderately prepared*); 15 başlıkta sınırlı düzey (*some level*); 4 başlıkta ise erken düzey (*early stage*) uyum bulunuyor. Genel duruma bakıldığında, Türkiye'nin müzakerelelere açık başlıklarda uyum düzeyi iyi; askıda ve blokeli olan başlıklarda ise uyum düzeyi sınırlı durumda olduğu söylenebilir.

Öte yandan, geçtiğimiz bir yılda Türkiye'nin AB uyum sürecinde attığı adımların yavaşladığını son bir yıldaki ilerleme seviyelerine bakarak görmek mümkün. Komisyon, 2015 yılında başlıkların büyük çoğunda sınırlı düzeyde ilerleme kaydedildiğini belirtiyor. Bu da geçen bir yılda Türkiye'nin AB uyum sürecinde attığı adımların yavaşladığını gösteriyor. Ancak, rapora göre Türkiye'nin en az 13 başlıkta daha müzakerelere hazır olduğu görülüyor. ■

1 Kasım seçimleri sonrası Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir dönemin ayak sesleri mi?

Doç. Dr. Çiğdem NAS
İKV Genel Sekreteri

1 Kasım seçimlerinin ortaya çıkardığı yeni siyasi denklemde Türkiye'nin AB ile ilişkileri ne yönde ilerleyebilir ve Türkiye'nin AB sürecinde mesafe kat edebilmesi için yeni hükümetin neler yapması gerekir?

1 Kasım seçimleri şaşırtıcı bir biçimde, koalisyon hükümeti gereğini gündeme getiren 7 Haziran seçimlerinden farklı bir tablo ortaya çıkardı. 7 Haziran'da oyların yüzde 40,66'sını alan AK Parti, oylarını yüzde 49,5'e çıkararak, tek başına hükümet olma yetkisini halktan almış oldu. Ana muhalefet CHP'nin oyları küçük bir farkla yüzde 25,13'ten 25,3'e yükselirken, MHP ve HDP'nin oyları düştü. 7 Haziran'da yüzde 16,45 oy oranına ulaşan MHP'nin oyları 1 Kasım'da yüzde 11,9'e düşerken,

HDP'nin oyları yüzde 12,96'dan yüzde 10,8'e indi.

5 aylık bir sürede birinci partiye giden oylardaki yüzde 9'a yaklaşan artış, koalisyon kurma gereğini ortadan kaldırarak, AK Parti'ye dördüncü defa tek başına hükümet kurma yolunu açmış oldu. Özellikle, 7 Haziran seçimleri sonrasında hızla artış gösteren terör, bombalı saldırılar, PKK'nın yanında IŞİD tehdidi, ekonomideki düşüş gibi olumsuz gelişmeler seçmenlerin çoğunluğunun, siyasi belirsizliğin Türkiye açısından büyük bir risk oluşturduğu

sonucuna varmasına ve oyların birinci konumdaki partiye kaymasına neden oldu. Yani seçim sonuçlarını siyasi ve ekonomik istikrar talebi belirledi diyebiliriz.

MHP koalisyon sürecindeki uzlaşmaz tutumu için seçmenlerinin bir bölümü tarafından cezalandırılırken, AK Parti'nin son dönemde benimsediği milliyetçi söylem, bu yönde oy kullanan seçmenlerin bir kısmını kazanmasını sağladı. 7 Haziran seçimleri öncesinde liberal sol kesime de hitap ederek, desteğini artıran HDP ise Suruç saldırısı sonrasında artış gösteren teröre tepki duyan ve HDP'nin PKK ile arasına yerleri mesafeyi koymadığını düşünen bir kısım seçmenin desteğini kaybetti.

Bu tablo, AK Parti'nin tek başına hükümet kurarak, 2023 hedefleri doğrultusundaki çalışmalarına devam edeceği, mega projelerini gerçekleştirebileceği ve siyasi ve ekonomik reformlara devam edebileceği bir fırsat penceresine imkân tanıyor. AK Parti tek başına anayasa yapabilecek çoğunluğa sahip değil; ancak anayasa sürecini de bir veya birkaç partinin desteği ile sonuçlandırmak isteyebilir. Türkiye'nin yeni bir anayasaya olan ihtiyacı hemen herkes tarafından kabul edilse de, anayasanın temel özellikleri konusunda büyük görüş ayrılıkları olduğunu söylemek mümkün. Özellikle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Başkanlık rejimine geçilmesi görüşüne diğer partilerden önemli itirazlar bulunduğundan, yeni anayasaya geçiş sürecinin oldukça zorlu olacağı öngörülebilir.

Yeni Dönemde Türkiye-AB İlişkileri

1 Kasım seçimlerinin ortaya çıkardığı yeni siyasi denklemde Türkiye'nin AB ile ilişkileri ne yönde ilerleyebilir ve Türkiye'nin AB sürecinde mesafe kat edebilmesi için yeni hükümetin neler yapması gerekir? Öncelikle seçimler öncesinde AB ile başlayan mülteci eylem planı müzakerelerinin yeni hükümet tarafından vakit kaybetmeden ta-

mamlanması gerekiyor. Hatırlanacağı üzere, daha önce görülmemiş ölçüde yoğun bir mülteci ve göçmen akını ile karşı karşıya kalan AB, Türkiye'den bazı taleplerde bulunmuştu ve konuyu görüşmek için AB yetkilileri ve Almanya Başbakanı Merkel Türkiye'ye gelmişti. Bu süreçte AB Türkiye'den, sınırların güçlendirilmesi ve göçmenlerin ülkeden çıkışının kontrol altına alınması, Türkiye'de kurulacak merkezlerde mevcut ve potansiyel göçmenlerin tutulması, AB Sınır Ajansı ile iş birliği yapması, göçmen kaçakçılığı ile daha iyi mücadele etmesi gibi önlemler almasını bekliyor.

Bu önlemler zaten Türkiye'nin AB ile Geri Kabul Anlaşması'nı imzalamasını müteakip uygulamaya koyulan vize serbestliği yol haritasında da Türkiye'den beklenen koşullar arasındaydı. Ancak şimdi AB Türkiye'ye bu süreci hızlandırmak için bazı kolaylaştırıcı önerilerde bulunuyor. Bunların arasında 3 milyar avro tutarında yeni fon, vize serbestliği sürecinin hızlandırılması, Türkiye'ye güvenli ülke statüsü verilmesi ve üyelik müzakerelerinde yeni fasılların açılması bulunuyor. Yeni hükümetin bu yeni durumu iyi değerlendirerek, AB sürecinde kazanıma dönüştürmesi ilişkilerin geleceği açısından büyük önem taşıyor.

Türkiye'den çıkarak Ege adaları ve Balkanlar rotaları üzerinden AB'ye giden mülteci ve göçmen hareketlerinin kontrol altına alınması, göçmen kaçakçılığı ile mücadele, yakın gelecekte ülkelerine dönme ihtimalleri bulunmayan Türkiye'deki göçmenlerin barınma, çalışma, eğitim ve diğer ihtiyaçlarının sağlanması, hukuki ve idari düzenlemelerdeki eksikliklerin giderilmesi gibi yeni hükümeti bekleyen zorlu çalışmalarda, AB'nin yeterli desteğinin alınması Türkiye'nin de yararına olacaktır. Ancak iki taraf arasında yeterli ve etkili bir işbirliğinin sağlanması için, AB'nin üzerine düşen sorumluluğu üstlenmesi ve Türkiye'yi sadece istenmeyen göçmenlerin

tutulacağı bir depo, bir ara bölge olarak görmemesi gerekiyor. Benzer şekilde, bu sürecin Türkiye'nin tam üyelik perspektifi içinde ele alınması şart.

Mülteci eylem planı ile ilgili gelişmelerin dışında, yeni hükümetin AB gündeminde öne çıkacak konular arasında üyelik müzakerelerinin sürdürülmesi, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve Vize Serbestliği Yol Haritasının takibi yer alıyor. Doğusunda, güneyinde ve kuzeydoğusunda savaşların, çatışmaların ve karışıklıkların devam ettiği Türkiye için AB süreci önemli bir çıpa olmaya devam ediyor. AB'nin, Türkiye için son derece gerekli olan siyasi ve ekonomik reformların gerçekleştirilmesinde bir referans noktası, model ve itici güç konumu yeni hükümet için de belirleyici olacak. Türkiye'nin yakın gelecekte AB üyesi olması mümkün gözükmesine de ticari, sosyal ve ekonomik ilişkiler açısından AB, Türkiye'nin en önemli ortaklarından olmaya devam edecek. Bu açıdan müzakere sürecinin yeni fasılların açılması suretiyle devam ettirilmesi, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ile Türkiye'nin ticari ve ekonomik bağlarının güçlendirilmesi ve ekonomide lig atlanması, vize serbestliğinin elde edilmesi ile de AB ülkeleri ile sosyal ve ticari bağlantıların geliştirilmesi mümkün olacak. Son olarak, yeni hükümetin özellikle iletişim stratejisine önem vererek, içerde ve dışarda kamuoylarını bilgilendirmesi ve bilinçlendirmesi ve sivil toplum örgütleri ve ilgili ekonomik ve sosyal aktörler ile birlikte çalışarak Türkiye-AB ilişkilerinde toplumsal desteği sağlaması ile tüm bu süreçlerin olumlu bir şekilde ilerlemesine büyük katkı sağlaması beklenebilir. Demokratikleşmeye devam eden, kalkınma ve refah artışı yaratabilen, farklı siyasi hareketler arasında uzlaşma sağlayabilen, kutuplaşmaları aşmış bir Türkiye hem geleceğin Avrupası'nın şekillenmesine daha fazla katkı sağlayabilecek, hem de AB için çok daha fazla aranan bir ortak ve potansiyel üye ülke olacaktır. ■

Türkiye-Rusya uçak krizi tarımı vuracak mı?

Türkiye ile Rusya arasındaki uçak krizi sonrasında gündeme gelen yaptırımlarla ilgili Rusya ilk adımı attı. Rusya, 1 Ocak 2016 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde, bazı tarım ürünlerinin ithalatına yasak getirmeye hazırlanıyor.

Gökhan KİLİT
İKV Uzmanı

Yasaklanması öngörülen ürünler listesinde; domates, soğan, arpacık soğanı, karnabahar, brokoli, salatalık, portakal, mandalina ve diğer turuncgil meyveleri, elma, üzüm, armut, şeftali, kayısı, erik, çilek, karanfil, tavuk eti, hindi eti ve tuz yer aldı. Buna karşılık limon, kırmızı et, süt ürünleri ve balık ise yaptırım listesine girmeyen ürünler oldu. Türkiye'den endüstriyel ürünlerin kısıtlanması ile ilgili bir yasak olmadığını açıklayan Rusya, tarım ürünleri, sebze ve meyve alımlarının yasaklanacağını; ancak sınırlamaların enflasyon baskı-

sı yüzünden bir kaç hafta ertelenebileceğini duyurdu.

Çok uzak değil, geçtiğimiz yıl içinde, Rusya'nın AB'ye uyguladığı tarım ürünleri ambargosunun ardından, ülkemizden Rusya'ya olan gıda ürünleri ihracatında çok büyük artış yaşanması bekleniyor, özellikle sebze meyve ihracatında yüzde 40'a varan artışlar öngörülmüyordu. O günlerde hayale kapılmak yerine doğru planlama ile bu süreci uzun vadeli fırsata çevirmek sektör için en doğru olan stratejiydi. Pazarın büyüklüğü ve sürekliliği için gerekli olan buydu. Çünkü, Rusya'ya

olan gıda ürünleri ihracatımızda zaten dönemsel olarak kimyasal kalıntı iddiaları nedeniyle sorunlar yaşıyoruz. Gıda güvenliği konusunda en sıkı uygulamalara sahip AB'ye ihraç ettiğimiz ürünlerin zaman zaman Rusya'dan geri döndüğüne şahit olduk. Rusya'nın AB'den ithalatını kesmesi aslında çok büyük fırsat olmasına rağmen Türkiye'ye beklendiği ölçüde bir avantaj sağlamadı. Sürecin iyi değerlendirilmesi halinde Türkiye, pazardaki konumunu güçlendirmesi açısından büyük oranda fayda sağlayacaktı. Rusya tarafından AB'ye uygulanan ambargo

ile Rusya pazarı Türkiye için bir anda "eski ama yeni" bir alternatif olacaktı. Ancak bugün geldiğimiz noktada, iki ülke arasında yaşanan uçak krizi ile birlikte, bu önemli ihracat pazarımıza tarım ürünleri satamamakla karşı karşıyayız.

Genel Olarak Tarım Ürünleri Ticaretimiz Ne Durumda?

Türkiye yaklaşık 190 ülkeye 18 milyar doların üzerinde tarım ürünü satıyor. Türkiye 2014 yılında bir önceki yıla oranla yüzde 5.7 artışla 18 milyar 759 milyon dolarlık tarım

ürünleri ihracatı gerçekleştirdi. Aynı dönemde tarım ürünleri ithalatımız ise 18 milyar 58 milyon dolar oldu. Yani tarımsal dış ticaret dengemiz 700 milyon dolar fazla verdi.

Türkiye'nin tarım ürünleri ihracatında Irak ilk sırada yer alıyor. Türkiye 2014 yılında Irak'a 3 milyar 456 milyon dolarlık ihracat yaptı. Bu rakam toplam tarım ürünleri ihracatımızın yaklaşık 5'te 1'i. Bu ülkeyi 1.5 milyar dolarlık ihracat rakamımızla Almanya takip ederken, yaklaşık 1.27 milyar dolar ihracat ile Rusya bu iki ülkenin ardında yer alıyor. İtalya 912 milyon dolar ile 4'üncü, önceki yıl 507 milyon dolarlık ihracatla 7'nci sırada yer alan Suriye ise 2014'te 724 milyon dolar ile 5'inci sırada yer aldı. En çok ihracat yapılan ilk 10 ülke arasında bulunan diğer ülkeler ise ABD, Hollanda, İngiltere, Fransa ve Suudi Arabistan oldu. Tarımsal ürün ihracatımızda ilk 10 ülke çok önemli; çünkü 10 milyar dolar ile bu alandaki ihracatımızın yüzde 58'ini kapsıyor.

Tarım ürünleri ithalatımızda ise ilk sırada yaklaşık 2.8 milyar dolar ile Rusya yer alırken bu ülkeyi, 1 milyar ile ABD, üçüncü sırada ise 804 milyon dolarla Ukrayna bulunuyor. Brezilya, Endonezya, Almanya, Hollanda, Paraguay, Bulgaristan ve Romanya ise ilk 10 ülke arasında yer alırken, ilk 10 ülkeden yapılan ithalat toplam ithalatın yaklaşık yüzde 60'ı ki bu da rakamsal olarak 7,5 milyar dolar demek.

Rusya ile Tarımsal Ticaret Verileri

Türkiye'nin tarım ürünleri ticaretinde Rusya ilk sıralarda yer alırken, iki ülkenin birbirleri ile yaptığı tarım ürünleri ticaretinin özellikle 2006 yılından sonra arttığı gözlemleniyor. Türkiye'nin Rusya'ya yaptığı tarım ürünleri ihracatı içerisinde meyve ve sebzenin payı yüzde 90'ın üzerindeyken, ithalatta ise hububatın payı yüzde 80'den fazla. Rus ya, tarımda önemli bir ithalatçı ama aynı zamanda özellikle tahıl ve yağlı tohumlarda önemli

Rusya, tarım ürünlerimize getirdiği yasakta narenciye ürünleri listesine limonu dahil etmedi. Bunun nedeni ise, limon ihtiyacının yüzde 80'ini Türkiye'nin karşılıyor olmasında yatıyor.

bir ihracatçı. Türkiye, başta yaş sebze ve meyve olmak üzere birçok ürünü ihraç ediyor. Ancak ihraç ettiğinden çok daha fazlasını ithal ediyor.

Küresel ticaretteki verilerimizi paylaşırken de belirttiğimiz gibi tarım ürünleri ihracatımızın 1.27 milyon doları Rusya'ya yapılıyor. İthalatımızın ise 2.8 milyon doları Rusya'dan gerçekleşiyor. Görüldüğü gibi Rusya'ya karşı tarım ve gıda ürünlerinde dış ticaret açığımız 1 milyarın üzerinde. Türkiye ile Rusya arasında yaklaşık 4 milyarlık bir tarımsal ürün ticareti bulunurken, alınan ambargo kararının iki tarafa etkileri olacağı aşikar.

Rusya'ya yaptığımız tarımsal ihracat içinde en önemli pay 622 milyon dolarla meyve ve 385 milyon dolarla sebze olarak görülüyor. Meyve gru-

bunda öne çıkan ürünler ise turuncgiller ve üzüm olurken, sebze ürünlerinde domates en önemli ihraç kalemi. Bunların yanında su ürünleri, yağlı tohum ve kanatlı et ürünlerinde önemli potansiyelimiz bulunuyor. Rusya'dan yaptığımız ithalatta ise hububat ve yağlı tohum ürünleri ilk sırada.

Rusya Pazarı Nasıl Etkilenir?

Yaklaşık 43 milyar dolarlık tarım ve gıda ürünleri ithalatı yapan Rusya dünyanın önemli gıda ithalatçısı ülkelerinden biri. Rusya'nın ithalat yaptığı ülkeler içerisinde Türkiye'nin payı ise yaklaşık yüzde 3'ken, 1 yıl önce boykot kararı aldığı AB ve ABD'den tarımsal ürün ithalatı, toplam ithalatının yüzde 50'ye yakını oluşturuyordu.

Rusya aldığı bu kararlar gıda ürünlerimize yasak getirirken, akıllara, şu soru geliyor. Bu kararın Rusya pazarına hiç mi etkisi olmayacak? Yıllar önce Rusya, yaş sebze ve meyvemizde insan sağlığına zararlı kimyasal maddeler bulunduğu gerekçesiyle ithalat yasağı olasılığını gündeme getirmişti. O dönemde Rusya'da basın organlarında Türkiye'den gelen ürünleri savunan haberler yer almıştı. Çünkü tarım ürünlerimizin kalite ve fiyat açısından Rusya pazarında dengeleyici unsuru var. Rusya'nın, en büyük tedarikçisi olduğu AB'ye uyguladığı yasağın ardından, coğrafi açıdan en yakın pazarı oluşturan ve ihtiyacı karşılaması açısından önemli üretim rakamları bulunan Türkiye'den de gıda ürünlerini almayacak olması Rusya pazarında enflasyonist bir baskı oluşturacak.

Tarım Ürünleri Ambargosuna Alternatif Pazarlar Çözüm Olur mu?

Rusya'nın tarım ürünlerine yönelik uygulayacağı kısıtlama karşısında, Türkiye'nin ihracatını desteklemesi, mevcut pazarlarını koruması ve yeni pazarlara yönelmesi gerekiyor. Genel olarak ihracatın belli pazarlar üzerine yoğunlaşması o pazara yönelik yaşa-

nan gelişmelere büyük ölçüde bağımlı olunması sonucunu getiriyor. Bunun örneğini, Rusya'nın 1 yılı aşkın süredir AB'ye uyguladığı ambargonun sonuçlarını değerlendirirken yoğun olarak Rusya ile tarım ürünleri ticareti yapan AB üye ülkelerinin en çok etkilenen ülkeler olduğunu görüyoruz. Ancak ihracatında pazar genişliği bulunan AB üye ülkeleri süreci daha az zararlı geçiriyorlar. Hatta aralarında ihracatını arttıran ülkeler de var.

Ortadoğu, Afrika, Kafkaslar, Balkanlar, Orta Asya ve AB önceliğimiz olsa da ülke olarak uzaklık gözetmeden küresel tarım ticaretinde, her ülkenin tarımsal ithalat ihtiyacına ürünlerimiz doğrultusunda cevap verecek konumda olmalıyız. Alternatif pazarlardan pay alabilmek için bazı pazarlarda fiyatlarımızı düşürmek zorunda kalabiliriz. Bu durumda, kazanç açısından oluşacak farkın devlet tarafından karşılanması tarım ürünleri ihracatında rekabet gücümüzü koruyabilmemiz için kaçınılmaz olabilir. Başta üretici olmak üzere tarımsal gıda zincirinin tüm unsurlarını gözetmeliyiz.

Rusya'nın tavuk eti ithalatına yönelik kısıtlama kararının ise sektör üzerinde çok fazla olumsuz etki yapmayacağı söylenebilir. Türkiye, Rusya'ya bu alanda 2015'in ilk 10 ayında toplam 8 milyon dolar ihracat gerçekleştirdi. Rusya ile Türkiye arasındaki ticarete çok büyük ihracat potan-

siyelimiz olmasına rağmen beyaz et sektörü, çok önemli bir konuma sahip değil. Beyaz et sektörü açısından en önemli ülke Irak, çünkü Türkiye'de beyaz et ihracatının yüzde 60-65'i Irak'a yapılıyor.

Krizin Etkileri Erken mi Başladı?

Yaşanan krizden hem Türkiye hem Rusya pazarı etkilenecek gibi gözüküyor. 143 milyon nüfusa sahip Rusya tabii ki Türkiye için önemli bir pazar ancak Türkiye'nin devreden çıkması ile zaten AB ve ABD'ye ambargo uygulayan Rusya bu yoğun nüfusu nasıl besleyecek? İhtiyaç duyduğu ürünleri üretmesi mümkün olmayan Rusya'nın bu ürünleri yakın pazarlardan karşılaması olası gözüküyor. Bu da fiyat artışı demek. Ambargo sonrası Rusya pazarında 2 puanlık bir enflasyon artışı uzamanlar tarafından konuşulmaya başlandı bile.

Rusya tarım ürünlerimize getirdiği yasakta narenciye ürünleri içerisinde limonu listeye dahil etmedi. Bunu nedeni ise, limon ihtiyacının yüzde 80'ini Türkiye karşılıyor olmasında yatıyor. Aynı şekilde dünya ticaretinin yüzde 75'ine hakim olduğumuz fındık da yasaklı ürünler listesinin dışında tutulmuş. Rusya, AB'ye uygulamaya devam ettiği ambargoda yer alan et ürünlerine de bir sınırlama getirmiyor.

Domates ve salatalık gibi ürünlerde Ocak-Ekim 2015 döneminde Rusya önemli miktarda ithalat gerçekleştiren-

di. 1 Ocak 2016 tarihinde başlayacak kısıtlama ilk olarak sera üretimini etkileyebilir. Yaşadığımız henüz başlamamış olmasına rağmen çıkan haberler piyasayı tedirgin etti. Tüccarın piyasaya girmekte tereddüt etmesi, üretici fiyatlarını etkiliyor. Örnek limon için herhangi bir yaptırım olmamasına karşın limonun kilogram fiyatı 1.50 liradan 80 kuruşa geriledi. Aynı gerileme yasak kapsamında olmayan biber için de geçerli. Genel olarak sebze meyve piyasasında yüzde 25 ile 45 arası değişen fiyat gerilemeleri yaşanıyor. Bu durum sürerse üretici ve üretimin zarar görmesi ve Türkiye'nin gıda güvencesinin tehlikeye girmesi sorunu ile karşı karşıya kalırız. Bu nedenle ihtiyatlı davranmaya ihtiyaç bulunuyor.

Genel Değerlendirme

Tarımsal dış ticaretimizde önemli bir yere sahip olan Rusya ile yaşadığımız gerginliğin tarım ürünleri ticaretimize getirilen yasakla bir adım daha ileri gitmesi başta üreticiler ve bu sektöre tedarik ve hizmet sağlayan tüm sektörleri yakından ilgilendiriyor. Temennimiz tabii ki yaşanan gerginliğin sona ermesi ve 1 Ocak 2016 tarihinde başlayacak yasakların hiç uygulanmaması. Ancak, sorun çözülmezse Rusya'ya gerçekleştirdiğimiz ihracatı kısa vadede ikame edecek bir pazar bulmak kolay değil; bu da iç piyasada fazlalık oluşturabilir, böylelikle de fiyatlarda aşırı düşüşler yaşanabilir. Bu çerçevede tarımsal gıda zincirinde en büyük zararı, üreticilerin görmesi bekleniyor. 3 milyon tarım işletmesinin bulunduğu, tarım istihdamının toplam istihdamdaki payının yüzde 25, GSYİH içerisinde tarım payının yüzde 8,1 ve ihracattaki tarımsal ürün payının ise yüzde 11 olduğu Türkiye için tarımsal ürün ihracatı son derece önemli. Özellikle zincirin en hassas halkasını oluşturan üreticinin mağduriyetini giderecek stratejiler geliştirilmeli ve acil önlemler alınmalı. ■

2015 Türkiye İlerleme Raporu: Yeni nesil İlerleme Raporlarının ilkinde uyarı iş birliği imkânı ve yol haritası var

Doç. Dr. Çiğdem NAS
İKV Genel Sekreteri

Rapor, Türkiye'nin içinde de tepki çeken ve demokratikleşme sürecinde duraklamaya yol açan, hukukun üstünlüğü, kuvvetler ayrılığı, yargının bağımsızlığı, ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü konuları üzerinde önemle duruyor.

10 Kasım gibi Türkiye için anlamlı bir günde yayınlanan 2015 İlerleme Raporu, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye Raporlarının 18'incisi oluyor. Avrupa Komisyonu'nun 2019'a kadarki genişleme stratejisi kapsamında açıklanan Türkiye Raporu, yeni nesil olarak adlandırılan İlerleme Raporlarının ilkinin oluşturuyor.

2015 yılı Genişleme Paketi kapsamında açıklanan raporlarda, öncekilerden farklı olarak, aday ülkelerin AB'ye uyum sürecindeki genel durumları ve son bir yılda kaydettikleri aşama derecelendiriliyor. Aday ülkenin 33 müktesebat faslındaki genel ilerleme düzeyi; erken, sınırlı, orta, iyi ve ileri düzey olarak numaralandırılırken, son bir senedeki gelişmeler sınırlı ilerleme, iyi ilerleme ve ilerleme

yok olarak değerlendiriliyor. Bu yaklaşım, hem yıldan yıla ülkelerin ilerlemelerini ölçmek hem de aday ülkeleri birbirleri ile karşılaştırmak için iyi bir temel oluşturuyor. Bunun yanında, her müktesebat başlığında, aday ülkelerin neler yapması, hangi mevzuatı çıkarması, hangi uyumsuz düzenlemeyi değiştirmesi vs. gerektiği de bir yol haritası şeklinde raporda belirtiliyor. Bu şekilde, Avrupa Komisyonu tara-

findan hazırlanan bu yeni nesil raporlarda aday ülkelerdeki sorunların ve AB sürecinde yapılması gerekenlerin somut, net ve açık bir şekilde ortaya koyulabildiğini görüyoruz.

AB'nin Çıkar-Değer İkilemi

Türkiye için hazırlanan İlerleme Raporuna gelince... Öncelikle bu raporun aslında ekim ayı başında yayınlanmasının öngörüldüğünü, ancak raporun daha sonra diğer aday ülkelerin raporları ile birlikte kasım ayına ertelendiğini söyleyerek başlayalım. Bu gecikmenin, Komisyonun içindeki onay sürecindeki gecikmeden kaynaklandığı söylenebilir de genel kanı, Türkiye ile mülteci eylem planı görüşmelerini yürüten AB tarafının, taktiksel nedenlerle raporun açıklan-

masını 1 Kasım seçimleri sonrasında bırakmayı uygun gördüğü yönünde. Raporun yayınlanmasının bu şekilde geciktirilmesi, AB'nin Türkiye ile ilişkilerinde yaşadığı çıkar-değer ikilemini de ortaya koyuyor. AB bir yandan Türkiye'nin diğer aday ülkeler gibi AB değerleri ve normları yönündeki gidişatını değerlendirirken, öte yandan mülteci krizi gibi acil önem taşıyan bir konuda Türkiye'nin desteğine ihtiyaç duyduğunda, bu kriterlerini esnetebiliyor.

Siyasi Kriterler Konusunda Eleştirinin Dozu Artıyor

Raporun içeriğine gelecek olursak... Özellikle Türkiye'nin Kopenhag Siyasi Kriterlerine uyum ile ilgili eksiklikleri ve uyumsuzlukları raporda üzerinde durulan konular arasında yer alıyor. Siyasi karne açısından eleştirel olan rapor, Türkiye'nin içinde de tepki çeken ve demokratikleşme sürecinde duraklamaya yol açan, hukukun üstünlüğü, kuvvetler ayrılığı, yargının bağımsızlığı, ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü konuları üzerinde önemle duruyor. Üç alanda Türkiye'nin ilerlemek şöyle dursun, geriye gittiği ve AB standartlarına uygun hareket etmediği vurgusunu yapıyor. Bu üç alan; medya ve internet özgürlüğünü de kapsayacak şekilde ifade özgürlüğü, toplanma ve gösteri özgürlüğü ve kamu alımları. Rapor, özellikle basına yönelik saldırıların ve basın özgürlüğünü kısıtlayıcı bir ortamın varlığından endişe duyarken, toplanma ve gösteri özgürlüğünün sınırlandırılması ve gösterilerde polisin orantısız güç kullanımı gibi olumsuz uygulamalara dikkat çekiyor.

Raporda eleştirilen bir diğer nokta ise yargının bağımsızlığı ve kuvvetler ayrılığı prensibine saygı konuları. Yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığının sağlanamadığı, yargıya yönelik müdahalelerin hukukun üstünlüğü ilkesinden uzaklaşmaya neden olduğu vurgulanıyor. Türkiye'nin teröre karşı

mücadelesi desteklenirken, bu mücadelede insan haklarına saygı ilkelelerinden ödün verilmemesi ve çözüm sürecinin devam ettirilmesi de yapılan çağrılar arasında yer alıyor.

Raporda, Türkiye'nin bu konularda ilerleme kaydetmesinin ve sorunlarını çözmesinin tam anlamıyla demokratik ve özgür bir ülke olabilmesi için gerekli olduğu hususunun altı çiziliyor. Yargının işlevini bağımsız ve tarafsız bir şekilde yerine getirmesini sağlayacak siyasi ve yasal ortamın oluşturulması, yargı, yürütme ve yasama arasında kuvvetler ayrılığı ilkesine saygı gösterilmesi, Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu içinde yürütmenin etkisinin sınırlandırılması ve mahkeme sürecine müdahil olmasının önlenmesi, yolsuzlukla mücadele alanında, yolsuzluk davalarında adli makamların bağımsızlığının güçlendirilmesi ve caydırıcı önlemler alınması, ifade özgürlüğü alanında gazetecilere yapılan her türlü müdahalenin ve saldırının önlenmesi, internet hukukunun Avrupa standartlarına uygun hale getirilmesi, raporda Türkiye'ye yapılan tavsiyeler olarak siyasi kriterler alanında gelecek seneki yol haritasını oluşturuyor.

Ekonomik Kriterlerde Tablo, Genel Anlamda Olumlu

Ekonomik kriterler alanında, genel olarak olumlu bir değerlendirme olmasına ve son 3 yılda Türkiye ekonomisinin ortalama yüzde 3 düzeyinde büyüdüğü tespit edilmesine karşın, cari işlemler açığının yüksekliği, enflasyonun nispeten yüksek oluşu, para politikasının temel önceliğinin fiyat istikrarı olması gerektiği ve yurt içi tasarruf oranlarının yükseltilmesi gereği ifade ediliyor. Devlet yardımlarının şeffaf olmamasının üzerinde durulurken, kamu alımlarında AB mevzuatına uyumda sıkıntılara vurgu yapılıyor. Özellikle devlet yardımları kanununun hâlâ çıkarılmamış olması ve bağımsız

Türkiye'nin siyasi kriterlerde AB değerlerinden uzaklaşmaya son vererek, AB standartları yönünde reformlara ve uygulamalara öncelik vermesi, müktesebat uyumunda da süreci hızlandırması AB ile ilişkileri ve üyelik sürecinin geleceği açısından büyük önem taşıyor.

bir devlet yardımları otoritesinin kurulmaması önemli bir sorun olarak nitelendiriliyor. Türkiye'nin dışardan yatırıma duyduğu ihtiyaç göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'de iş ortamının geliştirilmesi gereği ve ekonomik reform ihtiyacı vurgulanarak, Türkiye'ye rekabet gücünün artırılmasına yönelik tavsiyelerde bulunuluyor. Rapor, kadınların iş gücüne katılım oranının artırılması ve insan kaynaklarının kaliteli eğitim ile geliştirilmesi gereğine de işaret ediyor. Hukukun düzgün işlemesi, yargının etkin, bağımsız ve tarafsız hareket edebilmesi ve ifade özgürlüğünün sağlanması, sadece siyasi alan için değil, Türkiye'nin sosyoekonomik kalkınması, eğitim kalitesi, teknoloji ve inovasyon gücünü

artırabilmesi ve yabancı yatırımlar için de büyük önem taşıyor.

Olumlu ve Olumsuz Noktalar

Raporda olumlu noktalara bakacak olursak... Türkiye'nin dünyada en fazla sayıda mülteciye ev sahipliği yapan ülke olarak, Suriye'den ve Irak'tan gelen mültecilere yönelik tutumundan takdirle söz ediliyor. Aynı zamanda, seçimlerdeki yüksek oy verme oranı, kamu idaresi sistemi, aktif bir sivil toplumun varlığı ve ombudsmanlık faaliyetlerinden olumlu bir şekilde söz edilirken, yüzde 10'luk seçim barajının devam etmesi, parlamenter dokunulmazlığı, yolsuzlukla mücadeledeki yetersizlikler, kolluk kuvvetlerine tanıyan geniş yetkiler, internet sitelerinin

yargı kararı olmaksızın kapatılabilemesi, siyasi kutuplaşma ortamı, ekonomideki dengesizlikler, yüksek cari açık ve artan enflasyon eleştirisi noktalarını oluşturuyor.

Raporda, Türkiye'nin geçtiğimiz yıl hiçbir ilerleme kaydetmediği 24 konu şöyle sıralanıyor: Siyasi partiler ve dokunulmazlık konusunun Avrupa standartlarına getirilmesi, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ile ilişkilerin normalleştirilmesi, yargı bağımsızlığı ve kuvvetler ayrılığı ilkesi, yolsuzlukla mücadele, makroekonomik dengesizliklerin düzeltilmesi, kamu maliyesinin şeffaflığı, elektrik piyasasında tüketici grupları arasında farklı fiyat uygulaması, yeni iş kurmanın daha zor ve masraflı olması, devlet yardımlarının şeffaflığı, telekomünikasyon mevzuatının AB'ye uyumu, işçilerin serbest dolaşımı, gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı, hayvanlardan insanlara bulaşabilen hastalıkların önlenmesi, balıkçılıkta yapısal eylem ve devlet yardımları, havayolu mürettebatı için AB-Avrupa Havacılık Emniyeti Ajansı kurallarına uyum, enerji etkinliği, nükleer enerjiden korunmada AB müktesebatına uyum, sosyal içerme, sosyal yardım ve yoksulluğun giderilmesi, kadının iş gücüne katılımı, bölgesel politikada entegre izleme bilgi sistemi, yargı ve temel haklar, ilaç mevzuatının uyumu, Gümrük Birliği'nde yerinde gümrükleme ve yetkilendirilmiş yükümlü kavramına uyum ile mali ve bütçesel hükümler.

Türkiye'nin siyasi kriterlerde AB değerlerinden uzaklaşmaya son vererek, AB standartları yönünde reformlara ve uygulamalara öncelik vermesi, müktesebat uyumunda da süreci hızlandırması AB ile ilişkileri ve üyelik sürecinin geleceği açısından büyük önem taşıyor. Bu süreçte, özellikle yukarıda sayılan alanlarda ivedilikle önlem alınması gerekiyor.

2015 Türkiye İlerleme Raporu'nda benimsenen yeni yaklaşımı Türkiye'nin AB süreci açısından olumlu olarak değerlendirmek doğru olur. "Yeni nesil" şeklinde adlandırılan bu rapor, Türkiye'nin tüm müktesebat fasıllarında kaydettiği veya edemediği ilerlemeyi, net ifadelerle ortaya koyuyor ve önümüzdeki dönemde bu alanda ilerleme kaydedilmesi için yapılması gerekenleri sıralıyor. Bu açıdan rapor, aday ülkelerin üyelik sürecindeki hazırlıklarını net bir şekilde ortaya koymak ve değerlendirmek açısından yeni ve uygun bir meto-

doloji sunuyor. Bu yeni yaklaşımın çok daha olumlu ve ilerlemeyi destekleyici olduğu görülüyor. Bununla birlikte, raporların gerçekten işlevini yerine getirebilmesi için, tam üyelik perspektifinin AB tarafından net ve inandırıcı bir şekilde ortaya koyulmasının ve AB yetkilileri ile liderlerinin üyelik konusunda farklı mesajlar vermemesinin önemine dikkat çekmek gerekiyor. Görev alacak yeni hükümetimizin, 2014 yılında hazırlanan AB Stratejisi'ni ve eylem planını devam ettirerek, reform sürecinde ivmeyi yeniden yakalamasını umuyoruz. ■

2015 Yılı Genişleme Paketini kaplayan sır perdesi, nihayet 10 Kasım 2015 tarihinde aralandı. Juncker Komisyonu'nun ilk Genişleme Paketi'ni ve altı Batı Balkan ülkesinin AB üyeliği yolundaki performansını mercek altına alıyoruz.

2015 Genişleme Paketi ve Batı Balkanların AB yolunda son bir yılı*

Yeliz ŞAHİN
İKV Uzmanı

* Bu yazı, İKV Değerlendirme Notu serisi kapsamında 158 sıra numarasıyla Kasım 2015'te yayımlanan, aynı başlığı taşıyan yazının kısaltılmış versiyonudur.

¹ "Release of European Commission Progress Report Uncertain", Independent.mk, 13.10.2015, <http://www.independent.mk/articles/23093/Release-of-European-Commission-Progress-Report-Uncertain#sthash.Znpsqm4M.dpuf>. Erişim tarihi: 12.11.2015.

² Avrupa Komisyonu, "Speech - 2015 Enlargement Package", 10.11.2015, http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-15-6041_en.htm. Erişim tarihi: 12.11.2015.

³ A.g.e.

2015 Genişleme Paketi'nin Tuhaf Hikâyesi

2015 yılı Genişleme Paketi, Kasım 2014'te göreve gelen ve görevde bulunacağı beş yıl boyunca genişlemeye kapıyı kapatan bir yaklaşım benimseyen Juncker başkanlığındaki Komisyon tarafından açıklanacak ilk Genişleme Paketi olması kadar, İlerleme Raporlarının tekniğine getirildiği söylenen değişiklikler nedeniyle merakla beklenmekteydi.

Komisyonun çalışma takviminde kabul edileceği tarih aylar öncesinden 14 Ekim 2015 olarak belirlenen Genişleme Paketi'ne ilişkin art arda gelen erteleme haberleri, bu merakı daha da artırdı.

Türkiye ve Batı Balkan ülkelerini de etkileyen mülteci akınına yönelik çözüm arayışları birden AB'nin bir numaralı gündem maddesi haline gelirken, Genişleme Paketi'nin; gayri resmi kaynaklara göre Türkiye ile taslak mülteci eylem

planına ilişkin süren görüşmeler nedeniyle 1 Kasım 2015 genel seçimleri sonrasında, resmi açıklamalara göre ise “kamuoyunun ilgisinin raporlara odaklanmasını sağlamak üzere, Komisyon Başkanı Juncker’in uygun göreceği bir tarihe”¹ ertelendiği açıklandı. Komisyonun, İlerleme Raporu’nda Türkiye’ye hukukun üstünlüğü alanında getirilecek eleştirilerin yaratacağı etkiden çekinmesi, çoğu kaynağa göre erteleme kararının altında yatan neden olarak gösterildi. Bu gelişmelerden Batı Balkan ülkeleri de nasibini aldı. Genişleme politikası kapsamındaki ülkelerin İlerleme Raporları, Genişleme Paketi kapsamında bir bütün olarak açıklandığı için, altı Batı Balkan ülkesinin İlerleme Raporlarının akıbeti de son ana kadar belirsizdi.

İşte Juncker Komisyonu’nun ilk Genişleme Paketi’ni kuşatan tüm belirsizlik, 10 Kasım 2015 tarihinde, Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden Sorumlu Komisyon Üyesi Johannes Hahn’ın 2015 Genişleme Paketi’ni AP Dış İlişkiler Komitesi’nde (AFET) sunmasıyla son buldu.

Juncker Komisyonu’nun İlk Genişleme Paketi Hakkında Bilinmesi Gerekenler

2015 Yılı Genişleme Paketi, Hahn’ın AFET’te gerçekleştirdiği sunumunda² da bahsettiği gibi bir dizi değişiklik içeriyor. Öncelikle, Barroso dönemindekinin aksine bu yıl sunulan Genişleme Strateji belgesi, AB’nin; yalnızca önümüzdeki bir yıl için değil, Juncker Komisyonu’nun görevde kalacağı önümüzdeki dört yıl için rotasını belirliyor. Bir diğer deyişle; 2015 Genişleme Stratejisi, AB genişleme politikasının esaslarını 2019 sonuna kadar geçerli olacak biçimde şekillendiriyor.

İşlevselliği son dönemde aday ve potansiyel aday ülkelerde sorgulanır hale gelen İlerleme Raporlarının daha anlaşılır, daha açık, daha somut/ölçülebilir ve ülkeler arası karşılaştırma yapmaya daha uygun şekilde yeniden tasarlanması yolunda bu yıl raporların tekniğinde değişikliğe gidildi. Bu değişikliklerle sürecin daha şeffaf hale getirilmesi, vatandaşlar ve sivil toplum için reformların takibinin kolaylaştırılması hedefleniyor³.

İlerleme Raporlarının yeni kurgusunda, aday/potansiyel aday ülkelerin üyelik yükümlülüklerini üstlenebilme kabiliyetine yani; üyelik kriterlerini yerine getirmedeki hazırlık durumuna daha fazla önem veriliyor. Aday ülkenin belirli bir politika alanındaki (ya da AB jargonundaki karşılığıyla faslındaki) genel hazırlık düzeyi; “erken düzey” – “sınırlı düzey” – “orta düzey” – “iyi düzey” – “ileri düzey” olmak üzere, beş kategoride ölçülüyor. Bir önceki rapordan bu yana geçen süre zarfındaki gelişmeler ise; “geriye dönüş var” – “ilerleme yok” –

“sınırlı düzeyde ilerleme” – “iyi düzeyde ilerleme” – “çok iyi düzeyde ilerleme” ifadeleriyle değerlendiriliyor.

Buna bağlı olarak, aday ve potansiyel aday ülkelerin her politika alanında önümüzdeki yıl hangi önceliklere odaklanmaları gerektiği konusunda net yol haritaları ortaya koyuluyor. Yargı ve temel haklardan ulaştırmaya, ekonomik ve parasal politikadan çevreye müzakereye konu 33 fasılda aday ve potansiyel aday ülkelerin AB standartlarını yerine getirmek üzere yapmaları gerekenler maddeler halinde sıralanmış durumda.

Teknikte yapılan değişikliklere karşın, genişleme politikasının temelinde yer alan konular aynı. Hahn’ın selefi Füle’nin 2013 yılında açıkladığı “öncelikle temel konuların ele alınması” (*fundamentals first*) ilkesi, Juncker Komisyonu’nun görev süresi boyunca da genişlemenin merkezinde yer almayı sürdürecektir. Bu kapsamda Komisyon, yargı reformu, yolsuzlukla ve örgütlü suçlarla mücadele başta olmak üzere hukukun üstünlüğü; başta LGBTİ bireylere ve Romanlara yönelik olmak üzere ayrımcılıkla mücadele ve ifade özgürlüğü dahil olmak üzere temel haklar ile demokratik kurumların işleyişi ve kamu yönetimi reformu konularına odaklanmaya devam edecek. Ekonomik yönetim ve rekabetçiliğin artırılması ile bölgesel iş birliği konuları da Komisyonun büyük önem atfettiği konular olmayı sürdürüyor. Tüm bu konularla ilişkili fasıllardan Kamu Alımları, İstatistik ve Mali Kontrol fasıllarının da AB’nin önem verdiği fasıllar listesine eklendiğini belirtelim. Bilindiği üzere, 2011 yılı itibarıyla “yeni yaklaşım” uyarınca hukukun üstünlüğü konularını kapsayan Yargı ve Temel Haklar ile Adalet, Özgürlük ve Güvenlik, geçtiğimiz yıl ise Ukrayna krizinin gölgesinde aday ve potansiyel aday ülkelerin Rusya’ya uygulanan yaptırımlara taraf olmamaları nedeniyle Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası faslı, öncelikli fasıllar arasına dahil edilmişti. Bu yıl bunlara; üç fasıl daha eklendi. ►►

Sırbistan, Kosova ile ilişkilerin normalleştirilmesi doğrultusunda AB arabuluculuğunda yürütülen Belgrad-Priştine üst düzey diyalogu kapsamında kilit öneme sahip anlaşmalara varılmasıyla, Ocak 2014'te başladığı katılım müzakerelerinde ilk fasılları açmaya yaklaştı.

⁴ Yeliz Şahin, "2014 Genişleme Paketi ve Genişlemede Hahn Dönemine Doğru", İKV Değerlendirme Notu, No: 96, Ekim 2014, s.7.

Batı Balkan Ülkelerinin AB Karnesi

Genişleme Politikasının takviminde özel bir yer kaplayan Batı Balkan ülkeleri, AB yolunda gelişmeler kadar, bazı konularda geri gidişlerin de yaşandığı bir grafik sergilediler. Batı Balkanların AB ile bütünleşme perspektifinin ortaya koyulduğu Selanik Zirvesi'nin 12'nci yılında, Batı Balkan ülkeleri AB üyeliğinin oldukça büyük bir dönüşüm gerektiren ve zorlu bir yolculuk olduğunun bilincindediler. 2013 yılında ipi göğüsleyerek AB üyesi olan Hırvatistan'ın üyeliği, bölge ülkeleri için bir başarı hikâyesi olarak akıllara kazınmıştı. Bölgedeki ülkelerin kısa vadede AB'ye üye olması beklenmiyor, buna karşılık AB koşulluluğu, Batı Balkan ülkelerinde reform ivmesinin

canlı tutulması için en önemli araç olmayı sürdürüyor.

Karadağ: Hukukun üstünlüğü alanında sağlam bir sicil oluşturmalı

Statü: Aday ülke (Aralık 2010)
Hedeflenen: Müzakerelerde ilerlemek
Açılan fasıl sayısı: 20
Geçici olarak kapatılan fasıl sayısı: 2

Haziran 2012'de başladığı katılım müzakerelerinde ilerlemeye devam eden Karadağ, son bir yıl içerisinde sekiz yeni fasıl da müzakereye açarak, bugüne dek 33 fasıldan 20'sini müzakereye açmış

(ve bunlardan ikisini geçici olarak kapatmış) durumda. Aralık 2013'te müzakereye açılan Yargı ve Temel Haklar ile Adalet, Özgürlük ve Güvenlik fasılları kapsamındaki gelişmeler yakından takip edilmeye devam ediliyor. Hukukun üstünlüğü alanındaki gelişmeler Komisyonun gözünde Podgorica'nın müzakere sürecinin genel hızı konusunda belirleyici etkiye sahip.

2015 Karadağ İlerleme Raporu'na göre, hukukun üstünlüğü konularını kapsayan 23 ve 24'üncü fasıllarda, yargının bağımsızlığına ve yolsuzlukla mücadeleye ilişkin yasal çerçevenin geliştirilmesi konusunda gelişme kaydedildi. Ancak uygulamaya giderek daha fazla odaklanan Komisyon'un Karadağ'dan temel beklentisi, örgütlü suçlar ve yolsuzlukla mücadele alanında sağlam bir sicil kaydı olmayı sürdürüyor. Bu dönemde Karadağ'ın en önemli dış politika öncelikleri arasında yer alan NATO'ya üyelik için Komisyona göre katılım müzakereleri sürecinde olduğu gibi, hukukun üstünlüğü alanında ilerleme sağlanması "olmazsa olmaz".

Ülkenin siyasi yaşamına damgasını vuran ise Eylül 2015'te muhalefetin parlamento oturumlarına katılmayı boykot etmesi oldu. Gerginliğin sokaklara taşınmasıyla polis ve protestocular arasında yaşanan çatışmalar, raporda, Podgorica'ya yönelik eleştirilerin yoğunlaşmasına yol açtı.

Bu dönemde, ülkenin üst düzey yolsuzluk iddialarının soruşturulması konusunda kısıtlı ilerleme sağlayan Karadağ'ın yargı sisteminin AB'ye orta düzeyde uyumlu olduğunu belirten Komisyona göre, Şubat 2015'te kabul edilen reform paketi, yargıda profesyonelleşmeye ve yargı bağımsızlaşmaya katkıda bulunacak. Komisyon raporuna göre, her ne kadar medyaya yönelik müdahalelerde son bir yıl içerisinde bir azalma söz konusu olduysa da ifade özgürlüğü endişe kaynağı olmaya devam ediyor.

Ekonomik kriterler bağlamında, ülkenin makroekonomik istikrarı sağlama kabiliyetinden övgüyle söz eden Komisyona göre Karadağ, işleyen piyasa ekonomisi olma yolunda orta düzeyde.

Sırbistan: İlk fasılların müzakereye açılması yakında mümkün

Statü: Aday ülke (Mart 2012)

Hedeflenen: İlk fasılları müzakereye açmak

Sırbistan, Kosova ile ilişkilerin normalleştirilmesi doğrultusunda AB arabuluculuğunda yürütülen Belgrad-Priştine üst düzey diyalogu kapsamında kilit öneme sahip anlaşmalara varılmasıyla, Ocak 2014'te başladığı katılım müzakerelerinde ilk fasılları açmaya yaklaştı. Bilindiği üzere, Kosova ile ilişkilerin normalleştirilmesi, Sırbistan'ın AB üyelik süreci için önem taşıyor. Öyle ki, Belgrad'ın normalleşme sürecinde sergilediği tutum, Belgrad'a yönelik AB koşulluğunun kilit unsuru ve Sırbistan'ın AB ile bütünleşme sürecinde en önemli parametrelerden biri olmayı sürdürüyor. Katılım müzakereleri sürecinde ise "Diğer Konular" başlıklı 35'inci fasıl normalleşme sürecine ayrıldı ve Komisyon, bu fasıl kapsamındaki gelişmelerin süreç için, en az Belgrad'ın hukukun üstünlüğü konulu 23 ve 24'üncü fasıllardaki performansı kadar belirleyici olduğu kanısında.

Tarama sürecinin Mart 2015'te tamamlanmasının ardından tarama sonucu raporlarının Konsey'de ele alınması süreci devam ediyor. Müzakere sürecinin kilit fasılları olan 23 ve 24'üncü fasılların açılması için gerekli kapsamlı eylem planlarını hazırlayan Sırbistan, Ağustos 2015'te Kosova ile etnik Sırpların çoğunlukta olduğu Kuzey Kosova'da Sırp Belediyeler Birliği kurulması, Kosova'ya uluslararası telefon kodu verilmesi, Mitrovica köprüsünde dolaşım ve enerji konularında bir dizi anlaşma imzalanması sonucu ilk müzakere fasıllarını açmaya yaklaştı. Hahn'a göre, ilk fasılların açılması bu yıl içerisinde mümkün olabilir.

2015 Yılı Genişleme Paketinin kazananlarından biri olan Sırbistan'ın, mülteci akınına ele alma yöntemi, Kosova ile normalleşme sürecinde kaydettiği ilerleme ve

bölgesel iş birliği alanındaki performansı Komisyondan övgü topladı. Komisyona göre Belgrad; yargı, örgütlü suçlar ve yolsuzlukla mücadele, ifade özgürlüğü, ayrımcılıkla mücadele, ekonomi ve kamu yönetimi reformu konusunda reform kararlılığını sürdürmeli. Kosova ile ilişkilerin normalleştirilmesi sürecinde de aynı kararlı tutumun sürdürülmesi önem taşıyor.

Makedonya: AB üyelik süreci kritik bir dönemeçte

Statü: Aday ülke (Aralık 2005)

Hedeflenen: Müzakerelere başlama tarihi almak

On yıl önce Hırvatistan'dan sonra bölgede AB üyeliğine en yakın ülke olarak gösterilen Makedonya, bugün bölgenin kaybedeni olma riskiyle karşı karşıya. 2001 yılından bu yana tarihinin en ciddi siyasi krizine sahne olan Makedonya için Komisyonun 2009 yılından bu yana her yıl yaptığı gibi bu yıl da katılım müzakerelerine başlanması yönündeki tavsiyesini yineleyip yinelemeyeceği merakla beklenmekteydi. Çünkü Komisyon, 2014 İlerleme Raporu'nda Makedonya'ya yargı bağımsızlığı, ifade özgürlüğü ve medya özgürlüğü konularında uyarıda bulunmuş ve müzakerelerin başlaması yönündeki tavsiyesini sürdürmesinin bu konularda geri gidişin önlenmesine bağlı olduğunu açıkça belirtmişti⁴.

Makedonya'da muhalefetin parlamentoyu boykot etmesiyle başlayan siyasi kriz, Şubat 2015'te Nikola Gruevski'nin liderliğindeki hükümetin savcı ve yargıçlar, üst düzey bürokratlar ve siyasi muhalefetten 20 bin kişinin telefonunu 2011'den bu yana dinlettiği iddiasıyla üst düzey hükümet yetkililerine ait olduğu iddia edilen bazı telefon görüşmelerini basına sızmasıyla farklı bir boyut aldı. Görüşmeler; temel hakların ihlali, yargı ve medya bağımsızlığı ile seçimlere müdahale, yolsuzluk ve siyasileşme gibi aksaklıkları gündeme getirdi. Halkın sokağa dökülmesi be-

Komisyondun değerlendirmesine göre, “Makedonya’nın AB yelik süreci kritik bir dönemeçte” ve telekulak skandalı ülkede siyasi müdahalenin ve yolsuzluğun boyutunu gözler önüne serdi.

rabesinde polis müdahalesini getirirken, Mayıs 2015’te ülkedeki Arnavut azınlığın yaşadığı Kumanovo’da yaşanan çatışmalarda 18 kişinin yaşamını yitirmesi, Makedonya’da pamuk ipliğine bağlı etnik dengeleri tehdit etti. Siyasi gerilimin yükselmesi, Haziran-Temmuz 2015 döneminde Komisyon yesi Hahn ve AP Makedonya Raportörü Ivo Vajgl ile AP yeleri Eduard Kukan ve Richard Howitt’in arabuluculuk çabalarıyla nlendi. Makedonya’daki dört siyasi parti, AB temsilcilerinin girişimiyle bir dizi önlemin kabulünü içeren Acil Reform Gündemini kabul etti. Telekulak skandalında ortaya konulan iddiaların soruşturulması için özel savcı atanması ve 24 Nisan 2016’da genel seçime gidilmesi üzerinde “Przino anlaşması” olarak da bilinen siyasi uzlaşı sağlandı.

Tüm bu gelişmelerin yaşandığı bir ortamda hazırlanan 2015 Makedonya İlerleme Raporu, beklendiği gibi oldukça eleştirel bir dille kaleme alınmış olmasına karşın, Makedonya’yı AB’nin yörüngesinde tutma ve ülkede reformları teşvik etme amacını taşıyor. Komisyonun değerlendirmesine göre, “Makedonya’nın AB yelik süreci kritik bir dönemeçte” ve telekulak skandalı ülkede siyasi müdahale ve yolsuzluğun boyutunu gözler önüne serdi. Krizi sonlandıran siyasi uzlaşıda kaydedilen ilerleme sonucu Komisyon, bu yıl da Makedonya ile katılım müzakerelerine başlanması yönündeki tavsiyesini yineledi. Ancak Komisyon bunun, siyasi uzlaşının ve Acil Reform Gündeminin uygulanmasında kayda değer ilerleme sağlanmasına bağlı olduğunun altını çizerek, konunun seçimlerden sonra tekrar ele alınacağını

duyurdu. Yani bu yıl Makedonya'ya hem uyarı hem de koşullu bir teşvik verildiği söylenebilir. İsim anlaşmazlığının çözüme kavuşmamış olması ve ülkede gergin seyreden etnik durum da Komisyonun eleştirdiği alanlardan birkaçı.

Raporda olumlu olarak not edilen ise müktesebat uyumu ve ekonomik kriterler oldu. Komisyonun değerlendirmesine göre, Makedonya müktesebata uyum konusunda ve işleyen bir piyasa ekonomisi olma yolunda iyi düzeyde ilerleme sağladı. Ancak bunlar madalyonun yalnızca bir yüzü, diğer tarafta ise AB'nin giderek daha fazla önem atfettiği ve daha sıkı şekilde denetlediği siyasi kriterler var. Makedonya'nın katılım müzakerelerine başlama tarihi almak için acil reform gündeminin uygulanmasında ilerleme kaydetmesi gerektiği ise açık.

Arnavutluk: Kilit önceliklerde ilerleme

Statü: Aday ülke (Haziran 2014)

Hedeflenen: Müzakerelere başlama tarihi almak

2015 İlerleme Raporu'nda, Komisyonun değerlendirmesine göre, Arnavutluk'ta katılım müzakerelerine başlamak üzere belirlenen kilit öncelikleri karşılama konusunda bazı ilerlemeler kaydedilmesine karşın, yargı sistemi ve kamu sektöründe yaygın seyreden yolsuzluk endişe kaynağı olmaya devam ediyor. Hatırlanacağı üzere Komisyon, Arnavutluk'un katılım müzakerelerine başlayabilmesi için kamu yönetimi, yargı sistemi, yolsuzluk ve örgütlü suçlarla mücadele ve insan haklarının

korunması alanlarını kapsayan beş kilit önceliği karşılması gerektiğinin altını çizmişti. Bunlardan kamu yönetimi reformu ve yargı sistemi reformu hazırlıkları konusunda ilerleme kaydeden Tiran'ın şimdi yapması gerekenlerin başında yargı reform paketinin kabul edilmesi geliyor.

Üst düzey yetkililerin adının karıştığı yolsuzluk iddiaları da dahil her düzeyde, yolsuzlukla ve örgütlü suçlarla mücadele başta olmak üzere, hukukun üstünlüğü alanında somut sonuçlara dayalı bir sicil oluşturulması, Komisyonun katılım müzakerelerine başlanması tavsiyesi verilen göz önünde bulunduracağı konular arasında olacak.

Arnavutluk'un yapması gerekenler arasında, mülkiyet hakkı da dahil olmak üzere temel hakların korunmasının güç-

Komasyon, Bosna-Hersek'in muhtemel üyelik başvurusunu göz önünde bulundurabilmesinin, reformlar konusunda verilen taahhütlerin pratiğe dökülmesine bağlı olduğunu vurguluyor.

⁵ Petrit Çollaku, "Kosovo Opposition MPs Block Parliament's Work", *Balkan Insight*, 01.10.2015, <http://www.balkaninsight.com/en/article/opposition-mps-block-the-parliament-session-10-01-2015>. Erişim tarihi: 12.11.2015.

lendirilmesi yer alıyor. Bunun yanında siyasi partiler arasında daha yapıcı bir siyasi diyalogun tesis edilmesi, AB reform sürecinin devamı açısından hayati önem taşıyor.

Bosna-Hersek: Arka tekerden bu yılın kazananına

Statü: Potansiyel aday ülke
Hedeflenen: AB'ye üyelik başvurusunda bulunmak

2015 Yılı Genişleme Paketi'nin kazananlarından biri de Bosna-Hersek oldu. AB genişlemesinin temelinde yer alan koşulluluk politikasını ciddi anlamda sınavan Bosna-Hersek için, bu yılki raporda, için geçmiş yıllardaki raporlarda görmeye

alıştığımız "AB yolunda sınırlı ilerleme" ifadesi ve "bölgenin gerisinde kalma riskiyle karşı karşıya" uyarılarının yer alması bile başlı başına bir başarı hikâyesi.

Bunun arka planında ise Kasım 2014'te İngiltere ve Almanya Dışişleri Bakanları tarafından ortaya koyulan ve daha sonra da AB'nin desteğini alan "yeni yaklaşımın" etkisiyle 2008 yılından bu yana beklemede olan İstikrar ve Ortaklık Anlaşması'nın (*Stabilisation and Association Agreement - SAA*) yürürlüğe girmesi var. İngiltere ve Almanya Dışişleri Bakanları tarafından sunulan girişim doğrultusunda, Bosnalı siyasi liderlerin sosyoekonomik reformların yanı sıra kamu yönetimi ve hukukun üstünlüğü alanlarında bir dizi reformu uygulama taahhüdünde bulunması, SAA'nın yürürlü-

ğe girmesi için önkoşul olarak belirlendi. Bu koşulun karşılanmasıyla, AB üyelik başvurusundan bir önceki adım olarak nitelendirilen SAA, nihayet Haziran 2015'te yürürlüğe girdi.

Komisyon, Bosna-Hersek'in muhtemel üyelik başvurusunu göz önünde bulundurabilmesinin, reformlar konusunda verilen taahhütlerinin pratiğe dökülmesine bağlı olduğunu vurguluyor. Reform Gündeminin Temmuz 2015'te kabul edilmesi olumlu bir gelişme olarak not edildi. Ancak Komisyona göre şimdi sıra; yolsuzluk ve örgütlü suçlarla mücadele dahil olmak üzere hukukun üstünlüğü alanındaki reformlar ile sosyoekonomik reformların hayata geçirilmesinde.

Bosna-Hersek yaşanan olumlu gelişmelere rağmen, Dayton Anlaşması'nın 20'nci yılında ülkedeki iki entiteden biri olan Bosna Sırp Cumhuriyeti'nin (*Republika Srpska-RS*) Temmuz 2015'te devlet düzeyinde mahkemelere ilişkin referandum düzenleme kararı alması oldukça endişe verici. İlerleme Raporu'nda RS lideri Milorad Dodik'in bu hamlesi eleştirilerek, devlet düzeyindeki mahkemelere ilişkin eksikliklerin AB ile Bosna-Hersek arasında başlatılan yargı alanında yapısal diyalog kapsamında alınacağına yer veriliyor.

Komisyona göre kamu yönetiminin güçlendirilmesi, yönetimin her düzeyinde iş birliğinin artırılması ve AB konularında etkili bir koordinasyon mekanizmasının oluşturulması, Bosna-Hersek'in AB yolunda ilerlemesi için yapması gerekenler arasında. Bunun yanında SAA'nın Hırvatistan'ın AB üyeliğini göz önünde bulunduracak şekilde tadil edilmesi sürecinin acilen tamamlanması gerekiyor.

Kosova: Önemli başarılar, reformlarda zaman kaybı

Statü: Potansiyel aday ülke
Hedeflenen: SAA'nın yürürlüğe girmesi

2015 Yılı Kosova İlerleme Raporu'na, 2015 yılında gerçekleşen iki önemli

Batı Balkan ülkelerinin AB ile bütünleşme sürecindeki son durum					
Ülke	SAA imzalanması	SAA'nın yürürlüğe girmesi	Üyelik başvurusu	Aday ülke statüsü	Müzakerelere başlanması
Karadağ	Ekim 2007	Mayıs 2010	Aralık 2008	Aralık 2010	Haziran 2012
Makedonya	Nisan 2001	Nisan 2004	Mart 2004	Aralık 200	-
Sırbistan	Nisan 2008	Eylül 2013	Aralık 2009	Mart 2012	Ocak 2014
Arnavutluk	Haziran 2006	Nisan 2009	Nisan 2009	Haziran 2014	-
Bosna-Hersek	Haziran 2008	Haziran 2015	-	-	-
Kosova	Ekim 2015	-	-	-	-

gelişme damgasını vurdu. Bunlar; üst düzey Belgrad-Priştine diyalogu kapsamında Sırbistan ile ilişkilerin normalleştirilmesi doğrultusunda bir dönüm noktası niteliğindeki anlaşmaların imzalanması ve Kosova'da 1999 yılında yaşanan savaşa ilişkin iddiaların soruşturulması ve görülmesi için Özel Savaş Suçları Savcılığı ve Mahkemesi kurulması kararı alınmasıydı.

Kosova, Genişleme Paketi'nin açıklanmasından kısa süre önce 27 Ekim 2015 tarihinde AB ile SAA imzalayarak, AB ile bütünleşme yolunda önemli bir adım attı. AB ile Kosova arasındaki akdi ilişkilerin temeli sayılan SAA, üyelik başvurusuna giden yolda bir ön adım olarak görülüyor. Bunun yanında, SAA'nın Kosova'ya önemli ticari getirileri de olacak. SAA'nın imzalanmasıyla, Kosova bölgedeki diğer beş ülke ile eşit konuma gelirken Batı Balkan ülkelerinin SAA haritası da tamamlanmış oldu. SAA'nın imzalanması ise Ağustos 2015'te Kosova ile Sırbistan arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi sürecinde varılan anlaşmalarla mümkün oldu. Normalleşme süreci, Sırbistan için olduğu gibi Kosova için de AB ile bütünleşme sürecinde ilerleyebilmek ve bir sonraki aşamaya geçebilmek için bir anahtar niteliğinde.

Kosova'nın etnik Sırp'ların çoğunluğu oluşturduğu Kosova'nın kuzeyinde, "Sırp Belediyeler Birliği" kurulmasını

öngören anlaşma ve Özel Savaş Suçları Mahkemesi kurulması konuları AB tarafından memnuniyetle karşılanırken, Kosova'da tartışmaların fitilini ateşlemişti. Muhalefete göre, anlaşma Kosova'da, Bosna-Hersek'teki RS benzeri bir yapı oluşturma riskini barındırıyor⁵. Sırp Belediyeler Birliği'nin yetki ve görevlerine ilişkin Ağustos 2015'te Sırbistan ve Kosova Başbakanları arasında anlaşma sağlanmasına muhalefet, parlamento oturumlarında biber gazı sıkarak ve Başbakan İsa Mustafa'dan anlaşmayı feshetmesini talep ederek tepki gösterdi. AB tarafından tepkiyle karşılanan bu olayların, İlerleme Raporu'na yansımaları da olumsuz yönde oldu. İktidar ile muhalefet arasındaki kutuplaşmadan endişeyle bahseden Komisyon, muhalefetin söz konusu eylemlerinin AB değerlerine aykırı olduğunu belirtti.

Haziran 2014 seçimlerini takiben yaşanan altı aylık siyasi açmazı, reformlar açısından kayıp zaman olarak nitelendiren Komisyonun eleştirdiği diğer konuların başında ise kamu yönetiminin siyasileşmesi ve yargıya müdahale geliyor. Komisyona göre, Kosova'nın hukukun üstünlüğü alanındaki performansı parlak değil. Yolsuzluk ve örgütlü suçlarla mücadele konusundaki hazırlıklar erken aşamada, yargıya siyasi müdahalede bulunulması ise önemli bir eksiklik. Kosova, birçok alanda AB'ye uyumda erken aşamada bulunuyor. ■

Yeni nesil İlerleme Raporlarını nasıl okumak gerekir?

Melih ÖZSÖZ
İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve
Araştırma Müdürü

İlke TOYGÜR
Mercator- İPM Araştırmacısı

Avrupa Komisyonu'nun her yıl aday ülkelerde AB üyelik sürecini değerlendirmek üzere hazırladığı yıllık İlerleme Raporları, 10 Kasım 2015 tarihinde açıklandı. Bu sene yayımlanması yılan hikâyesine dönen ve Türkiye'de mülteciler konusundaki anlaşma ile birlikte anılan rapor, Brüksel'de Avrupa Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden Sorumlu Komisyon Üyesi Johannes Hahn tarafından kamuoyuna duyuruldu. Aday ülkelerde olduğu gibi AB'de de ilgi ve heyecan uyandırmayan raporlara yenileri eklenirken, Avrupa Komisyonu yazımda kullandığı farklı teknik ve raporların yeni formatıyla bu yıl bir ilke imza attı.

Komisyondun bir süredir üzerinde çalıştığı “yeni nesil İlerleme Raporu”, 2019 yılına kadar yeni ye almayacağını açıklayan AB ve en kritik politika alanlarından biri olan genişleme için ise ilginç tespit ve taahhütlerde bulunuyor. Peki, ama yeni nesil İlerleme Raporları aday ülkeler tarafından nasıl okunmalı? Yenilenmiş İlerleme Raporlarından aday ülkeler neyi beklemeli veya beklememeli?

Genişlemeyen Avrupa’nın Yenilenmiş Genişleme Aracı

İkinci soruya verilecek yanıt oldukça basit: En azından önümüzdeki 5 yıl boyunca hiçbir aday ülke, bu raporlardan ye olmayı beklememeli.

Jean-Claude Juncker, 2014 yılında gerçekleştirilen AP seçimleri sonrasında yenilenen AB yönetiminde, AB tarihinde, Parlamento seçim sonuçları esas alınarak seçilen ilk Komisyon Başkanı olmuştu. Juncker, daha Parlamento’da yaptığı ilk konuşmada “nmzdeki 5 yıl yeni AB yesi olmayacak” diyerek, AB’nin “yumuşak güç” aracı olarak nite-

lendirilen genişleme politikası çerçevesinde, Birliğin yeni stratejisini çizmiş ve genişlemeye kapıyı kapatmıştı. Yenilenen Komisyonda, Genişleme Genel Müdürlüğü’nün isminin “Avrupa Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri” şeklinde değiştirilmesiyle de Juncker, bu yeni stratejinin sadece söylemde değil, uygulamada da geçerli olacağını göstermişti.

Ama Komisyon, yine de boş durmadı. Aday ülkelere önümüzdeki 5 yıl üyeliğin kapılarını sıkıca kapatırken, bu ülkelere üyelik yolunda cesaretlendirmek ve üyelikten yılmalarını engellemek için elinde tuttuğu en önemli aracı, İlerleme Raporlarını bir kez daha kullandı; ama çok daha akılcı ve stratejik bir şekilde.

Yeni Nesil İlerleme Raporları Neden Farklı?

Avrupa Komisyonu, yeni nesil İlerleme Raporları ile aday ülkelere okunması ve anlaşılması çok daha rahat, kolay ve okuyucu dostu bir belge sunuyor. Komisyon tüm fasıllarda yeni, kesin ve tutarlı

bir terminoloji kullanımı ile de yıllar bazında karşılaştırmalı bir analizin önünü açarken, aday ülkeler arasında kıyaslamayı da mümkün kılıyor.

Giriş bölümlerinde her fasıl, son bir yılda yaşanan gelişmeler ile genel olarak AB müktesebatına uyum çerçevesinde değerlendiriliyor. Bu değerlendirmelerde, son bir yılda yaşanan gelişmeler “iyi düzeyde ilerleme”, “sınırlı düzeyde ilerleme”, “ilerleme yok” ve “geriye dönüş var” şekilde özetlenirken; fasıl özelinde AB müktesebatına uyum “erken düzey”, “sınırlı düzey”, “orta düzey”, “iyi düzey” ve “ileri düzey” olarak 5 ayrı kategoride sınıflandırılıyor.

Yeni nesil İlerleme Raporunun geçmiş dönem raporlarına göre bir diğer farkı ise her fasıla ilişkin aday ülkeye tavsiye niteliğinde atılması gereken önemli adımları sıralaması. Aday lke özelinde yapılan bu tavsiyeler ile Komisyon, bir nevi aday ülkeye yönelik senelik mini bir ev devi de vermiş oluyor.

Eski raporların en tartışmalı kısmı olan “Siyasi Kriterler” bölümünde de ▶▶

Hiç şüphesiz ki aday ülkelerin artık, bir sonraki yılın İlerleme Raporunu beklerken iki önemli soruyu akıllarında tutmaları gerekecek: AB müktesebatına uyum seviyem yüzde kaç ve rakiplerim ne durumda?

farklı bir yaklaşım izleniyor. Geçmiş raporlarda bu kısım altında yer verilen konuları, yeni raporlarda ilgili fasıl altında değerlendirmeyi tercih eden Komisyon, böylece raporların siyasi ağırlığını da azaltmayı hedefliyor. Benzer şekilde “Ekonomik Kriterler” bölümü, güncel veriler, tablolar ve grafikler ile zenginleştirilerek, ilişkilerdeki ekonomik perspektifin ağırlığının artırılması sağlanıyor.

Yeni Nesil İlerleme Raporlarını Nasıl Okumak Gerekir?

Her ne kadar Komisyon raporun siyasi yönünü arka plana çekip, müzakerre sürecinin teknik boyutunu görünür hale getirmeye çalışsa da, raporları her yıl düzenli takip edenler için “Siyasi

Kriterler”, raporun özünü oluşturmaya devam ediyor. Buna rağmen eski raporlarda olduğu gibi, yeni nesil ilerleme raporlarında da bulunan yenilenmiş “AB Müktesebatını Üstlenme Kapasitesi” bölümü, aday ülkeleri, AB müktesebatına uyumu çerçevesinde fasıllar bazında bir sıralamaya sokmayı mümkün hale getiriyor.

Bu çerçevede az önce ifade edildiği üzere yeni nesil İlerleme Raporları, fasıl özelinde her aday ülke için AB müktesebatına uyumu “erken düzey”, “sınırlı düzey”, “orta düzey”, “iyi düzey” ve “ileri düzey” olarak 5 ayrı kategoride sınıflandırıyor. Basit bir matematiksel hesaplama ise bu kategoriler temel alınarak aday ülkenin uyum düzeyini yüzde olarak hesaplamaya imkân tanıyor.

Söz konusu teknik, 5 aday ülkenin 2015 yılı ilerleme raporlarına uygulandığında, Makedonya'nın yüzde 70,8; Türkiye'nin yüzde 61,2; Sırbistan'ın yüzde 57; Karadağ'ın yüzde 55,8; Arnavutluk'un ise yüzde 45,6 oranında AB müktesebatı ile uyumlu olduğunu gösteriyor. Potansiyel aday ülkeler Bosna-Hersek ve Kosova için ise İlerleme Raporlarının farklı olması ve ilişkinin henüz adaylığa taşınmaması sebebiyle benzer bir değerlendirmede bulunmak imkânsızlaşıyor.

Yarış Başlasın: Hoşgeldin Üye-Metre

Yeni nesil İlerleme Raporları, aday ülkeleri AB üyeliği ile taçlandıracak mı? Elbette bu sorunun cevabını zaman, aday ülkenin performansı ve AB'nin yeni üye hazmetme kapasitesi gösterecek. Ancak açık ve net olan şu ki, Avrupa Komisyonu üyelik müzakerelerine daha objektif bir bakış kazandıran yeni nesil İlerleme Raporlarını, şimdiden stratejik bir araca dönüştürmeyi başardı. Eleştirilen, eskimiş ve işlevini yitirmiş İlerleme Raporlarını revize ederek, genişleme politikasında yeni bir soluk ve heyecan getirdi; hele ki 5 yıl yeni üye almayacağını açık açık söylediği halde. Hiç şüphesiz bu hamlede imzası bulunan Juncker Komisyonunu tebrik etmek gerekiyor.

AB müktesebatına uyum düzeyini, aday ülkelerin kendi içlerinde ve kendi aralarında bir kıyas mekanizmasına çevirmeyi başaran Avrupa Komisyonu, bu yıl itibarıyla genişleme politikasında, tüm aday ülkeler için tatlı bir yarışın ve rekabetin de startını vermiş oldu. Hiç şüphesiz ki aday ülkelerin artık, bir sonraki yılın İlerleme Raporunu beklerken iki önemli soruyu akıllarında tutmaları gerekecek: AB müktesebatına uyum seviyem yüzde kaç ve rakiplerim ne durumda? İşte bu kıyaslama bir nevi "Üye-Metre" olarak kullanılabilmesi için, aday ülkelerin sadece iç dinamikler ile değil, dış dinamiklerin de etkisiyle

AB üyelik sürecine asılmaları muhtemel.

Aslında Komisyon tarafından bu yıl itibarıyla uygulanmaya başlanan bu yeni teknik, Batı Balkan ülkelerinin AB entegrasyon sürecini takip eden dikkatli gözlemlere de yabancı değil. Hatırlanacağı üzere Batı Balkan ülkelerinin AB entegrasyonunda önemli bir yere sahip olan vize serbestliği sürecinde AB, bu ülkeler için benzer bir yarış yaratmış ve Batı Balkan ülkeleri arasında bir rekabet yaratarak, bu ülkelerin başta geri kabul olmak üzere, düzensiz göçle mücadele alanında istediklerini yaptırabilmişti. Yarış önde tamamlayan Makedonya, Sırbistan ve Karadağ vatandaşları Aralık 2009 tarihinde vizesiz seyahat ile ödüllendirilirken, yarışta geride kalan Arnavutluk ve Bosna-Hersek bir yıl cezalandırılmış; bu ülke vatandaşlarına vizesiz seyahat imkânı ancak bir yıl sonra, Aralık 2010 tarihinde verilmişti. Şimdi ise benzer bir durum, üyelik müzakereleri sürecinde yaşanmakta ve her ne kadar yıllar bazında bir kıyaslama imkânı olmasa da mevcut yarış yine Makedonya, Sırbistan ve Karadağ'ı, Arnavutluk, Bosna-Hersek ve Karadağ'ın üzerine taşıyor.

Batı Balkanlarda bu yarışın meyvelerini vereceğini görmek çok zaman almayacaktır. Peki, ama Türkiye?

18'inci Türkiye İlerleme Raporu: Daha Kaç Rapor Gerek?

Hiç şüphesiz Türkiye, bugüne kadar yazılan rapor sayısı, Avrupa ile olan ilişkilerinin tarihiyle ve üyelik müzakerelerindeki "özel" durumuyla, diğer aday ülkelerden çok daha farklı bir resim ortaya koyuyor. Her ne kadar 2015 yılı İlerleme Raporlarının AB müktesebatının üstlenilmesi kriteri temel alındığında Türkiye yarışta, Makedonya'nın ardından ikinci sırada yer alıyor olsa da, Avrupa ile 50 yılı aşan ilişkisi ve müzakere sürecindeki 10 yıllık geçmişi ile Türkiye, diğer aday ülkeler ile kıyaslanması oldukça zor bir ülke konumunda.

Bilindiği üzere Avrupa Komisyonu, Türkiye'ye ilişkin ilk İlerleme Raporunu 1998 yılında yayımladı. 2015 yılı raporu, Komisyonun Türkiye'deki duruma ilişkin yayımladığı 18'inci rapor ve bu rapor ile birlikte Komisyon şimdiye kadar Türkiye hakkında neredeyse 1.600 sayfa uzunluğunda İlerleme Raporu üretmiş oldu. Ancak yazılan 1.600 sayfa henüz Türkiye'yi AB üyeliği ile taçlandırmaya yetmedi. Hem Avrupa'nın hem de Türkiye'nin bugünkü durumuna baktığımızda ise üyelik için daha kaç rapor gerek olduğunu söylemek zor. ■

Fasıl 24:

Adalet, Özgürlük ve Güvenlik

Fasıl Adı	Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
Fasıl Numarası	24
Tarama Süreci	Tanıttıcı Tarama: 23-25 Ocak 2006 Ayrıntılı Tarama: 13-15 Şubat 2006
Açılış Kriteri	1. İltica ve göç konusunda bir eylem planı hazırlanması, 2. Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması'nın imzalanması, 3. Örgütlü suçlarla mücadele stratejisi benimsenmesi, 4. Entegre sınır yönetimine ilişkin yol haritası belirlenmesi.
Kapanış Kriteri	-
Açıl(a)mama Sebebi	GKRY'nin blokajı, 2009

Ahmet CERAN
İKV Uzman Yardımcısı

İlerleme Raporlarında, Türkiye'nin 24'üncü fasıl kapsamında kısmen hazırlıklı olduğu belirtiliyor.

AB projesinin en büyük başarılarından biri şüphesiz, üye ülkeler arası içişleri ve güvenlik iş birliğinin azami boyutlara taşındığı, etkin işleyen bir vizesiz alan oluşturabilmesi. Üye ülkeler arası sınır ötesi geçişlerin vizesiz şekilde gerçekleştiği Schengen alanında sınır kontrolü, vizeler, dış göç, sığınma, polis iş birliği, organize suçlar ve terörle mücadele, uyuşturucu alanında iş birliği, gümrük iş birliği ve cezai ve sivil konularda adli iş birliği alanlarında Üye Devletlerin; büyüyen ortak kurallar çerçevesini yeterli bir şekilde uygulayacak donanımına sahip olmaları gerekiyor. Türkiye'nin de bu alanda katılım müzakereleri kap-

samındaki uyumu, Adalet, Özgürlük ve Güvenlik başlıklı 24'üncü fasıl çerçevesinde değerlendiriliyor.

Fasılın Kapsamı

AB'nin adalet, özgürlük ve güvenlik konularındaki politikalarının en ayrıntılı kısmı AB içinde iç sınır kontrollerinin kaldırılmasını kapsayan Schengen müktesebatı. Özellikle küresel sistemin en başarılı entegrasyon ve serbest dolaşım projesi olan; AB içerisinde sınırların kaldırılmasına dayalı Schengen Sistemi, AB üye ülke vatandaşlarının diğer AB ülkelerine usulüne uygun olduğu sürece serbestçe giriş yapabilmelerini ve seyahat edebilmelerini mümkün

bu ülkeler halen daha Schengen Sistemi'nin bir parçası değil. Başka bir deyişle, kişilerin AB'ye vizesiz seyahat ve AB'de serbest dolaşım hakkı, kaynak ülkelerdeki güvenlik ve iş birliği altyapısının yeterliliğine dayanıyor.

Söz konusu müktesebat, üçüncü ülke vatandaşlarının AB sınırlarına giriş çıkışlarını da kontrol altına alıyor. Göç konusunda yaşanan gelişmelere paralel olarak, AB'de Schengen Bölgesi konusunda da bazı gelişmeler yaşanıyor. 2015 yılının Ocak ayında AP temsilcileri ve Avrupa Komisyonu, AB'nin kendi PNR sistemini oluşturması ve PNR bilgilerinin toplanması, depolanması ve sınır ötesi paylaşımı konusunda daha etkin bir mekanizmanın kurulması yönünde adımlar atmış ve stratejiler belirlemişti. Bilindiği üzere PNR, yolcuların uçak rezervasyonları sırasında, havayolu şirketi tarafından toplanan bilgi ve verilerin tümü anlamına geliyor.

2015 Ocak ayı başında Paris'te mi-zah dergisi Charlie Hebdo'ya yönelik saldırı ve sonrasında yaşananlar, AB'yi ortak PNR sisteminin ötesinde, iç ve dış sınırlarında güvenliğe ilişkin politikalarını yeniden gözden geçirmeye itti. 29 Ocak 2015 tarihinde AB Dönem Başkanı Letonya'nın ev sahipliğinde Riga'da, Adalet ve İçişleri Konseyi Gayri Resmi toplantısı için bir araya gelen AB üye ülke Adalet ve İçişleri Bakanları, "Riga Ortak Açıklaması" ile AB'nin terörle mücadele alanında gündemini belirledi. Ortak açıklamaya göre AB'nin terörle mücadele gündemini, radikalleşmenin hızla yayıldığı mecraların daha etkin takip edilmesi, terörün finansmanı ile mücadele, terörle mücadele kapsamında uluslararası iş birliğinin artırılması ve AB'ye giriş çıkışlar ile ateşli silahların dolaşımında bilgi paylaşımının artırılması oluşturdu.

Nisan 2015'te, 900'e yakın kişinin Akdeniz'de hayatını kaybettiği ve kayıtlara AB tarihinin en ölümcül göçmen faciası olarak geçen deniz kazalarının ardından AB'nin göç politikası, "Adalet, Özgürlük ve Güvenlik" faslına

ilişkin tartışmaların merkezine oturdu. Akdeniz'de düzensiz göçün ve deniz kazalarının AB tarihindeki en yüksek oranlara ulaşmasının ardından Avrupa Komisyonu, 13 Mayıs 2015 tarihinde, Avrupa'ya göçün tüm boyutlarının daha iyi yönetilebilmesine yönelik yeni göç gündemini kamuoyuyla paylaştı. AB'nin yeni göç gündemi, on maddelik bir acil eylem planı ile dört sütunlu kapsayıcı ve uzun vadeli öncelikleri içeriyor. Yeni göç gündemine göre AB'nin önceliklerini, düzensiz göçe teşvik eden unsurların ortadan kaldırılması, daha etkin sınır yönetimi, güçlü bir ortak iltica politikası oluşturuyor.

Öte yandan, kişisel verilerin korunması da bu alanda AB çapında üzerinde yoğun çalışmaların sürdüğü bir alan olmaya devam ediyor. Mayıs 2014'te ABAD tarafından verilen bir kararla, AB sınırları içerisindeki kişiler talep ettiği takdirde kendilerine ilişkin kişisel verilerin arama motoru Google'dan ulaşımına kapatılabilmesine hükmedilmesinin ardından kişisel verilerin korunması konusu gündemin odağına oturmuştu. Hâlihazırda AB ülkelerinde geçerli bir Veri Güvenliği Yönergesi bulunsa da daha kapsamlı bir veri güvenliği tüzüğüne oluşturulması, Juncker Komisyonu'nun temel öncelikleri arasında yer alıyor. 12-13 Mart 2015 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleşen Adalet ve İçişleri Konseyi Toplantısı'nın ana gündem maddesini, veri güvenliği reformu oluşturdu. Toplantıda sağlanan mutabakatla, çalışmaları sürmekte olan veri güvenliği tüzüğü tasarısının, üçüncü ülkelerle karşılıklı veri akışında AB'nin denetimi tek elden yürütmesine ilişkin bölümü üzerinde anlaşmaya varıldı.

Türkiye'nin Mevcut Uyum Düzeyi

Hiç şüphesiz Türkiye-AB ilişkilerinin en canlı olduğu fasıllardan biri Adalet, Özgürlük ve Güvenlik. Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan her olumlu gelişmenin ve karşılıklı hesabının

kılıyor. Schengen Sistemi aracılığıyla AB üye ülke vatandaşlarına sağlanan diğer AB ülkelerine vizesiz seyahat özgürlüğü, Norveç, İzlanda, İsviçre gibi bir takım AB üyesi olmayan ülkelere de sağlanırken, AİHS 4 No'lu Protokol ve Schengen Düzenlemeleri uyarınca ve AB hukuku tarafından benimsendiği üzere; bu haklar sadece ulusal güvenlik, kamu emniyeti, kamu düzeninin korunması, suçun önlenmesi ve başkalarının hak ve özgürlüklerin korunması için demokratik bir toplumda zorunlu hallerde sınırlandırılabilir. Bununla birlikte; Romanya, Bulgaristan ve Hırvatistan gibi birtakım üye ülkelerde yeterli ölçüde sınır güvenliği, iş birliği ve kolluk kapasitesi bulunmadığı için

Bu fasıl kapsamındaki en önemli ve gündem oluşturan alanların başında ise Türkiye ile AB arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşması ve eş zamanlı başlatılan Vize Serbestliği Diyalogu geliyor.

ardından, 24'üncü fasılın açılması gündeme getiriliyor. Bu fasıl kapsamındaki en önemli ve gündem oluşturan alanların başında ise Türkiye ile AB arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşması ve eş zamanlı başlatılan Vize Serbestliği Diyalogu geliyor. 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanan ve müzakereleri 10 yıldan fazla süren Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması, 25 Haziran 2014 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda yapılan oylama ile onaylandı. Yasadışı yollarla Türkiye üzerinden AB üye ülke topraklarına giren mültecilerin, en az 3 yıl sonra Türkiye'ye iadesini öngören Anlaşma ile birlikte, Aralık 2013 tarihinde AB ile başlatılan Türk vatandaşlarına yönelik Vize Serbestliği Diyalogunda

da önemli bir dönemeç geçildi. Komisyon'un, Türkiye'nin geri kabul yükümlülüklerini etkin şekilde yerine getirmesine ilişkin talepleri, bu fasıl kapsamında önemli yer tutuyor.

Öte yandan Türkiye'nin Geri Kabul Anlaşması'nı imzalamasıyla eş zamanlı başlattığı Vize Serbestliği Diyalogu da 24'üncü fasıl kapsamında önem taşıyor. Avrupa Komisyonu, Türkiye ile Vize Serbestliğine ilişkin Yol Haritasının Birinci Değerlendirme Raporu'nu 20 Ekim 2014 tarihinde kamuoyuna açıklamıştı. Birinci Değerlendirme Raporu'nda, Aralık 2013 tarihinde başlatılan diyalog sürecinden bugüne, Türkiye tarafından söz konusu teknik kriterlerin karşılanması yönünde atılan adımlar değerlendirilirken, Türkiye'nin 22 kri-

teri karşılamış veya karşılamaya yakın olduğu; 40 kriterin bir bölümünün karşılandığı; 10 kriterin ise karşılanmadığı görülüyor. Bu çerçeveden bakıldığında 72 kriterden 62'sinde Türkiye yol haritası kriterleri ile belli seviyelerde uyumu yakalamış durumda. Öte yandan, Türkiye'nin AB standartlarında, yüksek güvenli e-vize ve pasaportlara geçmesi gerektiği, halen daha ilerleme raporlarına yansımakta olan somut ifadeler arasında yer alıyor.

Türkiye'nin 24'üncü fasıl kapsamında AB standartlarına daha ileri aşama uyum sağlaması gerektiğinin değerlendirildiği bir diğer alan, entegre sınır yönetimi. Komisyon, Türkiye'yi son yıllarda düzenli olarak göç yönetimini tek elden yürütmeye ve bütün ilgili birimleri, sivil bir göç yönetim biri altında toplamaya çağırıyor. Öte yandan bu alanda uzmanlaşmış personelin profesyonel kapasitesinin ve eğitimlerinin artırılması; jandarma, emniyet teşkilatı, valilikler ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü arasında etkin koordinasyonu sağlayacak mekanizmaların kurulması gerekiyor. Bu alandaki en olumlu gelişmelerden biri, Yabancı ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 2013 yılında yürürlüğe girmesi olmuştur. Kanunun oluşturulması ve devam eden süreçte kabul edilen Yönetmelikle birlikte, Suriye'den Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin geçici koruma statüsü kapsamında, Türkiye'ye sosyal ve ekonomik entegrasyonu açısından olumlu adımlar atıldı. Fakat halen daha özellikle kamp dışında kalan Suriyelilerin, özellikle de Suriyeli çocukların temel hizmetlere ulaşımı, eğitim ve meslek edinmeleri noktasında sorunlar devam ediyor. Türkiye'nin AB üyesi komşuları ile deniz ve kara sınırlarının yönetimine ilişkin iş birliğine gitmesi de Komisyon'un fasıl kapsamındaki öncelikli beklentilerinden biri. 2014 ve 2015 yıllarında Türkiye, Yunanistan ve Bulgaristan'ın ortak üçlü temas merkezi

Genel Değerlendirme

Komisyon tarafından 24'üncü fasıl kapsamında Türkiye'nin kısmen hazırlıklı olduğu ifade edilse de özellikle entegre sınır yönetimi ve veri güvenliği alanlarında AB kurum ve ülkeleriyle etkin iş birliğinin önünü açacak teknik mevzuatın Türkiye tarafından üstlenilmesi gerekiyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana görülen en büyük göçmen krizi ile karşı karşıya olunması, bu fasıl kapsamında özellikle önümüzdeki dönemde Türkiye'nin düzensiz göçle mücadele ve göçmenlerin sosyal ve ekonomik entegrasyonunun sağlanması konusunda reformlarının, Komisyon tarafından her zamankinden daha yakından takip edileceğini öngörmek mümkün.

kurumları ve iş birliği anlaşmaları imzalamaları gibi eylemler olumlu yankı bulurken, taraflar arası kurulan geri kabul mekanizmalarının işlerliğindeki eksiklikler, düzenli olarak ilerleme raporlarında gündeme getiriliyor.

Türkiye'nin, AB ile bu alanda etkin ve eksiksiz bir mevzuat uyumu sağlayabilmesi için, bir takım uluslararası belgelere taraf olması ve bunları ulusal mevzuatının parçası haline getirmesi gerekiyor. Özellikle, Türkiye, cezai ve adli meselelerde AB kurumları ve AB ülkeleri ile daha etkin iş birliğinin önünü açan Cezai İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi'nin 2'nci Ek Protokolü ve Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin üç ek protokolünü imzalamamış; Hükümlülerin Nakline Dair Avrupa Sözleşmesi Ek Protokolü onaylamamış durumda. Bunların da ötesinde, Türkiye ile AB arasında adli ve cezai konularla göç yönetiminde etkin iş birliğinin gerçekleşmesi için en temel gereksinimlerden biri, Türkiye'nin veri güvenliğine ilişkin AB standartlarında mevzuat oluşturması ve ilgili uluslararası sözleşmeleri yüklenmesi. Böylelikle Türkiye'nin Eurojust ve Eurojust gibi AB çapında adli, cezai ve kolluk sorumlulukları yüklenen birimlerle iş birliğine gitme yolu açılacak, AB üye ülkelerle bu alanda karşılıklı veri paylaşımı gerçekleştirilecek ve vize serbestliği yol haritasıyla katılım

müzakerelerinin önemli bir kriterini karşılamış olacak.

Bağlantılı şekilde, Türkiye'nin uyumunun değerlendirildiği alanlardan biri de uyuşturucu ve insan ticaretiyle mücadele. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün insan ticaretiyle mücadele alanındaki çalışmaları ve oluşturduğu birim ve Türkiye'nin Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığını Gözleme Merkezi'ne katılımı, uyum açısından olumlu karşılanırken; Türkiye halen daha kaçak sigara üretimi ve uyuşturucu ticaretinin geçiş yolu olan ülkeler arasında yer alıyor. Bu alanlarda da etkin veri paylaşımı için gerekli veri güvenliği altyapısı gerekiyor.

Terörle mücadele de Türkiye-AB katılım müzakereleri kapsamında tarafların müzakere etmekte olduğu bir alan. Son dönemde özellikle yabancı savaşçılar da terörle mücadele çerçevesinde fasılın kapsamına alındı. Türkiye üzerinden Suriye ve Irak'a geçiş yapmaya çalışan yabancı savaşçıların tespitine ilişkin Türkiye ve AB arasındaki etkin iş birliği kurulması, bu konuda temel ölçütlerden biri haline geldi. Öte yandan Türkiye'nin terörün finansmanının önüne geçilmesine yönelik attığı adımlar ver kapasitesini artırması, bunun sonucu olarak da FTAF'ın daimi gözetimi altındaki ülkeler listesinden çıkarılması, Avrupa Komisyonu tarafından olumlu karşılandı. ■

AÇIL(A)MAYAN MÜZAKERE FASILLARINDA SON DURUM

Fasıl Adı	Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası
Fasıl Numarası	31
Tarama Süreci	Tanıtıcı Tarama : 14 Eylül 2006 Ayrıntılı Tarama: 6 Ekim 2006
Açılış Kriteri	-
Kapanış Kriteri	-
Açıl(a)mama Sebebi	GKRY'nin blokajı, 2009

Yeliz ŞAHİN
İKV Uzmanı

Fasıl 31: Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası

Türkiye ile AB arasında dış politika konularında iş birliğinin elzem hale geldiği bir ortamda Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası faslının GKRY'nin blokajı nedeniyle açılmaması, AB'yi Türkiye ile dış politika alanında iş birliği için alternatif yollar aramaya yöneltiyor. Türkiye'nin kısmen hazırlıklı olduğu bu fasılda, AB dış politika pozisyonlarına uyumunu artırması gerektiği belirtiliyor.

¹ Avrupa Komisyonu, "Enlargement Strategy and Main Challenges 2014-15", COM(2014)700final, 08.10.2015, Brüksel, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-strategy-paper_en.pdf. Erişim tarihi: 25.11.2015.

² T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, "Türkiye Tarafından Hazırlanan 2013 İlerleme Raporu", 31.12.2013, http://www.ab.gov.tr/files/2013TR%20IR/tthir_tr_14_01_2013.pdf. Erişim tarihi: 25.11.2015.

³ Avrupa Komisyonu, "Turkey 2015 Report", SWD(2015) 216 final, 10.11.2015, Brüksel, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_turkey.pdf. Erişim tarihi: 25.11.2015.

⁴ A.g.e.

Fasıl Kapsamı

Fasıl kapsamındaki temel unsurlar olan Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (OGDP) ve Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası, yasal açıdan bağlayıcı uluslararası anlaşmalar da dahil olmak üzere yasalar ve siyasi belgelerden oluşuyor. Siyasi deklarasyonlar, ortak eylemler, ortak pozisyonlar ve anlaşmalar, bu alandaki müktesebatı oluşturuyor. Bu kapsamda Üye Devletlerden; OGDP kapsamında siyasi diyalog yürütmeleri, AB açıklamalarına uyum sağlamaları, AB eylemlerine katılmaları, üzerinde mutabakata varılan yaptırımları ve kısıtlayıcı önlemleri uygulamaları bekleniyor. Aday ülkelerden beklenen ise AB açıklama-

larına kademeli olarak uyum sağlamaları ve kararlaştırılan yaptırımları ve kısıtlayıcı önlemleri uygulamaları. Bu bağlamda, aday ülkelerin AB ortak deklarasyonlarına ve Konsey kararlarına uyum düzeyi, bu alanda AB müktesebatını uyumun temel göstergesi olarak kabul ediliyor.

Avrupa Komisyonu, Ekim 2014'te açıkladığı Genişleme Stratejisi kapsamında, özellikle Ukrayna krizi bağlamında Türkiye ve Sırbistan başta olmak üzere bazı aday ülkelerin, AB'nin Rusya'ya ilişkin ortak dış politika pozisyonlarına ve yaptırımlarına uyum sağlamada tereddüt etmeleri nedeniyle 31'inci fasılın katılım müzakerelerinde öncelikli açılması gereken fasıllar arasına eklenmesi gerektiğinin altını çizdi¹. Komisyon, aday ve potansiyel aday ülkelerle dış politika alanında diyalogun güçlendirilmesi gerektiğini vurguladı. Bu bağlamda, Komisyon'un önceleri müzakerelerin hızlıca açılıp kapandığı bu fasıla yönelik yaklaşımın değiştiğini ve bu alandaki gelişmeleri yakından takip edeceğini belirtmek gerekiyor.

Türkiye'nin Uyum Düzeyi

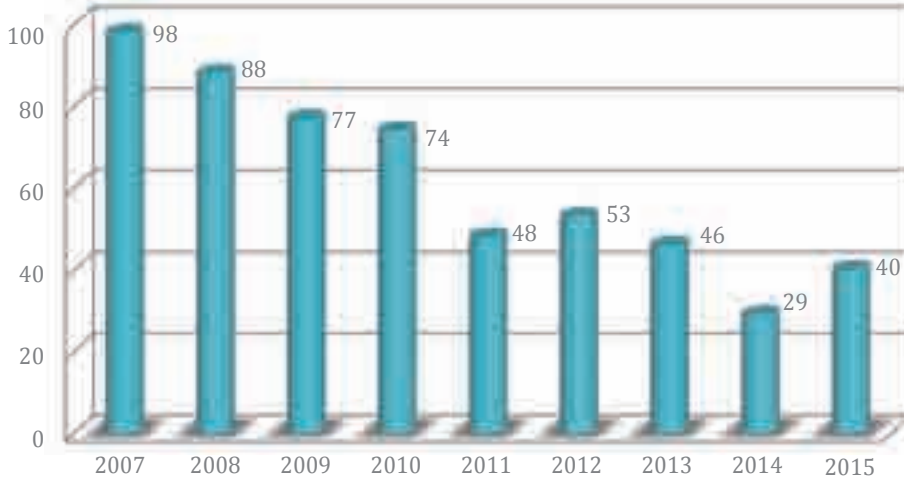
Türkiye'nin katılım müzakereleri sürecinde, Tanıtıcı Tarama Toplantısı'nın 14 Eylül 2006, Ayrıntılı Tarama Toplantısı'nın ise 6 Ekim 2006 tarihinde gerçekleştirildiği bu fasılda müzakereler, Aralık 2009'da GKRY'nin yayınladığı tek yanlı deklarasyon nedeniyle askıya alınmış durumda. Tarama süreci, 2006 yılında sona ermiş olmasına karşın Tarama Sonu Raporu, Konseyde onaylanmayı bekliyor. Güncellenen Tarama Sonu Raporu'nun Aralık 2013'te Konseye sunulduğu belirtiliyor².

Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki durum ve Ukrayna krizi gibi gelişmelerin, AB ile Türkiye arasında dış politika alanında iş birliğinin hayati önem taşıdığı bir ortamda, bu fasılın açılmaması, AB'nin çıkarlarıyla açık şekilde çelişiyor. Dış, Güvenlik

ve Savunma Politikası fasılının siyasi engellemeler nedeniyle açılmadığı bu durumda AB, Türkiye ile dış politika konularını katılım müzakereleri sürecinden bağımsız şekilde ele almayı tercih ediyor. Türkiye ile AB arasında dış politika ve terörle mücadele alanlarında diyalog süreçleri yürütülüyor. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı'nın müşterek çıkar konularının görüşüldüğü Gayriresmî AB Dışişleri Konseyi (*Gymnich*) Toplantılarına davet edildiğini belirtmek gerekiyor.

Bu fasılda uyumun önemli göstergelerinden biri olarak kabul edilen, AB deklarasyonları ve Konsey kararlarına uyum konusunda Türkiye'nin performansı inişli çıkışlı bir grafik izliyor. Son beş yılın İlerleme Raporları incelendiğinde, Türkiye'nin AB deklarasyonları ve Konsey kararlarına uyum düzeyinin 2010 yılında yüzde 74 iken, 2011'de yüzde 48, 2012'de yüzde 53, 2013'te yüzde 46 ve 2014'te yüzde 29 oranında kaydedildiği görülüyor. Türkiye'nin AB dış politika pozisyonlarına uyum düzeyinin düşmesinin arka planındaki etkenler arasında tarafların birtakım dış politika konularına yönelik pozisyonlarının farklı olması kadar, bu alandaki diyalog mekanizmasının düzgün şekilde işlememesi yatıyor. Türkiye'nin belirli bir dış politika kararını veya deklarasyonunu kabul etmesi için verilen zamanın Türkiye ile AB arasında gerekli istişarelerin yürütülmesinde yetersiz kalması ve müşterek komşuluk bölgesinde krizlerin aniden patlak vermesi gibi faktörler, bu aksaklıkları daha belirgin hale getiriyor. 2015 Yılı İlerleme Raporu'na göre Türkiye'nin uyum düzeyi yüzde 40'a yükseldi. Bu da son yıllarda bu konuda gözlemlenen negatif tutumun değişmeye başladığı yönünde önemli bir işaret olarak görülebilir. AB deklarasyonları ve Konsey kararlarına uyum düzeyinin artırılması, 2015 İlerleme Raporu'nda Türkiye'nin önümüzdeki yıl içerisinde fasıl kapsa- ►►

Türkiye'nin AB Dış Politika Pozisyonlarına Uyumu

Kaynak: Avrupa Komisyonu Türkiye İlerleme Raporları

Türkiye'nin Ukrayna krizi bağlamında Rusya'nın Ukrayna'nın doğusunu istikrarsızlaştırmaya yönelik politikalarına karşı AB'nin kabul ettiği yaptırımlara ve kararlara uyum sağlamaması, AB ile Türkiye'nin farklılaştığı konulardan birini oluşturuyor.

⁵ A.g.e.

⁶ A.g.e.

⁷T.C. Dışişleri Bakanlığı, "Türkiye-AB ilişkileri", <http://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-iliskileri.tr.mfa>. Erişim tarihi: 25.11.2015.

mında öncelikli olarak ele alması gereken konu olarak not ediliyor³.

Genel anlamda Türkiye'nin AB'ye uyumda kısmen hazırlıklı olduğu değerlendirildiği yapılan Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası faslı kapsamında, Türkiye-AB siyasi diyalogunun derinleşmesinin yanı sıra Türkiye'nin; Suriye'den gelen sığınmacılara hayati nitelikte yardım sağlaması, AB'nin askeri ve sivil kriz müdahale misyonlarına yaptığı katkı ve IŞİD'e karşı uluslararası koalisyon katılımı olumlu gelişmeler olarak öne çıkıyor⁴.

AB tarafından kilit stratejik ortak olarak görülen Türkiye ile AB arasındaki siyasi diyalog, Kuzey Afrika, Orta Doğu ve Körfez, Afganistan, Pakistan, Rusya, Ukrayna, Güney Kafkasya, Orta Asya coğrafyalarındaki gelişmelerin yanında, terörle mücadele, yabancı sa-

■ Uyum oranı (yüzde)

vaşçılar ve silahsızlanma konularını kapsayan geniş bir yelpazede yürütülüyor. Orta Doğu, Batı Balkanlar gibi konularda ise daha yakın iş birliği için gayri resmi istişareler gerçekleştiriliyor.

Türkiye'nin Ukrayna krizi bağlamında Rusya'nın Ukrayna'nın doğusunu istikrarsızlaştırmaya yönelik politikalarına karşı AB'nin kabul ettiği yaptırımlara ve kararlara uyum sağlamaması, AB ile Türkiye'nin farklılaştığı konulardan birini oluşturuyor. Türkiye ile AB Kırım'ın Rusya tarafından ilhaka verdikleri tepki ve Ukrayna'nın toprak bütünlüğü ve siyasi egemenliğine saygı konusunda hemfikir olmalarına karşın, Türkiye'nin Rusya'ya yönelik yaptırımlara katılmaması ve Rusya ile ikili ilişkilerini derinleştirmeye devam etmesi AB tarafından, Ankara'nın Rusya'nın uyguladığı karşı yaptırımlarından yarar sağladığı ve AB yaptırımlarının etkisini azalttığı şeklinde yorumlanıyor. Türkiye ise yaptırımlar konusunda kendisine yeteri kadar danışılmamasından şikâyetçi.

Türkiye'nin Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü'nü imzalamamış olması, Türkiye ile İsrail arasında Mavi Marmara krizi sonrasında Mart 2013'te başlatılan normalleşme sürecinin henüz tamamlanmamış olması, Mısır ve Libya ile ilişkilerde gelişme sağlanmaması, Ermenistan ile 2009 yılında ilişkilerin normalleştirilmesi için imzalanan pro-

tokollerin henüz onaylanmamış olması Avrupa Komisyonu tarafından eleştirilen diğer konuları oluşturuyor.

Kıbrıs meselesiyle ilgili olarak AB-NATO iş birliği konusunda yaşanan eksiklik nedeniyle bu konusunun çözüme kavuşturulmamış olması da 2015 İlerleme Raporu'nda not ediliyor⁵. Bunun yanında, Türkiye'nin kitlesel imha silahlarının yayılmasının önlenmesine ilişkin tüm uluslararası düzenlemelere taraf olduğu; ancak yine Kıbrıs meselesiyle bağlantılı olarak, Wasenaar Düzenlemesine ve Füze Teknolojisi Kontrol Rejimine üyelik konusundaki tutumunu AB ile uyumlaştırmadığı eleştirisi yapılıyor.

Suriye krizi bağlamında ise Türkiye ile AB'nin pozisyonlarının büyük ölçüde uyduğu görülüyor. Türkiye'nin, krizin yayılma riskini sıkça telaffuz etmesi, Suriye rejiminin sivillere uyguladığı şiddeti tekrar tekrar ve güçlü bir şekilde kınaması ve Suriye Muhalifler Koalisyonuna destek vermesinin İlerleme Raporu'na olumlu şekilde yansıdığı söylenebilir. Türkiye'nin Suriye'den kaçan 2 milyonu aşkın sığınmacıya sağladığı insani destek de AB tarafından takdirle karşılanıyor. Bunun ötesinde, Türkiye AB'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana karşı karşıya kaldığı en büyük mülteci krizinin ele alınmasında kilit bir ortak olarak görülüyor.

Orta Doğu coğrafyasında, Türkiye ile AB arasında dış politika konularında işbirliğinin genel anlamda olumlu bir seyir izlediği söylenebilir. Türkiye'nin Irak'ta yeni hükümet ve Irak Kürt Bölgesel Yönetimi ile ilişkilerini geliştirmesi, IŞİD'e karşı uluslararası koalisyona katılım sağlaması; Suriye'deki IŞİD hedeflerine yönelik hava saldırılarında bulunması ve İncirlik üssünü koalisyon güçlerinin kullanımına açması, Avrupa Komisyonu tarafından olumlu olarak değerlendiriliyor. Türkiye'nin Körfez İşbirliği Konseyi ülkeleriyle iyi ilişkilerini sürdürmesi, bölgedeki önemli aktör-

Genel Değerlendirme

Türkiye'nin, AB'ye uyum konusunda kısmen hazırlıklı olduğu Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası faslında, öncelikli olarak ele alınması gereken konu AB deklarasyonlarına ve Konsey kararlarına uyum düzeyinin artırılmasıdır. Türkiye ile AB arasında siyasi diyalogun derinleşmesi, Türkiye'nin Suriye'de muhaliflere destek vermesi ve hayati nitelikte yardım sağlaması, kriz yönetimi misyonlarına aktif katılımını sürdürmesi ve IŞİD'e karşı uluslararası koalisyona katılımı, 2015 yılı İlerleme Raporu'nda fasıl kapsamında kaydedilen gelişmeler olarak öne çıkıyor. Türkiye ile AB arasında mülteci eylem planına ilişkin sürdürülen görüşmelerde katılım müzakerelerinin canlandırılması kapsamında Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası faslının açılması ihtimali üzerinde duruluyor. Türkiye ile AB arasında dış politika alanında koordinasyon ve iş birliğinin giderek daha önemli hale geldiği bir ortamda bunun en etkili yolunun söz konusu faslın açılması olduğunun da unutulmaması gerekiyor.

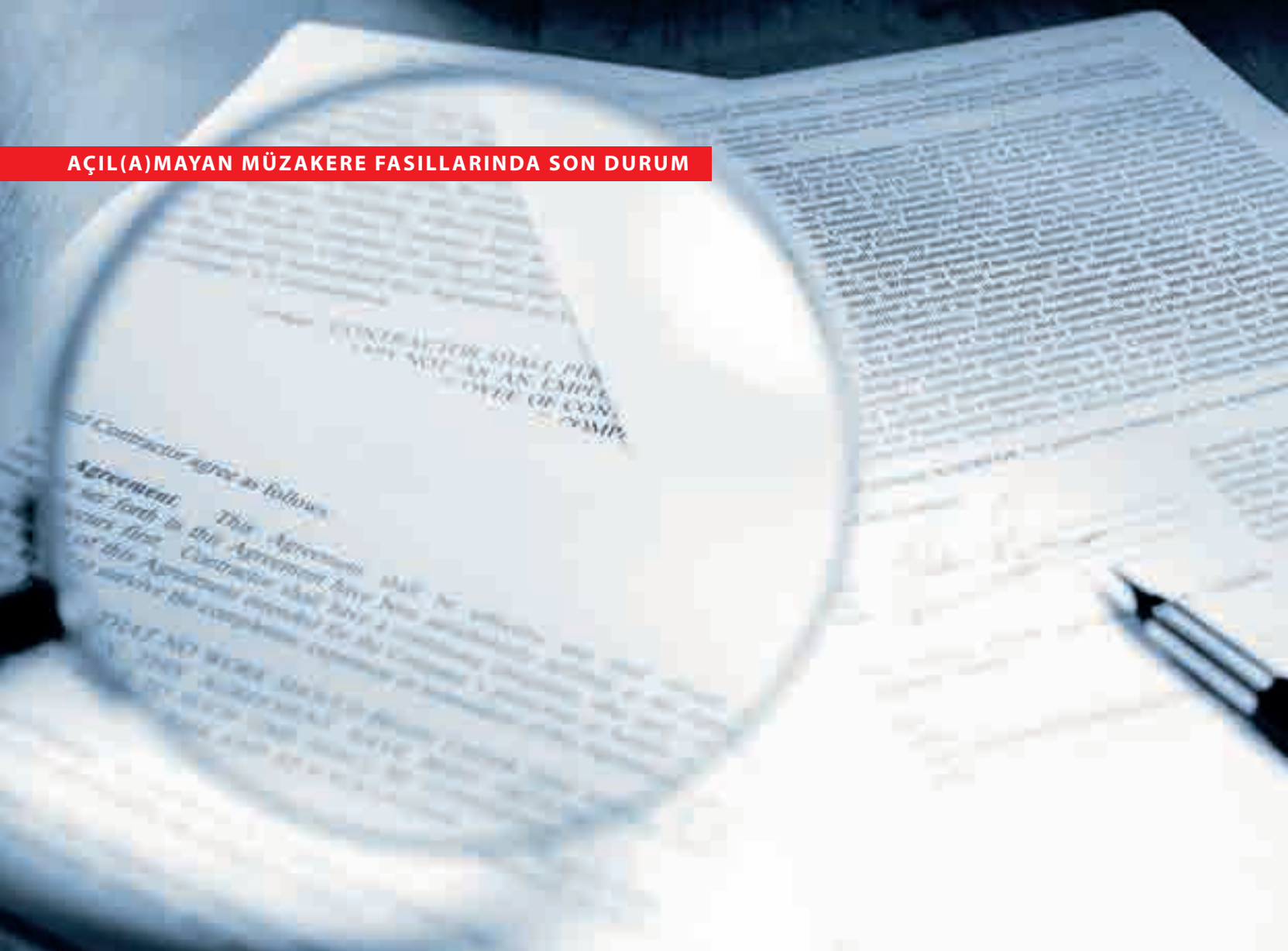
lerden biri olan İran ile Yemen'deki ayaklanmalar konusunda ayrıssa da ilişkilerini geliştirmeye devam ettiği Komisyon tarafından olumlu olarak not edilen konular arasında yer alıyor. Bunun yanında Türkiye'nin Yemen'deki anlaşmazlıkta arabuluculuk etme çabalarının yanı sıra Filistin'de El Fetih ve Hamas ile iletişim kanallarını açık tutması da not ediliyor.

Afganistan ve Pakistan ile ve iki ülke arasında iş birliğini geliştirmesi, Asya, Afrika, Orta Amerika gibi coğrafyalardaki ülkelerle ilişkilerini güçlendirmesi, Batı Balkan ülkeleriyle yakın ilişkilere sahip olması 2015 Türkiye İlerleme Raporu'na yansıyan diğer gelişmeler⁶.

Güney Kafkasya bağlamında ise Türkiye ile AB dondurulmuş ihtilafların barışçıl yollarla çözümlenmesi gerektiği konusunda birleşiyor. Türkiye'nin bölge ülkeleriyle angajmanını sürdürmesi Ermenistan ile normalleşme sürecinde ilerleme kaydedilememesi dışında olumlu olarak not ediliyor. Bunun yanında temel atma töreni Mart 2015'te gerçekleşen Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nin (TANAP) AB ile bölge arasında iş birli-

ğinin güçlendirilmesi yönünde önemli bir adım olarak nitelendirilmesi de 2015 İlerleme Raporu'nda yer verilen konular arasında.

Türkiye, bölgesel ve uluslararası barış ve istikrara katma değer sağlayacak girişimleri destekleme yaklaşımı doğrultusunda Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP) misyonlarına da önemli katkılarda bulunuyor⁷. Türkiye'nin OGSP misyonlarına katkısı fasıl kapsamında olumlu değerlendirmelere konu olduğunu belirtmek gerekiyor; öyle ki, Türkiye AB üyesi olmayan ülkeler arasında bu konuda ilk sırada yer alıyor. Türkiye'nin Bosna-Hersek'te yürütülen EUFOR ALTHEA harekâtı, Kosova'daki Hukukun Üstünlüğü misyonu başta olmak üzere, sivil ve askeri kriz yönetimi operasyonlarına katılımını sürdürmesi, Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki AB Barış Gücü'nün yanı sıra Libya'daki Sınır Yardım Misyonu, Mali'deki AB Eğitim Misyonu ve Ukrayna'daki Sivil Güvenlik Sektörü Reformu Danışma Misyonu'na katkı sunmayı teklif etmesi olumlu şekilde dile getiriliyor. ■

Çiğdem İLERİ
İKV Proje Müdürü

Fasıl 5: Kamu Alımları

Kamu alımları faslı, tüm üye ülkelerde kamu sektörünün mal ve hizmet alımında şeffaflık, eşit muamele, rekabet ve ayrımcılık uygulanmaması ilkelerini içeriyor. Türkiye'nin bu fasılda, AB müktesebatını üstlenmek için kısmen hazırlığı bulunuyor.

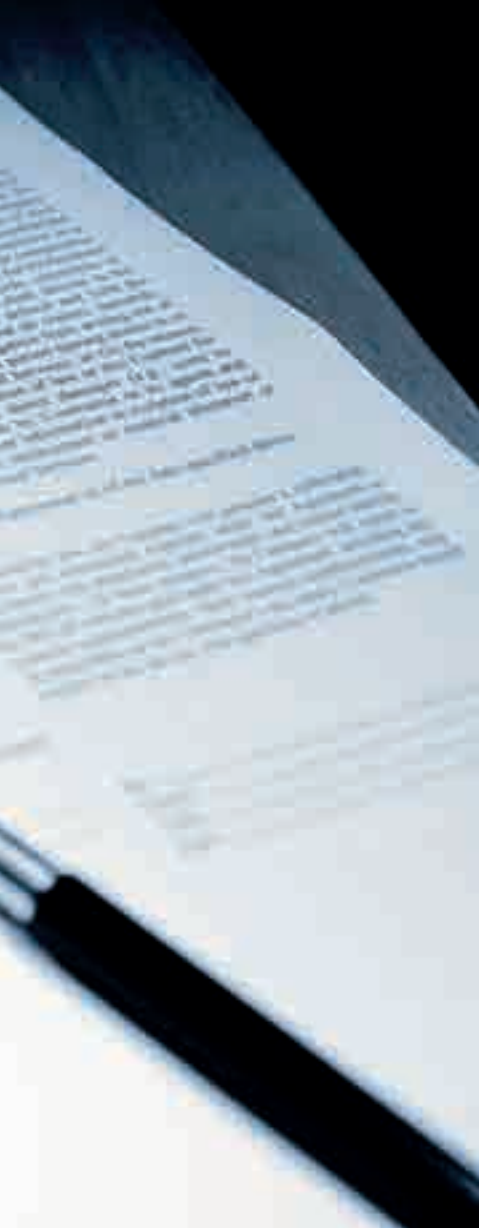
Fasılın Kapsamı

Kamu alımları, bakanlıklar ya da yerel birimler gibi kamu kurumlarının şirketlerden mal ve hizmet satın almalarına ilişkin süreci düzenliyor. AB Tek Pazarı'nın düzgün işlemesi ve

AB içerisinde adil bir rekabetin tesisi açısından, AB müktesebatında kamu alımlarıyla ilgili asgari uyum düzeyine ilişkin kurallar belirleniyor. Bu düzenlemeler, belirli bir eşiğin üzerindeki kamu alımlarını kapsarken, üye ülke-

¹ http://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/index_en.htm. Erişim Tarihi: 30.11.2015

² Avrupa Komisyonu, "Türkiye Katılım Ortaklığı Belgesi", 18.02.2008, http://www.ab.gov.tr/files/AB_İlişkileri/AdaylıkSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2007.pdf. Erişim tarihi: 30.11.2015.

Fasıl Adı	Kamu Alımları
Fasıl Numarası	5
Tarama Süreci	Tanıtıcı Tarama : 7 Kasım 2005 Ayrıntılı Tarama: 28 Kasım 2005
Açılış Kriteri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Türkiye, müktesebata uyum sürecini ve bu fasılda yürütülecek müzakere sürecini kolaylaştırmak üzere, katılım öncesi süreçte kamu alımlarıyla ilgili tüm konularda tutarlı bir politika izlenmesini temin edecek ve uygulamayı yönlendirecek bir kurumu görevlendirmelidir. 2. Türkiye, kamu alımlarına ilişkin AB mevzuatına uyum sağlanması amacıyla mevzuat uyumu ve kurumsal kapasitenin oluşturulmasına ilişkin gerekli tüm reformları içeren kapsamlı bir stratejiyi takvim ve hedefleriyle birlikte Komisyona sunmalıdır. 3. Türkiye, öncelikle, ulusal mevzuatının kapsamını, ilgili tüm alanları içerecek ve idareler, kuruluşlar ve aynı zamanda kapsam dahilindeki sözleşmeler de dahil olmak üzere, klasik ve sektörler direktiflerinin kapsamına uyum sağlayacak şekilde tadil etmeli ve bu doğrultuda çeşitli kanunlarda yer alan ve ihale rejimine aykırı tüm istisnaları yürürlükten kaldırmalıdır.
Kapanış Kriteri	-
Açıl(a)mama Sebebi	Açılış kriterlerinin henüz karşılanmaması

ler için AB düzenlemelerini iç hukuka aktarmayı zorunlu kılıyor. Belirlenen değerlerin altında kalan kamu alımlarında ulusal kurallar geçerli olmakla beraber söz konusu ulusal kuralların mutlak suretle AB hukukundaki ilkelere uyumlu olması bekleniyor¹.

AB Tek Pazarı'nda şeffaf, adil ve rekabetçi bir kamu alımları stratejisi izlenmesi, ekonomik büyümeyi desteklerken iş imkânları ve yeni istihdam yaratıyor. Bu çerçevede AB'nin kamu alımları alanındaki stratejisi, satın almanın yeniden gözden geçirilmesi, kamu alımı yapan kurumların profesyonelleşmesi, aşırı bürokrasinin önüne geçilmesi, dijital devrimin

nimetlerinden yararlanılması yoluyla daha etkili, verimli ve iş dünyası ile vatandaşlara daha yakın bir kamu idaresi yaratılmasını öngörüyor. Bunun yanında kamu alımlarında iyileştirilmiş yönetim, süreçlerin basitleştirilmesi ve elektronik araçların kullanımı dolandırıcılıkla ve yolsuzlukla mücadele açısından da son derece önem taşıyor. Ayrıca AB içerisinde en önemli alıcı olan kamunun, AB'nin 2020 Stratejisi çerçevesinde daha yenilikçi, yeşil ve sosyal içerme açısından gelişmiş bir ekonomi hedefini gözetmesi gerekiyor.

Bu alandaki AB müktesebatının temelini iki önemli Yönerge oluşturuyor:

- Klasik alımları düzenleyen 2004/18/AT sayılı Yönerge,
- Su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetlerinde faaliyet gösteren kurumların yapacakları alımları düzenleyen 2004/17/AT sayılı Sektörel Yönerge.

Her iki yönerge 17 Nisan 2016 tarihine kadar geçerlidir. 18 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe girecek olan düzenlemelerle kamu alımı süreçlerinin basitleştirilmesi ve daha esnek hale getirilmesi amaçlanıyor. Yeni düzenlemelerden başta KOBİ'ler olmak üzere AB iş dünyasının ve kamu otoritelerinin daha fazla fayda sağlaması bekleniyor. Bu çerçevede;

İlerleme Raporu'na göre Türkiye'nin kamu alımları mevzuatının oluşturduğu yasal çerçeve, serbest rekabet ve şeffaflık gibi ilkelerini geniş ölçüde yansıtıyor.

- Kamu alıcıları ihtiyaçlarına uygun alım yapabilmek için kontrat koşullarını şirketlerle daha iyi müzakere edebilecek,
- Alım süreçleri için asgari mühlet kısılacak,
- Sadece ihaleyi kazanan şirket kontratın koşullarını karşıladığına dair belgeleri sunmakla yükümlü olacak. İhaleye başvuran diğer şirketlerin kontrat koşullarını karşıladıklarına dair beyanatta bulunmaları yeterli olacak.

Yukarıdaki yönergeler doğrultusunda yapılan kamu alımlarına ilişkin şikâyetlerin incelenmesiyle ilgili 2007/66/AT sayılı Yönerge, imtiyaz sözleşmelerine ilişkin hususları düzenleyen 2014/23/AB sayılı Yönerge

ile savunma ve güvenlik alımlarını düzenleyen 2009/81/AT sayılı Yönerge bu alandaki müktesebatı oluşturan diğer önemli düzenlemeler.

Türkiye'nin Mevcut Uyum Düzeyi

Türkiye'nin katılım müzakereleri sürecinde, kamu alımları faslının tanıtıcı tarama toplantısı, 7 Kasım 2005; ayrıntılı tarama toplantısı ise 28 Kasım 2005 tarihinde gerçekleştirildi. Toplantının ardından, bu fasıla dair 3 adet açılış kriterini içeren AB Dönem Başkanlığı mektubu 17 Mayıs 2006 tarihinde Türkiye'ye iletildi. Türkiye ile AB arasında katılım müzakerelerinin başlamasının ardından 2008 yılında güncellenen Katılım Ortaklığı

³Avrupa Komisyonu, "2015 Türkiye İlerleme Raporu", 10.11.2015, http://www.ab.gov.tr/files/000files/2015/11/2015_turkiye_raporu.pdf. Erişim tarihi: 30.11.2015.

Belgesi'nde Türkiye'den kamu alımları faslında kısa vadede;

- Kamu alımları konusunda tutarlı bir politika sağlama ve bu politikanın uygulanmasını izleme görevinin bir kuruma verilmesi;
- Müktesebata uyum amacıyla kurumsal kapasitenin gelişmesi ve mevzuat uyumunun sağlanması için gerekli tüm reformları içeren kapsamlı bir stratejinin sunulması bekleniyor.

Orta vadede ise;

- Kamu alımı stratejisinin uygulanması ve kamu alımı prosedürlerinde elektronik yöntemlerin kullanılmasının teşvik edilmesi yer alıyor².

Türkiye'nin kamu alımları faslında müktesebata kısmen uyumlu olduğu söylenebilir. 10 Kasım 2015 tarihinde yayımlanan Türkiye İlerleme Raporu'nda AB müktesebatına uyum konusunda önemli eksiklerin olduğu belirtilirken, kamu alımları alanının yolsuzluklara açık olması eleştiriliyor. Her ne kadar Türkiye kuralları uygulama ve yürütme kapasitesinin artırılması konusunda bazı ilerlemeler kaydetmişse de kamu alımlarıyla ilgili yasal çerçevede yapılan değişiklikler Türkiye'yi AB müktesebatından uzaklaştırıyor. Bu nedendir ki son İlerleme Raporu'nda geri gidildiği söylenen üç alandan biri kamu alımları olarak karşımıza çıkıyor³.

İlerleme Raporu'na göre Türkiye'nin kamu alımları mevzuatının oluşturduğu yasal çerçeve AB'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın fiyat ile beklenen fayda arasındaki denge, serbest rekabet ve şeffaflık gibi ilkelerini geniş ölçüde yansıtıyor. Bununla beraber Şubat 2014'te kabul edilen değişiklikler ve 2015'te çıkartılan uygulama mevzuatı daha önce ihtiyari olan yüzde 15'e kadar yerli fiyat avantajını 'orta ve yüksek teknoloji sanayi ürünleri' için zorunlu hale getiriyor. Yalnızca Türk şirketlerine uygu-

Genel Değerlendirme

Kamu alımları faslında Türkiye'nin AB müktesebatına uyum düzeyinin sınırlı olduğu görülüyor. Önümüzdeki dönemde Türkiye'nin atması gereken adımlar İlerleme Raporu'nda şu şekilde özetleniyor:

- Kamu alımları mevzuatının, özellikle su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetleri sektörleri ve imtiyazlara yönelik 2014 AB kamu alımları yönergeleriyle uyumlu hale getirmek ve şeffaflığı artırmak amacıyla yeniden düzenlenmesi;
- AB müktesebatıyla çelişen istisnaları AB'ye Katılım için Ulusal Eylem Planı'nın uyum programında öngörüldüğü şekilde yerli fiyat avantajları ve sivil offsetler gibi kısıtlayıcı tedbirleri kaldırmaya başlaması gerekiyor.

Önümüzdeki dönemde GB'nin modernize edilmesi ve kapsamının genişletilmesi çerçevesinde kamu alımlarının da tarım ve hizmetlerle birlikte GB'ye dahil edilmesi gündemdeki yerini koruyor. Bu açıdan bakıldığında kamu alımları başlığında AB müktesebatına hızla uyum sağlamanın önemi bir kez daha ortaya çıkıyor.

lanmakta olan bu kural AB şirketlerini kapsayan müşterek girişimleri ya da konsorsiyumları dışarıda bırakıyor. Değişiklikler kamu ihalelerinde offset seçeneği de getiriyor; böylelikle alıcı tedarikçiden genellikle yerli üretime fayda sağlayan parasal olmayan mal ve/veya hizmetleri kabul etmesini talep edebiliyor. Bu tür kazanımların Kamu İhale Kanunu'nun dışında bırakılması AB müktesebatıyla çelişiyor.

Öte yandan getirilen eleştiriler-

den bir diğeri de Türkiye'nin spesifik bir kamu alımları stratejisi bulunmaması olarak belirtiliyor. Ancak Kasım 2014 tarihli AB'ye Katılım için Ulusal Eylem Planı, mevzuatın 2014 AB yönergelerine uygun olarak yeniden düzenlenmesini ve kamu hizmetleri su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetleri sektörleri ve kamu-özel ortaklıkları hakkındaki mevzuatın değiştirilmesini amaçlayan bir uyum programı içeriyor. ■

Rus uçağının düşürülmesinden sonra Rusya'ya ve Türkiye'ye itidal çağrısı

24 Kasım 2015 tarihinde Suriye sınırında Türkiye hava sahasını ihlal ettiği belirtilen Rus savaş uçağının Türk savaş uçakları tarafından düşürülmesi, bir anda dikkatlerin Türkiye'ye yönelmesine neden oldu.

Rusya'ya ait SU-24 tipi iki uçağın 10 kez uyarılmasına karşın, Türk hava sahasını 17 saniye süreyle ihlal ettikleri, Türk F-16 uçaklarının ateş açmasının ardından uçaklardan birinin vurulduğu ve Suriye tarafına düştüğü belirtiliyor. Türkiye'nin Suriye sınırında Rus uçağını düşürmesiyle, Kore Savaşı'ndan bu yana ilk kez NATO üyesi bir ülke Rusya'ya ait bir uçağı düşürmüştü.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, uçağın düşürülmesi hakkında yaptığı açıklamada, angajman kuralları çerçevesinde, tüm ikazlara rağmen Türkiye hava sahasını ihlal eden aidiyeti belli olmayan uçağı müdahale edildiğini belirtti.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, konuya ilişkin yaptığı açıklamada, uçak vurulduğunda Türkiye sınırından 1 kilometre uzakta olduğunu iddia etti. Olayın

Türkiye-Rusya ilişkileri açısından önemli sonuçlar doğuracağı uyarısında bulunan Putin, olayla ilgili "Sırtımızdan vurulduk" ifadelerini kullandı. Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov da 25 Kasım 2015 tarihinde Türkiye'ye gerçekleştirmeyi planladığı ziyareti iptal etti.

Ankara'nın çağrısıyla olağanüstü toplanan Kuzey Atlantik Konseyi (NAC), Türkiye ile dayanışma mesajı verdi. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg toplantının ardından yaptığı açıklamada, ellerindeki bilginin Türkiye'den gelen bilgiyle uyumlu olduğunu belirterek, Rusya'nın NATO sınırlarındaki askeri faaliyetlerinin sonuçları hakkında endişelerini daha önce de dile getirdiğini hatırlattı. NATO müttefikleri Türkiye'nin toprak bütünlüğüne saygı ve dayanışma vurgusu yapan Genel Sekreter Stoltenberg, NATO'nun güneydoğu sınırlarında yaşanan gelişmeleri takip etmeye devam edeceklerini belirtti. Stoltenberg, Ankara ile Moskova arasında daha fazla temas kurulması gerektiğini ifade ederek, taraflara itidalli olunması çağrısında bulundu.

ABD Başkanı Barack Obama, Fransa Cumhurbaşkanı Hollande ile gerçekleştirdiği ortak basın toplantısında konuya ilişkin yöneltilen soruya cevaben, Türkiye'nin her ülke gibi toprağını ve hava sahasını savunma hakkı olduğunu kaydetti. Obama, Rusya ile Türkiye arasında daha fazla temas kurulması ve gerilimin tırmanmasını engelleyecek önlemler alınması gerektiğine dikkat çekti. Hollande ise gerginliklerin önlenmesi üzerinde durarak, asıl amacın teröre ve IŞİD'e karşı savaş açmak olduğunu ve Rusya'nın da bunu yapması gerektiğini belirtti.

25 Kasım 2015 tarihinde Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov ve Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile telefon görüşmeleri gerçekleştiren AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini, gerilimin tırmanmasının önlenmesi, Suriye konusunda diplomatik görüşmelerin sürdürülmesi ve IŞİD'e karşı güç birliği yapılması gerektiğini vurguladı. ■

1 Kasım genel seçimlerinin ardından yeni hükümet kuruldu

1 Kasım 2015 tarihinde gerçekleştirilen genel seçimler ortalama yüzde 85,2 katılım oranıyla gerçekleşti.

7 Haziran 2015 tarihinde yapılan genel seçimlerinin ardından koalisyon görüşmelerinin sonuçlanamaması neticesinde geçici hükümet kurulmuştu. Bir sonraki seçimlerin ise 1 Kasım 2015 tarihinde yapılmasına karar verilmişti. 1 Kasım tarihinde yapılan genel seçimler sonuçlarına göre, Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) oyların yüzde 49,5'ünü, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) oyların yüzde 25,3'ünü, Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) oyların yüzde 11,9'unu ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) oyların yüzde 10,7'ini aldı. 550 sandalyeli Meclis'teki milletvekili sayısı dağılımında AK Parti 317, CHP 134, HDP 59 ve MHP 40 sandalye elde etti.

550 sandalyeli Meclis'teki milletvekili sayısı dağılımında AK Parti 317, CHP 134, HDP 59 ve MHP 40 sandalye elde etti.

AB'den Genel Seçime İlişkin İlk Açıklama

Türkiye'deki Kasım ayında gerçekleşen genel seçimlerin ardından, AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini ve Avrupa Komisyonunun Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden Sorumlu Üyesi Johannes Hahn, 2 Kasım 2015 tarihli ortak yazılı açıklamalarında, seçimlerin, Türkiye'de oy verenlerin güçlü bir demokrasi sürecine olan bağlılıklarının teyidi olduğunu belirttiler. Açıklamada AB yetkilileri, yeni hükümet ile Türkiye-AB ilişkilerine katkı sağlamada ve iki tarafın vatandaşları için ortak işbirliğine hazır olduklarını açıkladılar.

64'üncü Hükümette AB Bakanı Büyükelçi Volkan Bozkır

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 17 Kasım 2015 tarihinde yeni hükümetin kurulması için görevlendirmesinin ardından Başbakan Prof. Dr. Ahmet

Davutoğlu 24 Kasım 2015 tarihinde yeni kabineyi açıkladı. Bilindiği gibi, geçici hükümette AB Bakanı olarak göreve getirilen Ali Haydar Kanca'nın istifa etmesiyle Prof. Dr. Beril Dedeoğlu yeni AB Bakanı olarak seçilmişti. Başbakan Prof. Davutoğlu'nun açıkladığı 64'üncü hükümette Büyükelçi Volkan Bozkır yeniden AB Bakanı ve Başmüzakereci olarak seçildi. AB Bakanı Bozkır, 24 Kasım 2015 tarihinde AB Bakanlığı'nda yapılan devir teslim töreninde Prof. Beril Dedeoğlu'ndan görevi devraldı.

Yeni hükümette Başbakan Yardımcısı Tuğrul Türkeş, Yalçın Akdoğan ve Prof. Dr. Numan Kurtulmuş görevde kalırken, Mehmet Şimşek ve Lütfü Elvan Başbakan Yardımcısı oldu. Geçici hükümette Başbakan Yardımcısı Cevdet Yılmaz yeni hükümette Kalkınma Bakanı seçilirken, Mevlüt Çavuşoğlu yeniden Dışişleri Bakanlığı görevine seçildi. Yeni hükümette Efkan Ala İçişleri Bakanı, Bekir Bozdağ

Adalet Bakanı, Mustafa Elitaş Ekonomi Bakanı, Naci Ağbal Maliye Bakanı, Sema Ramazanoğlu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı, Bülent Tüfenkçi Gümrük ve Ticaret Bakanı, Mahir Ünal Kültür ve Turizm Bakanı, Fatma Güldemet Sarı Çevre ve Şehircilik Bakanı, İsmet Yılmaz Milli Savunma Bakanı, Berat Albayrak Enerji Bakanı, Faruk Çelik Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı, Süleyman Soylu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı ve Binali Yıldırım Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı seçildi. Fikri Işık Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Akif Çağatay Kılıç Gençlik ve Spor Bakanlığı, Prof. Dr. Veysel Eroğlu Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve Prof. Dr. Nabi Avcı Milli Eğitim Bakanlığı görevine devam etti.

Öte yandan, AK Parti adayı İsmail Kahraman TBMM'nin yeni Başkanı seçildi. Kahraman, Geçici Başkan olarak görev yapan Deniz Baykal'dan 22 Kasım 2015 tarihinde yeni görevi devraldı. ■

Paris saldırılarının ardından AB'deki son gelişmeler

Terör saldırılarının ardından AB tarafından yapılan resmi açıklamalarda, AB ve Üye Devletler arasında bilgi akışının koordinasyonu, dış sınırların güvenliği ve terörle mücadele alanlarında ortak politikanın oluşturulması çağrıları öne çıktı.

Fransa'nın başkenti Paris'te 13 Kasım 2015 tarihinde, yedi farklı noktada meydana gelen terör saldırılarında 129 kişi hayatını kaybetti, 352 kişi yaralandı. Cumhurbaşkanı François Hollande, IŞİD terör örgütünün üstlendiği saldırıların sorumlularına karşı acımasız bir mücadele yürüteceklerini açıkladı. Ülke genelinde olağanüstü hâl ilan edilirken, sınırlar kapatıldı. Fransa'daki terör saldırıları bütün dünyada geniş yankı yaratırken Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, saldırılardan dolayı derin üzüntü duyduğunu belirtti. Erdoğan, Paris saldırılarında hayatını kaybedenler için Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande'a ve Fransız halkına taziyelerini sunarken yaralılara acil şifalar diledi. Başbakan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu, ko-

nuya ilişkin yaptığı açıklamada, terör saldırısını kınayarak, terörün hangi gerekçeyle ve nedenle yapılmış olursa olsun bütün bir insanlığın ortak bir bilinçle karşı durması gereken bir insanlık suçu olduğunu belirtti.

Terör saldırılarının ardından AB tarafından yapılan resmi yazılı açıklamalarda ise AB ve Üye Devletler arasında bilgi akışının koordinasyonu, dış sınırların güvenliği ve terörle mücadele alanlarında ortak politikanın oluşturulması çağrıları öne çıktı.

Saldırıların ardından 14 Kasım 2015 tarihinde Avrupa Konseyi Başkanı Donald Tusk, Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande'a ilettiği yazılı mesajında, saldırıların tüm AB'ye yapıldığını ve Fransa'ya tam destek sözü verdiklerini açıkladı.

Konsey Başkanı Tusk, ayrıca 15-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya’da gerçekleştirilen G20 Liderler Zirvesi’nde, teröre karşı birlik olunması için yardım çağrısının yapılacağını hatırlattı. 17 Kasım 2015 tarihinde, AP Genel Kurulu’nda konuşma yapan AP Başkanı Martin Schulz, saldırıların AB değerlerine, AB’nin yaşam koşullarına ve AB vatandaşları olarak herkese yönelik yapıldığını dile getirdi.

Benzer bir mesaj, AB’nin Devlet ve Hükümet Başkanlarının ve AB kurumlarının 15 Kasım 2015 tarihli ortak resmi yazılı açıklamasında da dile getirildi. Açıklamada, Paris’te meydana gelen saldırıların tüm üye ülkelere yapıldığı ve AB’nin terörle mücadelede ortak hareket etmesi gerektiği belirtildi. Açıklamada ayrıca Fransa’nın güçlü bir ulus olduğu ve Fransa’dan çıkan “özgürlük”, “eşitlik” ve “kardeşlik” değerlerinin, AB’nin temel değerlerine ilham verdiği hatırlatıldı.

19 Kasım 2015 tarihinde AP üyelerinin, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Polis

Ofisi (EUROPOL) yetkilileri ile bir araya geldiği toplantıda, yasal zeminde güçlendirilmiş AB vatandaşlarının güvenlik koşulları ve uluslararası suçlar alanında etkili bir ortak politikanın oluşturulması gerektiği gündeme alındı. Buna göre, AB üye ülkeler arasında bilgi akışının sağlanması, terörle mücadelede EUROPOL’un etkinliğinin artırılması, AB vatandaşlarının terör örgütlerine katılımının önlenmesi, uluslararası suçlar alanında AB etkinliğinin artırılması ve uçak yollarına ait bilgilerin sistemli bir şekilde toplanmasına ilişkin gerekli düzenlemelerin uygulanması çağrısı yapıldı. Aynı zamanda Schengen Alanı kapsamında, AB ve üye ülkeler arasındaki iş birliğinin yanı sıra AB sınırlarının güvenliğinin de gündeme alınması gerektiğine dikkat çekildi.

Brüksel’de Terör Alarmı

Paris’te yaşanan terör saldırısının ardından 21 Kasım 2015 tarihinde, Brüksel’de en yüksek derecede terör alarmı verildi. Belçika Federal İçişleri Servisi’nin

“yakın” ve “çok ciddi” terör tehdidi nedeniyle alarm seviyesinin en üst düzeye çıkarılmasıyla kentte okul ve üniversiteler kapatıldı; metro seferleri durduruldu; maç ve konser gibi büyük organizasyonlar iptal edildi. Belçika Başbakanı Charles Michel, konuya ilişkin yaptığı açıklamada, Paris’te düzenlenen saldırıya benzer bir saldırı olabileceğine ilişkin aldıkları istihbarat sonucunda, terör alarmının en üst düzeye çıkarılmasına karar verdiklerini belirtti.

Belçikalı yetkililer birçok adrese düzenlenen terörle mücadele operasyonlarında, 21 kişinin gözaltına alındığını; ancak hakkında uluslararası yakalama kararı bulunan Paris saldırısının şüphelilerinden Salah Abdeslam’ın gözaltına alınan kişiler arasında olmadığını belirtti.

26 Kasım 2015 tarihinde ise kentteki terör alarmının seviyesi bir derece düşürülerek üçüncü seviyeye çekildi. Okullar yüksek güvenlik önlemleri altında açılırken, metro seferleri de aşamalı olarak yeniden başladı. ■

Kıbrıs'ta yoğun görüşmeler

BM arabuluculuğundaki müzakere sürecini yoğun görüşmelerle geçiren liderler, kasım ayında altı kez bir araya geldi. Liderleri, aralık ayında da yoğun bir görüşme trafiği bekliyor.

26 Kasım 2015 tarihinde gerçekleştirdikleri son görüşmenin ardından KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı ve GKRY Lideri Anastasiadis adına açıklamada bulunan BM Genel Sekreteri Kıbrıs Özel Danışmanı Espen Barth Eide, görüşmelerde müzakereye konu başlıklarda birbiriyle bağlantılı birçok konunun ele alındığını ve ilerleme kaydedildiğini duyurdu. Tarafların birbirlerinin endişelerini daha iyi anlama imkânı bulduğunu ifade eden Eide, liderlerin çözümlenmemiş konularda ilerleme sağlanabileceğine ilişkin daha kararlı ve umutlu olduklarını belirtti.

Ortak Eğitim Komitesi Kuruluyor

Eide, liderlerin görüşmeler çerçevesinde Ortak Eğitim Komitesi kurulması konusunda anlaştıklarını duyurdu. Ortak Eğitim Komitesi, gerek Ada'da gerekse diğer ülkelerde eğitimin uzlaşma, barış ve ayrımcılıkla mücadelede katkı sağlayacak şekilde kullanılması konusunda iyi örneklerin araştırılması ile görevli olacak. Adanın iki tarafındaki okullarda güven artırıcı önlemlerin uygulanması için bir mekanizma oluşturulması, iki taraftan öğrenci ve eğitimciler arasında iş birliği ve temasların teşvik edilmesi, Komitenin görevleri arasında yer alıyor. Komite tarafından iki tarafın eğitim sistemleri arasında eşgüdüm sağlanması için poli-

tika önerileri ve eylemlerin geliştirilmesi ve böylece işlevsel ve sürdürülebilir iki toplumlu, iki bölgeci bir federasyona katkı sağlanması mümkün olacak.

Liderlerin Aralık Programı Yoğun

Liderler arası görüşmelerin, 4 Aralık, 15 Aralık ve 20 Aralık 2015 tarihlerinde gerçekleşeceğini duyuran Eide, müzakerelerin neredeyse her gün bir araya gelmeye devam edeceklerini kaydetti. Liderlerin, 20 Aralık 2015 tarihinde Kayıp Şahıslar Komitesi laboratuvarına ortak bir gezi gerçekleştirmeleri öngörülüyor.

Görüşmenin ardından açıklamada bulunan KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı, görüşmelerin verimli geçtiği değerlendirilmesinde bulunarak, 47 yıllık müzakere sürecinin son beş ayında, yıllardır sağlanamayan ilerlemeyi kaydettiklerini ifade etti. Eğitim Komitesi kurulması konusunda anlaştıklarını teyit eden KKTC Cumhurbaşkanı, gelecek nesillerin hoşgörülü ve empati kurabilen nesiller olarak yetişebilmelerinin önemine dikkat çekti.

Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun KKTC Ziyareti

Kıbrıs müzakerelerinde sağlanan ivme, uluslararası camianın da yoğun ilgisini çekiyor. Almanya Dışişleri Bakanı Frank-Walter Steinmeier, garantör ülke statüsündeki İngiltere'nin Dışişleri Bakanı Philip Hammond ve Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu kasım ayında Ada'yı ziyaret eden isimler arasında yer aldı.

Hükümetin kurulmasının ardından ilk yurtdışı ziyaretini 26 Kasım 2015 tarihinde KKTC'ye gerçekleştiren Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı ve KKTC Başbakanı Ömer Kalyoncu tarafından kabul edildi. Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun KKTC temaslarında öne çıkan mesaj, müzakerelerin belli bir takvime bağlanarak Kıbrıs meselesinin her iki tarafın kabul edeceği, kalıcı ve adil bir çözüme kavuşturulması ve bir an önce referanduma gidilmesi oldu. ■

AB ve Afrika liderleri, Valetta Zirvesi'nde göç gündemiyle toplandı

AB ve Afrika liderleri, göçmen krizine ilişkin güncel durumu ele almak üzere Valetta'da toplandı.

Devlet ve hükümet başkanlarının bir araya geldiği Valetta Zirvesi'nde taraflar, göçmen krizinin çözümünün kaynak ülkeler, geçiş ülkeleri ve hedef ülkelerin ortak sorumluluğunda olduğu mesajını verdi. AB ve Afrika ülkelerinin ortak çaba ile sonuç aradığı Zirve'de, bir bildiri ile eylem planı kabul edildi.

Üzerine anlaşmaya varılan eylem planı, düzensiz göç ve zorla yerinden edilmelerin temel sebepleri üzerinde durulması; yasal göç ve hareketlilik konularında işbirliğinin güçlendirilmesi; göçmenlere ve sığınmacılara yönelik ko-

ruma sağlanması; düzensiz göç, insan kaçakçılığı ve insan ticareti ile mücadele; iade, geri kabul ve yeniden entegrasyonla ilgili işbirliğinin geliştirilmesi üzerine tasarlandı. Öte yandan Zirve'de, 2016 yılının sonuna kadar uygulanmak üzere, 16 somut adım üzerinde de anlaşıldı.

Eylem planının uygulanmasına ilişkin denetimin, Rabat Süreci ve Khartoum Süreci ile AB-Afrika Ortak Stratejisi aracılığıyla sağlanması öngörülüyor. Öte yandan bütün bu süreçlerin gerçekleştirilebilmesi için Valetta Zirvesi sırasında, eylem planı ile

eş zamanlı olarak bir de yardım fonu oluşturuldu. AB Acil Durum Yardım Fonu'nun, eylem planının uygulanması için gerekli mali desteği sağlaması öngörülüyor.

Bilindiği üzere Nisan 2015 tarihinde Avrupa Konseyi, Afrika ülkeleriyle göç meselesinin tartışılacağı bir zirve çağrısında bulunmuştu. Bu çağrının sonucu olarak gerçekleştirilen Valetta Zirvesi; AB ülke ve kurumlarının liderleri ile Rabat ve Khartoum Süreçlerinin temsilcilerini ve Afrika Birliği, ECOWAS, BM, IOM, IFRC yetkililerini bir araya getirdi. ■

İKV: "İki gazetecinin tutuklanması, AB üyelik hedefi ile çelişmektedir"

MİT tırları soruşturması kapsamında ifade veren Cumhuriyet gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Can Dündar ile Ankara Temsilcisi Erdem Gül'ün tutuklanmaları ülkemizde basın ve ifade özgürlüğü açısından endişe verici bir gelişmedir.

Basın özgürlüğü, demokratik ve

özgür bir toplum için olmazsa olmaz bir değer ve normdur. Söz konusu tutuklama kararı, basın özgürlüğünün kısıtlanması sonucuna yol açacak ve gazetecilerin haber yapma ve yayınlamada otosansür uygulamalarını daha da artıracaktır.

Basın özgürlüğü, Avrupa Komisyonu'nun 2015 yılı Türkiye İlerleme Raporu'nda da üzerinde en fazla durulan konulardan biri olmuştur. Türkiye'nin AB üyelik hedefi 1959 yılındaki ortaklık başvurusuna kadar geriye giden bir

devlet politikası ve toplumsal projedir. Bu hedefe ulaşılması Türkiye'de AB norm ve standartlarına uyum yönünde reform sürecinin devamlılığına bağlıdır.

Türkiye'nin AB uzmanı olarak nitelendirilen ve 1965 yılından beri bu alanda çalışan bir sivil toplum ve ihtisas kuruluşu olan İKV olarak, tüm ilgililere ve yargı mensuplarına, bir AB normu ve evrensel bir değer olan basın özgürlüğünü tehdit edecek kararlara imza atmamaları çağrısında bulunuyoruz.

AB ekonomisi zorlu küresel koşullar altında ılımlı bir şekilde ilerliyor

Sema GENÇAY ÇAPANOĞLU
İKV Kıdemli Uzmanı

Avrupa Komisyonu'nun kasım ayında yayımladığı AB ekonomisine ilişkin 2015 Sonbahar Dönemi Ekonomik Tahmin Raporu, AB'de ekonomik toparlanmanın üçüncü yılında, zorlu küresel ekonomik koşullara rağmen iyileşme sürecinin önümüzdeki dönemde de ılımlı bir tempoyla devam etmesinin beklendiğini ortaya koyuyor. Rapordan aktardığımız satır başları, AB ekonomisinin mevcut durumuna ve gelecek beklentilerine ilişkin ipuçları veriyor.

AB'de Büyüme Üzerinde İç ve Dış Faktörler Etkili

AB'de yatırımlar, uygun finansman koşullarına rağmen mevcut ekonomik ve politik belirsizlikler nedeniyle halen istenilen seviyeye ulaşmadı. Büyümenin AB'deki bu olumlu gelişmelerle desteklenmesi beklenirken, AB dışında, yükselen ekonomilerde görülen ekonomik yavaşlama, artan küresel belirsizlikler ve süregelen jeopolitik gerilimler, AB'de büyümenin ivme kazanmasına engel oldu. Avro'nun yabancı para birimleri karşısında değerindeki hızlı azalış Avro Alanı ihracatında artış kaydedilmesini desteklerken küresel ticaretteki hızlı düşüşün önümüzdeki dönemde dış talep ve yatırımlara olumsuz yansımalarının görülmesi bekleniyor. Bu gelişmeler doğrultusunda, 2016 ve 2017'de AB'de büyümenin fazla artış kaydetmeden ılımlı

bir şekilde seyredeceği tahmin ediliyor. Dünya genelinde, düşük petrol ve mal fiyatlarının ihracatçı ülkelerin büyüme performanslarına bu ve önümüzdeki yıl olumlu etki etmesi bekleniyor.

Kredi temin koşullarındaki iyileşmenin ve finans piyasalarından kaynak teminindeki artışın, yatırımların desteklenmesinde önemli rol oynaması ve büyümeyi gidererek daha fazla artırması bekleniyor. Önümüzdeki yıldan itibaren küresel ekonomik aktivitenin güçlenmesi ve ihracatın artması öngörülüyor. Bazı üye ülkelerde yakın zamanda gerçekleştirilen yapısal reformların ekonomilere sağladığı katkılar somut bir şekilde görülürken, bazı üye ülkelerde ise söz konusu reformların büyümeye etkisinin fazla olmadığı kaydediliyor. Bazı üye ülkelerde ise borçlanma oranları azalırken, bazı ülkelerde geri ödenmeyen kredilerin payının yüksek olması gibi sorunlar bulunuyor. Diğer yandan, Avro Alanı'nın genelinde işsizlik oranları yüksek düzeyde seyrediyor.

Bu genel tabloya bağlı olarak, Avro Alanı'nda GSYİH'nin 2015'te yüzde 1,6; 2016'da yüzde 1,8 ve 2017'de yüzde 1,9 oranında artış göstereceği tahmin ediliyor. AB'nin reel GSYİH'sinin ise bu yıl yüzde 1,9'dan, 2016'da yüzde 2'ye ve 2017'de yüzde 2,1'e yükselmesi öngörülüyor. İstihdamın bu yıl yüzde 1; 2016 ve 2017'de yüzde 0,9 artması beklenirken, işsizliğin 2015'te yüzde 9,5; 2016'da yüzde 9,2 ve 2017'de yüzde 8,9 olarak gerçekleşeceği tahmin ediliyor. Enflasyon oranının ise 2015'te yüzde 0'dan 2016 ve 2017'de sırasıyla yüzde 1,1 ve yüzde 1,6'ya yükselmesi bekleniyor.

Düşük petrol fiyatları ve dış ticaret hadlerindeki iyileşmenin yanı sıra bazı üye ülkelerin yüksek düzeyde cari işlemler fazlası vermeleri ve geçmiş açıkların düzeltilmesi sayesinde Avro Alanı'nda cari işlemler fazlasının bu yıl ve önümüzdeki yıllarda artış göstereceği tahmin ediliyor. Öte yandan, Akdeniz'den Avrupa'ya mülteci akınının kısa vadede

toplam talebi ve AB'nin GSYİH'sinin içinde kamu harcamalarının payını artırması öngörülürken bu durumun, büyümede küçük bir pozitif etkisi yaratacağı tahmin ediliyor.

AB'de artış gösteren ekonomik faaliyetle birlikte işgücü piyasası koşulları yavaş fakat istikrarlı bir şekilde gelişme gösteriyor. İşsizlik oranlarında ise ancak kademeli bir azalış kaydediliyor ve üye ülkeler arasında önemli farklılıklar bulunuyor. Ekonomik krizden daha fazla etkilenen ve işgücü piyasasına yönelik reformlar gerçekleştiren üye ülkelerde istihdam artışında iyileşme kaydediliyor. Avro Alanı'nda istihdamın 2015'te yüzde 0,9; 2016'da yine yüzde 0,9 ve 2017'de yüzde 1'e yükselmesi bekleniyor. Geçmiş yıllara göre ekonomik büyüme ve istihdam oranındaki artışa rağmen söz konusu artışların önümüzdeki dönemde işsizlik oranının ekonomik kriz öncesi seviyelere getirilmesini sağlaması beklenmiyor.

Dünyadaki ekonomik gelişmelere bakıldığında, genel ekonomik görünüme ilişkin risklerin arttığı görülüyor. Yükselen piyasalarda, düşük büyüme ve ABD para politikasındaki normalleşmenin AB'de yatırımlar ve ekonomik faaliyet üzerine negatif etkisinin beklenenden daha fazla olacağına dikkat çekiliyor.

Küresel ticaret ve büyüme, geçtiğimiz ilkbahar döneminden bu yana geriledi ve bu durum başta Çin olmak üzere yükselen ekonomilerde daha fazla görüldü. Çin'de ekonomik büyümenin 2015'te yüzde 6,8'den 2017'de yüzde 6,2'ye ineceği tahmin ediliyor. Öte yandan, ABD'de para politikasındaki normalleşmenin, dünyada sermaye akımlarını tersine çevirmesi ve yükselen ekonomilerdeki mevcut zayıflıkları artırması bekleniyor. Jeopolitik gerilimlerin ve iç siyasi dengesizliklerin büyümeyi olumsuz etkilemesi öngörülüyor. Bu yıl yükselen ekonomilerde büyümenin en düşük seviyesine indikten sonra önümüzdeki yıldan itibaren kademeli bir şekilde art- ▶▶

Avro Alanı'nda GSYİH'nin 2015'te yüzde 1,6; 2016'da yüzde 1,8 ve 2017'de yüzde 1,9 oranında artış göstereceği tahmin ediliyor.

ması bekleniyor. Gelişmiş ülkelerdeki büyümenin yeterince yüksek olmaması, yükselen ekonomilerin ve petrol ihraç eden ülkelerin büyümesindeki keskin düşüş nedeniyle AB dışındaki küresel büyümenin 2014'te yüzde 3,7'den bu yıl yüzde 3,3'e indikten sonra 2016 ve 2017'de sırasıyla yüzde 3,8 ve yüzde 4'e yükseleceği tahmin ediliyor.

ABD'de ise ekonomik iyileşmenin, düşük enerji fiyatları ve destekleyici para politikası sayesinde güçlü bir şekilde devam ettiği belirtiliyor. ABD Merkez Bankası'nın faiz oranlarında artışa gitmesi beklentisi piyasalarda dalgalan-

maya ve birçok ülkede finansman koşullarının zorlaşmasına yol açtı. AB finans piyasalarının, bu olumsuz koşulların yanı sıra Yunanistan'daki siyasi gerilimlerden olumsuz etkilenmiş olmasına karşın, AMB'nin başlatmış olduğu tahvil alım programının da desteğiyle bölgede finansal koşullar elverişli olmaya devam ediyor.

Türkiye'ye İlişkin Beklentiler de İlimli Büyüme İşaret Ediyor

AB Ekonomik Tahmin Raporu'nda üye ülkelerin yanı sıra aday ve potan-

siyel aday geneline ilişkin olarak, çeşitli zorluklara karşın ılımlı toparlanma seyrinin devam edeceği belirtilirken, Türkiye hakkında da benzer yorumda bulunuluyor. Türkiye’de iç talebin büyümenin motoru olduğu, Türk lirasının (TL) değer kaybının ihracatı desteklediği, kamu finansmanının istikrarlı ve sürdürülebilir olduğu ifade ediliyor.

Türkiye’de geçtiğimiz dönemde düşük petrol fiyatlarının özel sektör talebini desteklediği ancak ihracatta düşüş kaydedildiği belirtiliyor. Hızla artan gıda fiyatları ve TL’nin değer kaybının enflasyonunu tek haneli ancak yüksek rakamlarla seyretmesine sebep olduğu belirtiliyor. TL’nin değer kaybının ihracatı desteklemesine karşın cari işlemler açığının GSYİH’nin yüzde 6’sı oranında seyretmesine sebep olacağına dikkat çekiliyor. Ülkede ve bölgede siyasi belirsizlik ve güvenlik sorunları, büyümeyi aşağı çeken unsurlar olarak görülüyor.

Rapora göre, Türkiye ekonomisi, 2015’in ilk yarısında ılımlı bir şekilde büyümeye devam etti. Son ekonomik veriler ise yılın ikinci yarısında büyümenin daha yavaş seyredeceğine işaret ediyor.

Tüketim harcamaları hızını kaybederken tüketici güveni, geçtiğimiz eylül ayında tarihi bir düşüş yaşadı. Kasım ayındaki genel seçimler, yurt içinde ve komşu ülke Suriye’de kötüleşen güvenlik durumu ve temmuz-ağustos aylarında yaşanan küresel finansal türbülans gibi etkenler siyasi belirsizlik ortamına yol açtı.

Önümüzdeki dönemde, TL’nin yabancı paralar karşısında değer kaybının ihracatı desteklemesi bekleniyor. 2015 Ocak-Eylül döneminde TL’nin Avro’ya karşı reel efektif değeri yüzde 16 oranında azaldı. Buna bağlı olarak, Türk mal ve hizmetlerinin uluslararası rekabet gücü bir süreliğine arttı. İhracatta olumlu gelişmeye karşılık, güvenliğin istikrarlı bir yapıda olmamasının yanı sıra siyasi belirsizlik nedeniyle iç piyasada tüketici talebinin azalması bekleniyor. İç talep-

teki yavaşlamaya rağmen büyümenin 2015’te yüzde 3 seviyesine ulaşabileceği kaydediliyor. 2016’da ise artan ihracatın iç talepteki azalışın etkisini azaltarak büyümenin yüzde 3,2’ye yükselmesini sağlaması öngörülüyor.

İstihdam artışının yavaş düzeyde seyretmesi öngörülürken işsizlik oranının 2017’de yüzde 11,5’e yükseleceği tahmin ediliyor. Kamu finansmanının ise istikrarlı ve sürdürülebilir olduğu, kamu açığının GSYİH’ye oranının 2015’te yüzde 1,4’e inmesine karşın önümüzdeki dönemde ulusal güvenlik harcamalarındaki olası artış nedeniyle geçici olarak artacağı tahmininde bulunuluyor. Genel kamu borcunun GSYİH’ye oranında ise TL’nin değer kaybı nedeniyle 2015’te artış, 2016’da ise azalış bekleniyor.

Sonuç

Avrupa ekonomisinde yetersiz yatırım, büyüme ve istihdamı yavaşlatan

ekonomik yapılar ve devamlı yüksek kamu ve özel sektör borç oranları gibi ana zorluklar devam ediyor. Çizilen bu genel tablo karşısında Avrupa Komisyonu’nun Ekonomik Mali İşler, Vergileendirme ve Gümrüklerden Sorumlu Üyesi Pierre Moscovici’nin de belirttiği gibi, önümüzdeki dönemde bunları aşmak ve belirsiz küresel ortamda yola alabilmek için cesur ve kararlı politikalar izlenmesi gerekiyor. Bunun için mali kuralların gözetildiği, destekleyici mali politikaların uygulanması ve kamu finansmanında büyümeye daha fazla öncelik verilmesi gerekiyor. İşgücü ve mal piyasalarında verimlilik artışı sağlayacak ve büyüme potansiyelini artıracak makroekonomik politikaların uygulanması da önem taşıyor. Aynı zamanda, geçtiğimiz ekim ayında “Beş Başkan Raporu”nda ortaya koyulduğu gibi, Ekonomik ve Parasal Birliğin tamamlanması ve yatırımların artırılması da son derece önemli. ■

AB Ticaret ve Yatırım Stratejisinin yeni öncelikleri: Etkinlik, şeffaflık ve değerler

Selen AKSES
İKV Kıdemli Uzmanı

¹ Avrupa Komisyonu, "How trade policy and regional trade agreements support and strengthen EU economic performance", 25.03.2015.

² Avrupa Komisyonu, "Trade for all: Towards a more responsible trade and investment policy". 2015.

Avrupa Komisyonu'nun açıkladığı yeni ticaret ve yatırım stratejisinde etkinlik, şeffaflık ve AB değerleri ön plana çıkarıldı. Stratejide sunulan ticari müzakere takvimi, önümüzdeki dönemde AB'yi yoğun bir gündemin beklediğini gösteriyor.

Küresel ekonomik krizin etkileri sürmesine rağmen AB, en büyük ihracatçı ve ithalatçı olmaya devam ederek dünyadaki en büyük ticari aktör konumunu korumayı başardı. 2013 yılı verilerine göre, AB, küresel mal ve hizmet ihracatının yüzde 16,4'ünü gerçekleştirdi. Üçüncü ülkelerle ticari ilişkilerin güçlendirilmesi, AB'de ekonomik büyümeye ve yeni iş imkânları yaratılmasına önemli katkılar sağladı. Şöyle ki, AB'de toplam istihdamın yüzde 14'üne tekabül eden yaklaşık 31 milyon iş imkânı diğer ülkelere yapılan satışlara bağlı. Yapılan araştırmalar, her 1 milyar avro değerindeki ek ihracat ile AB'de ortalama 14 bin ek istihdam imkânının yaratıldığını ortaya koyuyor¹. Nitekim Avrupa Komisyonu, yeni ticaret ve yatırım yol haritasını belirlerken, bu stratejinin bir yandan Avrupa'daki büyümeye destek ve istihdama katkı sağlamasını, diğer yandan da önemli ticari ortaklar ile ilişkilerin güçlendirmesini ve tüm dünyada kalkınmanın teşvik edilmesini hedefliyordu.

Ticaret ve Yatırım İçin AB'nin Yeni Yol Haritası

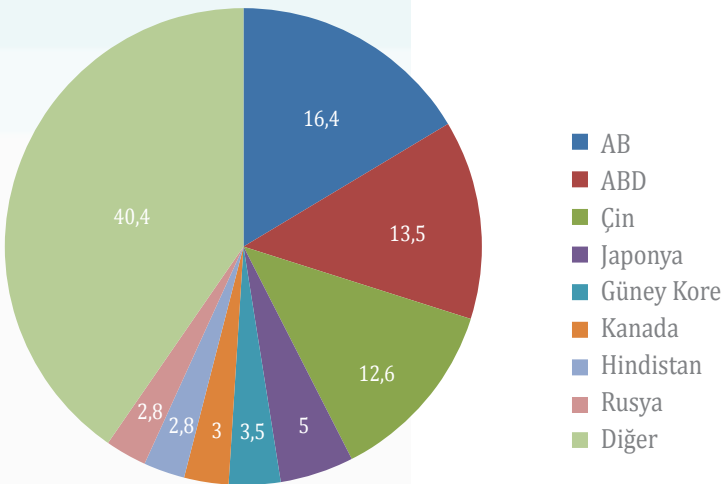
Ekim ayında açıklanan AB'nin yeni ticaret ve yatırım stratejisi² ile söz konusu politikaların Avrupa değerlerini yansıtarak belirlenmesine büyük önem verileceği belirtiliyor. Bununla beraber, Avrupa Komisyonu ticaret ve yatırım politikalarını daha etkin ve şeffaf bir şekilde yürüterek ticaret ve yatırım ilişkilerinin gelişmesinde daha sorumlu bir yaklaşım benimsemeyi amaçladığını açıkladı. Ayrıca "Herkes için Ticaret: Daha Sorumlu Bir Ticaret ve Yatırım Politikasına Doğru" başlığını taşıyan bu yeni stratejide, ticaret politikasının sağladığı tüm ekonomik faydalardan herkesin yararlanması konusuna dikkat edileceği anlaşılıyor. AB'nin yeni ticaret stratejisinin üç temel önceliğini inceleyelim.

• Daha etkin bir ticaret ve yatırım politikası

Bu yeni strateji, AB'nin ticaret politikasının daha etkin olması için, hizmet, e-ticaret ve çalışanların serbest dolaşımının öne çıktığı ve katma değer zincirine dayalı ekonominin sunduğu yeni koşullar dikkate alınarak hazırlandı. Bununla, AB'nin küresel değer zincirindeki konumunun güçlendirilmesinin amaçlandığı anlaşılıyor. Bunlara ek olarak, Avrupa Komisyonu'nun, tüketicilerin, çalışanların ve KOBİ'lerin, AB'nin yeni pazarlara açılma sürecinden azami düzeyde faydalanmalarını sağlamaya yönelik bir ticaret politikasının yürütülmesine özen göstereceği de vurgulandı.

Ürünlerin imalat süreçlerinde giderek daha fazla hizmet almaya ihtiyaç duyulduğunu göz önünde bulundurarak, Avrupa Komisyonu, mal ve hizmet ticaretinin serbestleştirilmesi olgusunun, ticari müzakerelerde ayrı olarak ele alınmasının artık imkânsız olduğunu savunuyor. Avrupa Komisyonu, hâlihazırda DTÖ'nün 25 üyesi ile beraber yürütülen Hizmet Ticareti Anlaşması'nın

AB ve Diğer Ülkelerin Dünya Mal ve Hizmet İhracatındaki Payları (2013, yüzde)

Kaynak: Eurostat ve DTÖ

Avrupa Komisyonu, daha şeffaf bir politika yürütmek amacıyla müzakere edilen tüm ticari anlaşmalara ilişkin kilit belgelerin, kamuoyu ile paylaşılacağına dair taahhütte bulundu.

(TISA) tamamlanmasına ve Doha Kalkınma Gündemi kapsamının hizmet sektörüne de odaklanmasına önem veriyor. Ancak kamu hizmetlerinin (su, eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler vs) üçüncü ülkeler ile akdedilen ticari anlaşmaların kapsamı dışında tutulacağı belirtiliyor.

Söz konusu stratejide, e-ticaretin önünün açılmasına büyük önem veriliyor. Elektronik ortamda ticaretin gelişmesi, hem tüketiciler hem KOBİ'ler açısından kuşkusuz önemli fırsatlar getiriyor. Ancak e-ticaretin tüketicilerin kişisel verilerinin korunmasına ilişkin ciddi endişeleri de beraberinde getirdiği inkâr edilemez. Bu bağlamda, Avrupa Komisyonu kişisel verilerin korunmasına ilişkin uluslararası standartların

geliştirilmesi ve teşvik edilmesine yönelik çalışmalara devam edecek. Avrupa Komisyonu'nca dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da, dijital ekonominin gelişmesiyle beraber yeni korumacılık önlemleri olgusunun ortaya çıkması durumu. Diğer bir deyişle, AB'nin yeni ticaret politikası çerçevesinde sadece gümrük vergileri ve tarife dışı engeller değil, bunların yanı sıra internet ortamında oluşan yeni korumacılık önlemlerin de kaldırılmasına yönelik yeni düzenlemeler getirilmesinin giderek önem kazanacağı anlaşılıyor.

Günümüzde tüm sektörlerde uluslararası çapta iş yapabilmek için profesyonellere geçici bir süreliğine de olsa serbest dolaşım hakkının tanın-

ması kaçınılmaz bir koşul oluşturuyor. Bu bağlamda, Avrupa Komisyonu'nca, üçüncü ülkelerin vatandaşlarının hizmet sunmak için geçici bir süreliğine AB'ye gelme olasılıklarının değerlendirileceği belirtiliyor.

AB'nin doğal kaynakların ithaline olan bağımlılığı göz önünde tutularak, AB'nin üçüncü ülkeler ile akdettiği anlaşmalara enerji ve hammaddelere ilişkin eklenen ayrı bir bölümde enerji ve hammaddelere erişiminin kolaylaştırılması hususu ön plana getiriliyor. Ayrıca, söz konusu anlaşmalarda enerji verimliliğinin ve yenilenebilir enerji ticaretinin teşvik edilmesine yönelik hükümlere yer verilmesi de planlanıyor.

Küresel tedarik zincirinde ürünlerin dolaşımının etkin bir şekilde yönetilmesi de giderek önem kazandı. Bu nedenle, ticari anlaşmalarda ticaretin kolaylaştırılmasına yönelik kuralların belirlenmesi konusuna özen gösterilmesi söz konusu. AB için küresel değer zincirinde ilerleyebilmenin önemli bir öncelik teş-

kil etmesi olgusundan hareketle, fikri mülkiyet haklarının daha iyi korunması sağlanarak araştırma ve yenilikçiliğin teşvik edilmesi isteniyor.

Diğer taraftan, Avrupa Komisyonu'nun yeni stratejide, gerektiği durumlarda anlaşmazlıkların halli mekanizmasına veya uzlaştırma komitelerine başvuracağını belirtmesiyle haksız ticari uygulamalarına karşı sıkı bir yaklaşım benimseyeceği anlaşılıyor.

Avrupa Komisyonu'nun açıkladığı stratejide, üçüncü ülkelerle yürütülen müzakerelerdeki düzenlemelerde iş birliğinin sağlanmasına büyük önem veriliyor. Şöyle ki, ülkeler arasında uygulanan farklı standartlar ve düzenlemeler, tarafların şirketleri için hem ek maliyet oluşturuyor, hem de idari yükün artmasına ve gümrük işlemlerinde gecikmelere neden oluyor. Tarife dışı olarak nitelendirebileceğimiz bu engellerden, büyük şirketlerden ziyade yeterli kaynağa ve kapasiteye sahip olmadıkları için en fazla KOBİ'lerin et-

kilendiği gözlemleniyor. Nitekim KOBİ'lerin yeni pazarlarda karşılaştıkları engelleri daha iyi tespit edip, konuyu anlaşmalarda ele alabilmek için, düzenli olarak anket çalışmalarının yürütülmesi ve KOBİ temsil kuruluşları ile daha sık bir araya gelmesi öngörülüyor.

Bunların yanı sıra AB'nin ticaret politikasının daha etkin olması için anlaşmalardan azami şekilde faydalanılması ve alınan taahhütlerin yerine getirilmesine büyük önem veriliyor. Avrupa Komisyonu, bir yandan AB'nin ticaret politikası önceliklerini yeni küresel ekonomik ortama uyum sağlayacak şekilde belirlerken, diğer yandan bu değişim sürecinde olumsuz etkilenen çalışanlara da sahip çıkılması gerektiğine dikkat çekiyor. Bu değişimlerden dolayı işini kaybedenlerin yeniden istihdam edilmeleri için AB ve Üye Devletlerin, etkin istihdam politikaları yürütmeleri ve Avrupa Küreselleşme Uyum Fonu'nu daha etkin hale getirmelerinin önemli olduğu belirtiliyor. ▶▶

STA BİLGİ VE KAPASİTE MERKEZİ'NDEN

Avrupa Komisyonu, AB'nin ticaret politikası önceliklerini yeni küresel ekonomik ortama uyum sağlayacak şekilde belirlerken, bu değişim sürecinden olumsuz etkilenen çalışanlara da sahip çıkılması gerektiğine dikkat çekiyor.

• Daha şeffaf bir ticaret ve yatırım politikası

AB ve ABD arasında hâlihazırda TT-YO'ya yönelik yürütülen müzakere sürecinde yeterince şeffaflık sağlanmadığına ilişkin eleştirilerin artması karşısında, Avrupa Komisyonu, 2015 yılı başında TTYO müzakereleri sürecinde gıda güvenliği, hayvan ve bitki sağlığı, ticaretin önündeki teknik engeller ve KOBİ'lere ilişkin metinleri kamuoyu ile paylaştı. Bu gelişmeler sonucunda, Avrupa Komis-

yonu, daha şeffaf bir politika yürütmek amacıyla müzakere edilen tüm ticari anlaşmalara ilişkin kilit belgelerin, kamuoyu ile paylaşılacağına dair taahhütte bulundu.

Bu bağlamda, AB, önümüzdeki dönemde, ticaret ve yatırım politikası çerçevesinde, Avrupa Komisyonu, AP, Üye Devletler ve sivil toplum örgütleri ile daha yakın iş birliğinde bulunacağını açıkladı. Bu çerçevede, Avrupa Komisyonu yetkililerinin, Üye Devletlere ve

ulusal parlamentolara düzenli olarak ziyarette bulunmaları ve sivil topluma ve vatandaşlara yönelik diyalog platformları aracılığı ile sivil toplum ile daha sık bir araya gelmeleri hedefleniyor. Avrupa Komisyonu'nun, müzakere süreçlerine ilişkin farkındalığı artırarak, ilgili paydaşların pozisyonunu ve duydukları endişeleri daha iyi anlaması bekleniyor. Tüm ekonomik aktörlerin ticari anlaşmaların sağladığı yeni imkânlara ilişkin bilgilendirilmesi, Avrupa Komis-

yonu'nun önem verdiği bir diğer noktayı oluşturuyor. Ayrıca tedarik zincirlerinde şeffaflığın artırılması ve tüketicilerin daha fazla bilgiye ulaşmalarını sağlayacak önlemlerin alınmasına da önem verileceği belirtiliyor.

Tüm bunların yanı sıra önümüzdeki dönemlerde AB'de ticaret ve yatırım politikası kapsamında etki analizlerine daha çok önem verileceği anlaşılıyor. Bilindiği üzere, AB için önem taşıyan ticari anlaşmaların ekonomik, sosyal ve çevre

alanları üzerindeki potansiyel etkilerini daha iyi belirleyebilmek için kapsamlı etki analizleri hazırlanıyor. Bu analizler hazırlanırken, anlaşmaların KOBİ'ler, tüketiciler, bazı spesifik sektörler, insan hakları ve gelişmekte olan ülkeler üzerinde yaratacağı etkiler de özellikle değerlendirilmeye çalışılıyor. Ayrıca, anlaşmaların yürürlüğe girmesini takiben ekonomik etkilerini değerlendirmek üzere ayrı etki analizleri de yürütülüyor. Avrupa Komisyonu'nca ticaret ve yatırım politikalarındaki şeffaflığın artırılmasında, etki analizlerinin önemli bir araç oluşturacağı anlaşılıyor.

Ticaret politikası savunma sürecinin daha şeffaf hale getirilmesi ise Avrupa Komisyonu'nun şeffaflık konusunda üzerinde durduğu bir diğer hususu oluşturuyor. Bu kapsamda alınacak önlemler arasında, 2016 yıl ortası itibarıyla ticaret savunma davalarında ilgili taraflara belgelere erişim imkânının sağlanması ve erişimin kolaylaştırılması yer alıyor.

• Değerlere dayalı bir ticaret ve yatırım politikası

Bu strateji ile AB'nin ticaret politikası ile sadece ekonomik ve ticari çıkarların gözetilmesi değil, Avrupa değerlerinin korunması ve yaygınlaştırılmasına büyük önem veriliyor. Bir başka deyişle, AB'nin akdedeceği ticari anlaşmalarda insan hakları, adil ve etik ticaret ile sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin değerlerin gözetilmesi hususu ön planda tutuluyor.

AB'nin akdedtiği ticari anlaşmalar sayesinde, AB tüketicileri daha ucuz ve daha geniş bir ürün yelpazesinden faydalanabiliyor. Ancak, tüketiciler için ürün yelpazesi ve maliyet kadar kullandıkları ürünlerin güvenli olması da büyük önem taşıyor. Günümüzde daha bilinçli olan tüketiciler, satın aldıkları ürünlerin imal edildiği tesislerde insan haklarının, işçi haklarının ve çevrenin korunduğundan da emin olmak istiyorlar. Bilindiği üzere, AB açısından tüketici sağlığının ve güvenliğinin, işçi haklarına ve çevreye ►

AB, ticaret politikasını bir araç olarak kullanarak az gelişmiş ülkelerin kalkınma sürecine destek vermeye çalışıyor. AB'nin bu yöndeki öncelikli amacını, bu ülkelerin bölgesel ve küresel değer zincirinde ilerleme sağlaması oluşturuyor.

ilişkin belirlenen koruyucu standartların çok yüksek düzeyde tutulması önem arz ediyor. Durum böyle olunca, Avrupa Komisyonu, bir yandan AB'nin imzaladığı ticaret ve yatırım anlaşmalarında bu standart düzeyinden ödün veremeyeceğini taahhüt ederken öte yandan da tedarik zincirlerinin daha sorumlu davranmaları bekliyor. Bu bağlamda, Avrupa Komisyonu'nun açıkladığı yeni stratejide, tedarik zinciri yönetiminde kurumsal sosyal sorumluluğun dikkate alınmasına büyük önem verileceği vurgulanıyor. Avrupa Komisyonu'nun yatırımların korunmasına ilişkin benimsediği yaklaşım hakkında daha kapsamlı bilgi verilmesi, yeni stratejiye damgasını vuran bir diğer hususu oluşturuyor. Şöyle ki, Aralık 2009'ta yürürlüğe giren Lizbon

Antlaşması ile yatırımların korunmasına ilişkin yükümlülüğün Üye Devletlerden AB'ye devredilmesi üzerine, Avrupa Komisyonu açısından üçüncü ülkelerle müzakere edilen yatırım anlaşmalarının yanı sıra ticaret anlaşmalarında yatırımların korunmasına ilişkin hükümlerin güçlendirilmesi de önemli bir önceliğe dönüştü. Hâlihazırda uygulanan yatırım rejimlerinde, sürecin şeffaf olmadığı ve hakemlerin bağımsızlıklarının sorgulandığı göz önünde tutulduğunda, bu alanda küresel yatırım rejimi konusunda ciddi bir reform gerçekleştirilmesine ihtiyaç duyuluyor. Dünya çapında önemli bir yatırımcı ve yatırım merkezi olan AB'nin bu alanda liderlik göstermeye hazır olduğu anlaşılıyor. TTYO müzakereleri sürecinde yatırımcılarla devlet arasındaki uyuşmazlıkların halli mekanizmasına ilişkin maddenin anlaşmanın kapsamına dahil edilmesinin önemli eleştirilerle karşılanması sonucunda, AB tarafından bir Yatırım Mahkeme Sistemi'nin oluşturulması önerildi. Bu yeni sistemin Birinci Derece Mahkeme ve Temyiz Mahkemesi'nden oluşması öngörülüyor. Hakemlerin, Uluslararası Adalet Divanı ve DTÖ'nün Temyiz Organında olduğu gibi yüksek niteliklerle donatılması ve yine hakemlerin bağımsızlıklarını sağlamak için de bir davranış kodu hazırlanması önerildi. Tüm bunların yanı sıra Avrupa Komisyonu'nun üçüncü ülkelerle imzalayacağı anlaşmalarda, devletin düzenleme hakkının korunmasına öncelik verileceği belirtildi.

AB Antlaşmalarının, AB'nin Avrupa değerlerini diğer ülkelere yayması, az gelişmiş ülkelerin kalkınma süreçlerine destekte bulunması ve ayrıca dünya çapında sağlık güvenliği, yüksek sosyal ve

çevre standartlarının kabul edilmesine ve insan haklarının korunmasına katkıda bulunması öngörülmüyor. Bu hedefleri gerçekleştirmek açısından da, ticaret ve yatırım anlaşmaları önemli bir araç teşkil ediyor. Bu anlamda ayrıca, AB sürdürülebilir kalkınma hedeflerini ticaret politikasına entegre etmeye özen gösteriyor ve çabalarının bu yönde devam edeceği yönünde taahhütte bulunuyor. Avrupa Komisyonu ayrıca bu taahhütlerin yerine getirildiğine dair yakın takipte bulunacağını ifade ediyor.

AB, ticaret politikasını bir araç olarak kullanarak az gelişmiş ülkelerin kalkınma sürecine destek vermeye çalışıyor. AB'nin bu yöndeki öncelikli amacını, bu ülkelerin bölgesel ve küresel değer zincirinde ilerleme sağlaması oluşturuyor. Bu amaca

hizmet açısından, AB'nin az gelişmiş ülkelerle imzaladığı Genelleştirilmiş Tercihler Sistem (GSP) ve AB'nin 2007 yılında açıkladığı Ticaret için Yardım Stratejisi önemli rol oynuyor. Nitekim önümüzdeki dönemde, bu iki girişimde kaydedilen gelişmelerin Avrupa Komisyonu tarafından değerlendirilerek gözden geçirilmesi öngörülmüyor. Bunların yanı sıra Avrupa Komisyonu yürüttüğü ticaret politikasıyla sürdürülebilir kalkınmanın sosyal ve çevre ayağını da destekliyor. Örneğin, 1 Ocak 2014 tarihinde yürürlüğe giren Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi Artı (GSP+) ile GSP'den önceden faydalanan ülkelerin insan hakları, çalışma hakları, sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişime ilişkin uluslararası anlaşmaları kabul etmeleri için teşvikte bulunuluyor. Söz konusu anlaşmaları kabul etmeleri ve uygulamaları durumunda AB, bu ülkelerin Birliğe yaptıkları ihracata gümrük indirimi uyguluyor. Avrupa Komisyonu ayrıca, STA'ların ve GSP'nin uygulamasında, çalışma standartları (çocuk işçiliğinin ve zorunlu çalışmanın yasaklanması, iş yerinde ayrımcılığın yasaklanması, sendika kurma ve toplu müzakere hakkından faydalanılması) ve işyerinde sağlık ve güvenliğin sağlanmasına ilişkin hükümlerin etkin bir şekilde yerine getirildiğine dikkat edeceğini açıkladı. Aynı şekilde, üçüncü ülkelerle müzakere edilen STA'larda, doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve korunması (biyoçeşitlik,

toprak ve su, orman ve kereste, vahşi tabiat ve balıkçılık) ve iklim değişikliği ile mücadele gibi hususlara daha fazla önem verileceği belirtiliyor.

Bu stratejide, AB'nin yürüteceği ticaret ve yatırım anlaşmalarında üçüncü ülkelerde insan haklarının geliştirilmesi, çocuk işçiliğinin ve zorunlu çalışmanın önüne geçilmesinin yanı sıra adil ve etik ticaretin teşvik edilmesi, yönetişimin geliştirilmesi ve yolsuzlukla mücadele edilmesine yönelik hükümlerin de yer almasına büyük önem veriliyor. ■

G20 Liderler Zirvesi'nin gündemi: terör, mülteci krizi ve ekonomi

Dünyanın en büyük 20 ekonomisinin liderleri, 15-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen G20 Liderler Zirvesi'nde bir araya geldi.

Küresel ekonominin yüzde 85'ini, küresel ticaretin yüzde 75'ini ve dünya nüfusunun yüzde 65'ini oluşturan ülkelerin devlet ve hükümet başkanlarının bir araya gelecek ortak eylem planı oluşturabildikleri bir uluslararası platform olma özelliği taşıyan G20 Liderler Zirvesi'nin bu yıl ekonomi dışındaki gündemi terör ve mülteci krizi oldu.

1999 yılında kurulan ve küresel ekonomik krizin yaşandığı 2008 yılına kadar maliye bakanları ve merkez bankası başkanları düzeyinde toplanan, 2008 yılından bu yana ise devlet ve hükümet başkanlarının katılımıyla gerçekleşen G20 Liderler Zirvesi kü-

resel ekonominin geleceğine ilişkin kritik kararların alındığı bir platform olma özelliği taşıyor. Öte yandan, bu yıl Türkiye'nin ev sahipliğinde gerçekleşen Zirvenin hemen öncesinde Paris'te yaşanan ve 129 kişinin hayatını kaybetmesine sebep olan terör saldırıları nedeniyle ekonomik gündemin yanı sıra terörle mücadele ve mülteci krizi de liderlerin tartıştığı öncelikli konular arasına girdi.

G20 Tarihinde Bir İlk: Terörle Mücadeleye İlişkin Bildiri

Terörle mücadelenin G20 gündeminin öncelikli konularından biri haline gelmesiyle G20 tarihinde ilk

defa Liderler Bildirisine ek olarak terörle mücadeleye ilişkin bir bildiri yayımlandı. Dokuz maddeden oluşan “Terörizmle Mücadele Hakkında G20 Bildirisi”nde Paris ve Ankara’da gerçekleşen terör saldırıları kınanırken, G20 ülkelerinin terörle mücadelede dayanışma ve kararlılığının devam ettiği belirtiliyor. Terörle mücadelenin G20 ülkeleri için bir öncelik haline geldiği ve terörün uluslararası dayanışma ve iş birliği çerçevesinde önlenmesi için birlikte çalışma kararlılığının vurgulandığı Bildiride, BM’nin bu konudaki merkezi rolü çerçevesinde, BM Şartı ve uluslararası hukuktan doğan yükümlülükler ile insan hakları hukuku, uluslararası mülteci hukuku ve uluslararası insancıl hukuk uyarınca BM Güvenlik Konseyi kararları ve BM Terörle Mücadele Küresel Strate-

jinin tam uygulanması gerektiğinin altı çiziliyor. Terörle mücadeleye ilişkin Bildiride aynı zamanda, yabancı terörist savaşçı akımına karşı bilgi paylaşımı, sınır yönetimi ve uygun cezai yaptırımlar oluşturulması için iş birliğinin geliştirilmesi gerektiğini vurguluyor.

Mülteci Kriziyle Ortak Mücadele Çağrısı

Terörle mücadelenin yanı sıra G20 liderlerinin gündeminde yoğun bir şekilde tartışılan diğer konu ise mülteci krizi oldu. G20 Liderler Zirvesi öncesindeki çalışmaların ve Zirve boyunca gerçekleşen toplantıların bir çıktısı olan G20 Liderler Bildirisi’nde mülteci krizinin insani, siyasi, sosyal ve ekonomik sonuçlarıyla küresel bir sorun haline geldiği belirtilirken, söz konusu krizin ve uzun dönemli sonuçlarının üstesinden gelenebilmesi için eşgüdümlü ve kapsamlı çözümlere ihtiyaç duyulduğu ifade ediliyor. G20 liderlerinin dünyanın çeşitli bölgelerinde sayısı giderek artan mülteciler ile yerinden edilmiş kişilere koruma sağlayacakları ve kalıcı çözümler bulunması yönündeki tüm çabalara destek vereceklerinin belirtildiği Bildiride, tüm devletlere mültecilerin yeniden yerleştirilmesi ve mültecilerin sağlık, eğitim gibi temel hizmetlere erişimine destek olmaları için yük paylaşımı çağrısında bulunuluyor.

Bildiride mülteci krizine ilişkin değinilen bir diğer konu ise, göç ve mülteci akımlarına yönelik uzun vadeli hazırlık ve bu akımların yönetimine yönelik kapasitenin güçlendirilmesi için ülkeler arası iş birliğine gidileceğinin belirtilmesi oldu. Bu çerçevede, tüm ülkelere krizden etkilenen ülkelerin yardım etme kapasitelerinin artırılması için ilgili uluslararası kuruluşlara yaptıkları katkıları artırma çağrısı yapan G20 liderleri, iş dünyasının da söz konusu uluslararası faaliyetlere desteğinin önemli olduğunu vurguluyor.

G20 Liderler Zirvesi’nin Ekonomi Gündemi

Her ne kadar G20’nin ekonomi gündemi Paris’te yaşanan terör saldırısı ve mülteci krizi nedeniyle bir nebze arka planda kalsa da liderler kalkınmadan finansal düzenlemele-re; uluslararası vergiden genç istihdamının artırılmasına uzanan geniş bir yelpazede birçok konuyu ele aldı. G20 Liderler Bildirisi’nde bu doğrultuda, geçen yıl Avustralya’da belirlenen G20’nin toplam GSYH büyümesini 2018 yılına kadar yüzde 2 oranında artırma yönündeki hedefi tekrarlanırken, istihdam yaratılması, kapsayıcılığın sağlanması, eşitsizliklerin azaltılması ve potansiyel büyümenin artırılması için büyüme stratejilerinin tam ve zamanında uygulanmasının bir öncelik olduğu ifade ediliyor. Öte yandan Bildiride, Türkiye’nin dönem başkanlığında oluşturulan izleme çerçevesiyle G20 ülkelerinin verdiği taahhütlerin uygulanmasının yakından takip edileceği de belirtiliyor.

G20 liderlerinin ekonomik konulara ilişkin vardığı bir diğer önemli karar da istihdamın artırılmasına yönelik belirlenen 2025 yılına kadar G20 ülkelerinde işgücü piyasasında daimi olarak geride kalma riskini en çok taşıyan gençlerin oranının yüzde 15 azaltılması hedefinin belirlenmesi oldu. G20 liderleri böylece, genç istihdamının artırılmasına ve G20 ekonomilerinin gelecek dönemde büyüme beklentilerini artırılmasına yönelik ölçülebilir ve somut bir hedef belirlemiş oldu. G20 liderleri toparlanmanın güçlendirilmesi ve potansiyelin artırılmasına ilişkin önlemlerin yanı sıra, küresel olarak daha adil ve modern bir uluslararası vergi sistemine ulaşma amacıyla G20/OECD Matrah Aşındırması ve Kar Kaydırma (*Base Erosion and Profit Shifting* - BEPS) Projesi kapsamında geliştirilen tedbirler paketini de onayladı. ■

İş dünyası B20 Zirvesi için Antalya'daydı

G20'nin iş dünyasını temsil eden açılım grubu B20 tarafından düzenlenen B20 Zirvesi, 14-15 Kasım 2015 tarihlerinde birçok Türk ve yabancı şirketin yönetim kurulu başkanları ile yöneticilerinin katılımıyla Antalya'da gerçekleşti.

B20 Başkanı ve TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu Zirvenin açış konuşmasında, B20 Zirvesi'nin küresel piyasaların şekillendirilmesi açısından büyük bir fırsat teşkil ettiğini belirtti. Türkiye'nin G20 Dönem Başkanlığı'nı aldığı dönemle karşılaştırıldığında günümüzde dünya ekonomisindeki belirsizliklerin daha fazla arttığını ifade eden Hisarcıkloğlu, dünya çapında 200 milyon kişinin işsiz olduğuna ve Suriye'deki kriz nedeniyle artan mülteci sorununa dikkat çekti. B20 Başkanı Hisarcıkloğlu yaşanan krizler nedeniyle küresel ekonominin zayıfladığını belirtirken, G20'nin belirsizlikleri azaltmak ve küresel piyasalarda istikrarı sağlamak için somut adımlar atması gerektiğini vurguladı.

B20 Zirvesi'nin açış oturumunda Eski Başbakan Yardımcısı Cevdet Yılmaz da bir konuşma gerçekleştirdi. Uzun dönemli sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesinde rol oy-

nayacak stratejileri uygulaması için iş dünyasının önemli bir sorumluluğu ve kilit rolü olduğunu belirten Yılmaz, Türkiye'nin G20 Dönem Başkanlığı süresince bu alanda önemli adımlar atıldığını ifade etti. Yılmaz, 2015 yılında KOBİ'lerin özel bir odak noktası olarak belirlendiğinin altını çizerken, konunun hem Türkiye'nin Dönem Başkanlığı önceliklerinden kapsayıcılık ile hem de ulusal önceliklerle yakından ilişkili olduğunu sözlerine ekledi.

B20 Zirvesi'ndeki etkinlikler kapsamında, B20 Dönem Başkanlığı'nın Türkiye'den Çin'e devir teslim töreni gerçekleşti ve B20 Türkiye Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu görevini Çin Uluslararası Ticareti Destekleme Konseyi Başkanı Jiang Zengwei'ye devretti. B20 Zirvesi kapsamında düzenlenen B20 Türkiye Gala Yemeği'nde B20 ile EUROCHAMBRES Global Oda Platformu arasında iş birliği anlaşması imzalandı. ■

L20 Zirvesi

13-15 Kasım 2015 tarihlerinde gerçekleştirildi

Başkanlığını TÜRK-İŞ'in yürüttüğü L20 Zirvesi; "Eşitsizlik, İşsizlik ve Ücretler" teması ile düzenlendi.

G20 ülkelerinin sendikalarını ve küresel ölçekte faaliyet gösteren sendikaları bir araya getiren ve işçilerin çıkarlarını G20 düzeyinde temsil eden L20 Zirvesi, 13-15 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirildi. Başkanlığını Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (TÜRK-İŞ) yürüttüğü ve "Eşitsizlik, İşsizlik, Ücretler" başlığıyla düzenlenen L20 Zirvesi'nde; G20 Eylem Planları,

Bakım Ekonomisine Yatırım ve 25-25 hedefleri, Çin'in G20 Dönem Başkanlığı, Küresel Mülteci Krizi gibi birçok farklı konu ele alındı.

L20 tarafından, kaliteli eğitim programlarının ve genç istihdamının artırılması, kadınların ekonomik hayata katılımının garanti altına alınması; sürdürülebilir, yeşil ve kapsayıcı ekonominin oluşturulması; vergi adaletinin sağlanması ve adil gelir dağılımının garanti altına alınması gibi öneriler oluşturuldu.

C20 Başkanı ve İKV Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Zeynep Bodur Okyay, L20 Zirvesi'nde Konuşma Yaptı

C20 Başkanı Zeynep Bodur Okyay, G20 Liderler Zirvesi'ndeki etkinlikler kapsamında 14 Kasım 2015 tari-

hinde 'İş Dünyası ve Sivil Toplum ile Diyalog' başlıklı panel oturumunda konuşma gerçekleştirdi. İstihdam, eşitsizlik ve sosyal adalet arasındaki ilişkinin tartışıldığı oturumda, C20 Başkanı Zeynep Bodur Okyay, sivil toplumun vatandaşlar ve karar alıcılar arasında bir köprü görevi gördüğü ve bu yönüyle G20'nin C20'yi büyüme ve eşitsizliğin azaltılmasına ilişkin konularda paydaş olarak görmesi gerektiğini belirtti. C20'nin önceliklerinin kapsayıcı büyüme, yolsuzlukla mücadele, vergi adaleti, toplumsal cinsiyet eşitliği ve sürdürülebilirlik olduğunu hatırlatan Okyay, C20 Yürütme Kurulu'nun ve bu süreçte katkı sağlayan tüm kuruluşların belirlenen öncelik alanlarında eşitsizlik konusuna yoğunlaştığını belirtti. C20 Başkanı Okyay, eşitsizliğin tüm sorunların temeli olduğunu ve sürdürülebilir kalkınmanın önünde engel teşkil ettiğini; bu nedenle de kapsayıcı büyümenin tüm politikaların temelini alınması gerektiğini vurguladı.

L20 Zirvesi'nde düzenlenen ve Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Genel Sekreteri Sharon Burrow'un moderatörlüğünü yaptığı oturumda, C20 Yürütme Kurulu Başkanı Zeynep Bodur Okyay'ın yanı sıra Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi ve B20 İstihdam Görev Gücü Başkanı Ali Koç, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Genel Sekreteri Luca Visentini ve OECD Sendikalar Danışma Komitesi Genel Sekreteri John Evans da birer konuşma yaptı. ■

T20 Zirvesi'nde sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve G20'nin rolü ele alındı

T20 Türkiye'nin Başkanlığını yürüten Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırmaları Vakfı (TEPAV) tarafından düzenlenen Zirveye, 35 ülkeden 400'ün üzerinde kişi katıldı.

G20'nin somut ve sürdürülebilir politikalar üretmesine destek olmak amacıyla G20 ülkelerindeki düşünce kuruluşlarını bir araya getiren T20 Zirvesi, 12-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirildi. T20 Türkiye'nin Başkanlığını yürüten Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırmaları Vakfı (TEPAV) tarafından düzenlenen Zirveye, 35 ülkeden 400'ün üzerinde kişi katıldı. T20 Zirvesi kapsamındaki

etkinliklerden Antalya Global Politika Platformu Konferansı'nda Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin uygulanması ve G20'nin bu süreçteki rolü ele alındı.

T20 Zirvesi kapsamında aynı zamanda, teknoloji ve yenilikçilik konularını G20 gündemine taşıma amacıyla yeni teknolojilerin, sürdürülebilir kalkınma üzerine etkileri değerlendirilirken teknolojik dönüşümün farklı boyutları tartışıldı. 2016 yılında Çin'in

G20 Dönem Başkanlığı'nda kapsayıcılık ve sürdürülebilir büyüme için alt-yapı finansmanı gibi konuların da ele alındığı T20 Zirvesi'nde, T20 Başkanlığı Çin'de faaliyet gösteren üç düşünce kuruluşuna devredildi.

C20 ve T20 İş birliğinde Mülteci Krizi İçin Kapsayıcı Çözüm Paneli Düzenlendi

G20 Liderler Zirvesi'nin öncesinde düzenlenen etkinlikler kapsamında,

sivil toplum ve düşünce kuruluşlarını temsil eden C20 ve T20 iş birliğinde, 14 Kasım 2015 tarihinde "Mülteci Krizi için Kapsayıcı Çözüm" başlıklı bir panel düzenledi.

Brookings Enstitüsü ABD ve Avrupa Merkezi Türkiye Projesi Direktörü ve TÜSİAD Kıdemli Uzmanı Kemal Kirişçi; Sınır Tanımayan Doktorlar Uluslararası Temsilcisi Aitor Zabalgogezkoa; Oxfam Suriye Kriz Masası Kampanya ve Politika Yöneticisi Daniel Gorevan;

Uluslararası Yönetişim Yenilikçilik Merkezi Küresel Ekonomi Programı Direktörü Domenico Lombardi; Londra Ekonomi Okulu Kıdemli Araştırmacısı Dr. Rim Turkmani ve Orta Doğu Yatırım İnisyatifi Dış İlişkiler ve Stratejik İnisyatifler Başkan Yardımcısı Venessa Zuabi'nin konuşmacı olarak katıldığı oturumda, Suriye'nin komşu ülkeleri ve en çok mülteci barındıran ülkelerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm yolları tartışıldı. ■

G20 açılım gruplarından mülteci krizine ilişkin ortak açıklama

G20 Liderler Zirvesi kapsamında, iş dünyasını, sivil toplumu, işçileri, düşünce kuruluşlarını, kadınları ve gençleri temsil eden açılım grupları 14 Kasım 2015 tarihinde mülteci krizine ilişkin ortak bir açıklama yaptı. Ortak açıklama için düzenlenen basın toplantısına, B20 ve TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, C20 Başkanı ve İKV Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Zeynep Bodur Okyay,

L20 Başkanı ve Türk-İş Genel Başkanı Ergün Atalay, T20 Başkanı ve TEPAV İcra Direktörü Dr. Güven Sak, W20 Başkanı Dr. Gülden Türktan, Y20 Başkanı Dr. Emre Cenker ve Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Genel Sekreteri Sharan Burrow katıldı.

G20 açılım grupları, mülteci krizi ile mücadelede ortak hareket etmenin önemini vurgularken, G20 liderlerine Lübnan, Ürdün, Irak ve Türkiye gibi çok sayıda mülteci barındıran ülkelerin kal-

kınma programlarını desteklemeleri yönünde çağrıda bulundu. Bu kapsamda, G20 tarafından atılacak adımların insani yardımın ötesine geçmesi, mültecilere ve buldukları ülkelere orta-uzun vadeli ekonomik desteğin sağlanması gerektiği vurgulanırken, G20'nin yapısı, jeopolitik ve ekonomik gücü ile söz konusu desteğin hayata geçirilmesinde büyük bir rol oynayabileceği belirtildi.

AB Emisyon Ticaret Sistemi kursları başladı

Gökhan KİLİT
İKV Uzmanı

İlge KIVILCIM
İKV Uzmanı

AB Emisyon Ticaret Sistemi'ne (AB ETS) ilişkin AB ve AB dışı ülkelerde *online* ve yaz okulu kursları düzenleniyor. Türkiye'nin AB ETS'ye yönelik planladığı ulusal karbon piyasası hazırlıkları sürerken, konunun takip edilmesi Türkiye'deki işletmeler için faydalı olabilir.

Anlaşılması zor ve bir o kadar karmaşık bir sistem olan AB ETS'ye ilişkin olarak Avrupa Komisyonu tarafından 2009 yılından itibaren verilen yaz okulu kurslarına teorik *online* kurslar eklendi. 24 Kasım 2015 tarihinde başlayan kurslara, Avrupa Komisyonu'nun internet sitesinden "*ETS E-Learning Online Course*" yazılarak ulaşılabilir.

Program kapsamında AB ETS'nin daha iyi işlemesi adına ilgili işletmelere yönelik düzenlenen kurslardan biri 2013 yılında Türkiye'de de yapıldı. Kursların içeriği, teori, ETS dizaynı ve operasyonel süreçleri kapsıyor. 22 derslik programın olduğu mevcut kurslarda, ETS üzerinde uluslararası uzmanlar ders veriyor. Derslerin ana başlıkları ise şu şekilde:

- Teori ve iklim değişikliği politikasında emisyon ticareti,
- Teknik bilgi ve ETS'lerin uygulanma süreçleri,
- Karbon pazarı, paydaşlar ve ETS'lerin genel politikasını anlamak,
- ETS'lere yönelik dünyadaki son gelişmeler,

- Pazara hazırlık ve gelişmekte olan ülkeler için spesifik zorluklar,
- Geliştirilmiş politika seçenekleri ve uzun vadeli politikalar.

Online olarak yapılan kurslar dışında yaz okulu kurslarına yapılan kayıtların takibi için yine Avrupa Komisyonu'nun internet sitesinden "*ETS Training Course*" yazmak yeterli oluyor.

Henüz AB ETS'ye Dahil Olmayan Türkiye Ne Yapıyor?

Bilindiği gibi, Türkiye henüz AB üye ülkesi olmadığı için AB ETS'ye dahil değil. Ancak Türkiye'de gönüllü karbon piyasalarına yönelik proje bazlı çalışmalar yürütülüyor. Bunun da ötesinde, Türkiye'de ulusal karbon pazarının oluşturulması çalışmaları devam ediyor. Nitekim, Türkiye'nin ilk Ulusal İklim Değişikliği Eylem Planı'nın da ana hedeflerinden biri, 2015 yılına kadar ulusal ETS'nin kurulmuş olmasıydı. Mevcut süreçte bu hedef, pilot uygulamalar aşamasında devam ediyor.

Türkiye’de “daha somut” bir çalışma olan Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik dahilinde, ilgili işletmelerin (özellikle sanayi) büyük bir bölümü emisyonlarını raporlamak ve izlemekle yükümlü. İşletmelerin yönetmelik dahilinde bulunan bağlayıcı kurallar gereği ilk raporlanmış ve doğrulanmış emisyonlarını, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na 2016 yılının ilk çeyreğinde sunması gerekiyor.

Küresel Karbon Pazarı Hangi Aşamada?

Küresel boyutta emisyonların azaltılması politikalarında, karbon pazarları düşünüldüğünde, ya ETS ya da vergi uygulaması kullanıldığı görülüyor. Bilindiği gibi, karbon pazarı, Kyoto Protokolü ile gündeme yerleşti. Ancak Dünya Bankası’nın “State and Trends of Carbon Markets” raporuna göre, dünya genelinde toplam 40’tan fazla ülkede ve 20’den fazla eyalette ulusal girişimlerde karbon fiyatlandırılması uygulanıyor. Ancak bu rakamlar, küresel emisyonların sadece yüzde 12’sini oluşturuyor. AB ETS dünyanın en büyük karbon pazarı ve 28 AB üye ülkesindeki toplam emisyonların yüzde 45’ini oluşturuyor. Türkiye ile birlikte 10 ülke ulusal ETS kurma yolunda ilerliyor.

Çin, pilot ETS’yi yedi şehirde 2013 ve 2014 yıllarında kurdu. 2016 yılında ise ulusal ETS’nin faaliyete geçmesi bekleniyor. Çin, 2020 yılına kadar 2005 yılı değerlerine göre yüzde 40 ila 45 oranında emisyon azaltma niyetinde. Meksika, ulusal iklim değişikliği yasası kapsamında, 2020 yılına kadar emisyonlarda baz yılına göre yüzde 30 oranında azaltıma gitme hedefinde. 2014 yılında ise karbon vergisine geçen Meksika, ayrıca gönüllü karbon pazarında da etkili. Şili, 2018 yılında karbon vergisine geçmeyi planlıyor. Ülke, 2020 yılına kadar 2007 yılına göre emisyonlarda yüzde 20’lik bir azaltımı hedefliyor. Güney Kore, Ocak 2015 tarihinde ulusal ETS’yi kurdu ve 2020 hedefini, emisyonlarda yüzde 30 azaltım olarak açıkladı. Kaliforniya ve Quebec ise 2013 yılında ETS’yi kurdu.

AB üyeliği ile birlikte AB ETS’ye dahil olacak Türkiye için yeni düzenleme önemli; çünkü üyelik müzakereleri sürecinde AB ETS’ye yönelik çalışmaları devam eden ulusal karbon piyasası hazırlıkları, işletmeleri de yakından ilgilendiriyor. Bu çerçevede, AB ve AB dışı ülkelerde düzenlenen AB ETS *online* ve yaz okulu kurslarının faydalı olacağı öngörülüyor. ■

AB'de yaratıcı sektörler Dijital Tek Pazara hazırlanırken Türk telif hakları rejimi ne durumda?

AB'nin karar alıcıları, günde 315 milyon vatandaşın interneti kullandığı devasa entegrasyon projesi ile AB vatandaşlarının günlük hayatta yapabildikleri her şeyi, dijital ortamda da yapabilecekleri dijital bir pazarın hayalini kuruyor. Buna mal ve hizmet ticaretinin çevrimiçi yollarla gerçekleşmesi de dahil.

Ahmet CERAN
İKV Uzman Yardımcısı

¹ Avrupa Komisyonu, "Why we need a Digital Single Market", https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/digital_single_market_factsheet_final_20150504.pdf. Erişim tarihi: 01.12.2015

² Digital Agenda for Europe, <https://ec.europa.eu/digital-agenda/digital-single-market>. Erişim tarihi: 01.12.2015.

Komisyon rakamlarına göre, AB sınırları içerisinde sunulan bütün mal ve hizmetlere AB'de ikamet eden tüketiciler tarafından çevrimiçi yollarla ulaşılabilmesinin, yıllık 11,7 milyar avro değerinde tasarruf sağlayabileceği tartışılıyor. Öte yandan, dijital hizmetlerin yüzde 54'ünün ABD merkezli olduğu, AB ülkeleri arası sınır

ötesi çevrimiçi hizmet etkileşiminin ise sadece yüzde 4 olduğu güncel konjonktürde, AB'nin dijital ekonominin nimetlerinden etkin şekilde faydalanabildiğini söylemek güç¹.

Komisyon, 6 Mayıs 2015 tarihinde Dijital Tek Pazar Stratejisi'ni kamuoyu ile paylaşmış ve o dönemde genç girişimcilerin, *start-up* sahiplerinin, bir son-

raki Steve Jobs olmayı planlayan hevesli yazılımcıların ve pek çok 21'inci yüzyıl vizyonerinin ilgisini bu alana çekmişti. Komisyon, Dijital Tek Pazarın, 500 milyon kişiye fırsat sağlayabileceğini ve Avrupa ekonomisine yılda 415 milyar avro katkı sağlayabileceğini öne sürüyor. Öte yandan böyle bir girişimin önemli oranda kamu yararı taşıdığını da belirtmek gerekir; gelişmiş bir dijital pazarın, Avrupa değerlerinin merkezindeki ifade özgürlüğünün önemli bir parçası olan bilgiye erişim hakkına ve kolektif kültürün gelişimine de katkı sağlayacağını söylemek mümkün².

Şüphesiz ki, AB ortak pazarının dijitalleşmesinden en fazla etkilenecek sektörlerden birini de yaratıcı sektörler; sinema, müzik, video oyunlar gibi

alanlar oluşturuyor. Medya ve eğlence sektörünün önümüzdeki beş yıllık dönemde ortalama yüzde 12 oranında büyümesi bekleniyor. Yaratıcı sektörlerin en temel ortak özelliği ise bütün bu sektörlerin "telif yoğun" sektörler olması. Dijital teknolojilerin her geçen gün yaratıcı sektörleri etkilemesi ve değiştirmesiyle birlikte, telif uygulamaları da bu değişimin ve dönüşümün parçası haline geliyor. Telif hakkı rejimleri; yaratıcı sektörlerde hem üreticiyi, hem kullanıcıyı hem de yayımcıyı etkileyen önemli bir unsur. Avrupa serbest piyasasını oluşturan sektörlerden 33'ü, telif yoğun sektörler arasında kabul ediliyor ve bu sektörlerin doğrudan 7 milyondan fazla iş sağladığı değerlendiriliyor. Dolayısıyla Dijital Tek Pazar Stratejisi'nin

16 öncelikli alanından birini, AB'nin dijitalleşmesi öngörülen tek pazarında, üye ülkelerin ulusal mevzuatlarındaki farklılıkların azaldığı, bütüncül bir Avrupa telif rejimine geçilmesi oluşturuyor.

Komisyonun Dijital Tek Pazardan Sorumlu Başkan Yardımcısı Andrus Ansip, 24 Kasım 2015 tarihinde yaptığı açıklamalarda, telif politikalarına ilişkin reform planlarını içeren strateji belgesini Aralık 2015 tarihinde sunacaklarını belirtti ve dijitalleşen Avrupa'da bizleri nasıl bir telif rejiminin beklediğine ilişkin ipuçları paylaştı. Ansip, yakında açıklanacak tek dijital pazar telif hakkı reform stratejisiyle, AB üye ülkelerinin yasal mevzuatlarında istisna hallerin asgariye indirilmesini hedeflediklerini ifade etti. ►

Komisyon, Dijital Tek Pazarın, 500 milyon kişiye fırsat yaratarak Avrupa ekonomisine yılda 415 milyar avro katkı sağlayabileceğini öne sürüyor.

Anlaşıldığı üzere, Komisyon'un konuya ilişkin politikası, bilgiye ve kültürel içeriğe çevrimiçi yollarla ulaşımı en etkin hale getirmek yönünde. Bunun için de ulusal ve coğrafi sınırlamaları minimuma indirecek, özellikle eski film ve edebiyat eseri gibi yaratıcı ürünlerin dijital yollarla AB çapında ulaşılabilir olmasını sağlayacak düzenlemeler üzerinde çalışılıyor. Hâlihazırda geçerli sistemde, eski filmlerin çoğu, sadece üretildikleri ülkede ulaşılabilir olurken, diğer AB ülkelerinden çevrimiçi yollarla ulaşamıyor. Bu ürünlerin AB çapında erişime açılmasıyla birlikte, ulaşılması zor az sayıdaki çeşitli yaratıcı ürünlerin, diğer AB ülkelerinde de tüketilmesi, böylece hem üreticinin ekstra kazanç sağlaması hem de kültürel birikimin ya-

yılması ve çeşitlenmesi mümkün olacak. Basit bir ifadeyle; Tek Dijital Pazar Stratejisi'nin işlerlik kazanmasının ve bahsi geçen reformların yerine getirilmesinin ardından, bir AB vatandaşı, abone olduğu çevrimiçi müzik, film, kitap gibi hizmetlere, coğrafi veya ulusal bir kısıtlama ile karşı karşıya kalmadan, başka bir AB ülkesinde de erişebilecek.

Aralık ayında açıklanması beklenen reformlar, korsanla mücadele açısından da büyük önem taşıyor çünkü pek çok AB vatandaşının hukuk dışı yollarla dijital içerik indirmesinin sebebi, aslında bu içeriğe kendi ülkelerinden erişimlerinin olmaması. Komisyon Başkan Yardımcısı Ansip'in paylaştığı istatistiklere göre, AB vatandaşlarının yüzde 22'si, bir telif rejimiyle koruma altındaki dijital içeriğe

hukuk dışı yollarla erişimi, hukuka uygun bir alternatifin bulunmadığı hallerde kabul edilebilir görüyor. Dolayısıyla sınır ötesi erişimin sağlanması yoluyla AB vatandaşlarına daha çeşitli içeriğe ulaşım fırsatlarının sunulması, korsanla mücadele açısından da önemli bir adım olarak görülebilir.

Türkiye'nin Uyum Durumu Mercek Altında

Komisyon Başkanı Juncker, 6 Mayıs 2015 tarihinde yaptığı açıklamada, Dijital Tek Pazar'ın, dolayısıyla da telif haklarına ilişkin dijital reformun ana gündem maddelerinden olduğunun altını çizirken ve aralık ayında bu alandaki strateji belgesi beklenirken, 2015 Türkiye İlerleme Raporu'nun açıklandığı bir dönemde, Türkiye'nin ne durumda olduğu ve ne kadar uyumlu olduğu da üzerinde durulması gereken bir konu. Komisyon, her ne kadar Türkiye'nin bu alanda oldukça hazırlıklı olduğunu ifade etse ve birtakım ilerlemelerin kaydedildiğinin altını çizse de halen bir takım temel sorunlar devam ediyor. Öte yandan İlerleme Raporu'nda da belirtildiği üzere, bu alanda teknik ve hukuki eğitim, tutarlılığın ve siyasi iradenin artırılması gerekiyor. Bununla birlikte Türkiye'de telif hakları ve bağlantılı hakların, dijitalleşmesi öngörülen AB telif hakları rejimine uyumunun önündeki en temel engel şüphesiz ki, telif haklarına ilişkin kanun tasarısının halen Kültür Bakanlığı'nda bekletiliyor olması. Ayrıca Türkiye'de üretilen yaratıcı içeriğin dijital ortamda güvenli şartlarda muhafaza edilmesi ve AB'ye hızlı ve güvenli şekilde ulaştırılabilmesi için, Türkiye'de Avrupa standartlarında bir veri güvenliği mevzuatının da oluşturulması gerekiyor.

Özellikle AB'nin veri güvenliği alanında AB çapında korumacı bir yaklaşım benimsediği güncel konjunktürde Türkiye'nin bu alanda reformları gerçekleştirmesi, Avrupa Dijital Tek Pazarına entegrasyon yolundaki temel gereklilikler arasında yer alıyor. Veri güvenli-

ği, AB'de telif rejiminin reformunun ve yaratıcılık yoğun sektörlerin yanı sıra dijital ekonominin ve ticaretin pek çok alanında AB'ye uyum sağlanabilmesi için Türkiye'nin ileri yasal düzenlemeler gerçekleştirmesi gereken bir alan.

Son yıllarda Komisyon tarafından yayımlanan Türkiye İlerleme Raporlarına bakıldığında, telif hakları ve bağlantılı haklarla birlikte özellikle dijital alanda veri güvenliğine ilişkin yapılan ısrarlı reform çağrılarına rağmen art arda gerçekleşen seçimlerin yarattığı atmosferle birlikte Türk yetkili makamlar tarafından bu reformlar istenen hızda gerçekleştirilemedi. Fakat 2019 yılına kadar Türkiye'de seçimlerin beklenmediği ve Türkiye-AB Zirvesi'nde de görüldüğü üzere tarafların ortak irade vurgusunda bulunduğu yeni dönemde, özellikle telif hakları ve veri güvenliği gibi Türkiye'nin kalkınmasına doğrudan katkı sağlayacak alanlarda teknik mevzuatın bir an önce yüklenilmesi önem taşıyor. ABD ile AB arasında devam etmekte olan TTYO müzakerelerinin bir ayağını da dijital ekonominin ve fikri mülkiyet alanında mevzuatların yakınlaştırılmasının oluşturduğu dikkate alındığında, önümüzdeki dönemde Türkiye'den, AB standartlarının da ötesinde reformlar

Türkiye'de telif hakları ve bağlantılı hakların, dijitalleşmesi öngörülen AB telif hakları rejimine uyumunun önündeki en temel engel şüphesiz ki, telif haklarına ilişkin kanun tasarısının halen Kültür Bakanlığı'nda bekletiliyor olması.

beklenebilir. Unutulmamalıdır ki, telif hakları ve bağlantılı haklara ilişkin AB'ye uyum, ekonomik kazanımlarla birlikte, AB'nin kolektif kültürünün ve entelektüel birikiminin parçası olunması açısından da önemlidir. Film, müzik, edebiyat eserleri gibi yaratıcı içeriğe dijital yollarla sınır ötesi ulaşım, tarafların karşılıklı kültürel çeşitliliklerini ve farklılıklarını tanınmasının, özümsemesinin ve böylelikle kültürel entegrasyonun ve ifade özgürlüğünün önünü açacak etkin bir araç. ■

Avusturya Türkleri: Mozart'ın ülkesindeki yakınlarımız

Deniz SERVANTIE
İKV Uzman Yardımcısı

Avrupa'nın kalbinde yer alan Avusturya, köklü ve zengin bir tarihe sahip. Klasik müzik alanında dünyaca ünlü bestecilere ev sahipliği yapan ülkenin Türkiye ile arasındaki iyi ilişkileri, 16'ncı yüzyıla dayanıyor. Avusturya'da iki ülke arasında bir köprü görevi yapan yaklaşık 300 bin soydaşımız bulunuyor.

Avusturyalı Türklerin, hâlihazırda ülkedeki en büyük göçmen topluluğunu oluşturduğunu söylemek mümkün.

Avrupa'nın kalbinde yer alan Avusturya, köklü ve zengin bir tarihe sahip. Klasik müzik alanında dünyaca ünlü bestecilere ev sahipliği yapan ülkenin Türkiye ile arasındaki iyi ilişkileri 16'ncı yüzyıla dayanıyor. Avusturya'da iki ülke arasında bir köprü görevi gören yaklaşık 300 bin soydaşımız bulunuyor.

Ortaçağ'dan 20'nci yüzyıla Avusturya, bölgesinde her zaman en önemli güçlerden birini temsil etti. Habsburg hanedanlığının merkezi olan Avusturya'nın başkenti Viyana, 1529 ve 1683 yıllarında Osmanlı askerleri tarafından kuşatılmıştı. Taraflar arasındaki tarihi rekabet, 1787-1791 Osmanlı-Avusturya Savaşı'nı sona erdiren 1791 yılında imzalanan Zıstovi

Antlaşması'yla noktalandı ve böylece 1798 yılında Osmanlı İmparatorluğu, Avusturya'daki ilk daimi temsilciliğini kurdu. Birinci Dünya Savaşı sırasında müttefik olan Avusturya ve Osmanlı İmparatorluğu, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun ardından, 1924 yılında imzalanan Dostluk Anlaşması ile beraber dostane ilişkilerini devam ettirdi. Günümüzde, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler daha da gelişerek devam ediyor.

1964 yılında Avusturya ile Türkiye arasında imzalanan iş gücü anlaşması ile diğer Avrupa ülkelerinde de uygulandığı üzere; özellikle inşaat sektörü ve ihracat alanında Türk işçiler alınmaya başlandı (Bu işçileri tanımlamak için Almanya'daki gibi *Gastarbeiter*

¹ http://www.wienerzeitung.at/nachrichten/wien/stadtleben/650093_Tuerken-in-Oesterreich-drittgroesste-Community.html

² Cahit Gelekcı, Avusturya'da Yaşayan Türklerin Türkiye ile Bağları ve Evlilik Göçü, 2014, <http://bilig.yesevi.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/27-published.pdf>

Tablo 1: Avusturya'ya Genel Bakış

Yüzölçümü	83.871 km ²
Nüfus	8.504.850
Başkent	Viyana
Para birimi	Avro
Resmi dil	Almanca
GSYİH	313,2 milyar avro (2013)
Siyasi sistem	Parlamenter Cumhuriyet
AB üyelik tarihi	1 Ocak 1995

Kaynak: T.C. Dışişleri Bakanlığı, Türkiye-Avusturya İlişkileri, 2015

kelimesi kullanıldı). Avusturya, Türkiye'nin işçi gönderdiği Avrupa ülkeleri içerisinde, Türkiye'ye coğrafi olarak en yakın konumdaki ülke olarak dikkat çekiyor. 1973 yılında Avrupa'da cereyan eden ekonomik buhran ile beraber işçi almaya açık politika son buldu ve kısıtlayıcı göçmen kanunları hayata geçirildi. Bu çerçevede 1975 yılında, Yabancılar İstihdam Kanunu aracılığıyla çalışma iznine; 1992 yılında Oturma Kanunu kapsamında, oturma iznine ilişkin kotalar yürürlüğe kondu. 1997 ile 2006 yıllarında da bu kısıtlayıcı tutum sürdürüldü.

1970'li yıllardan bu yana Avusturya'da yaşayan ve çalışan Türklerin; özellikle aile birleşmesi yoluyla Avus-

turya vatandaşlığına geçme yönünde yoğun çaba gösterdiklerini belirtmekte fayda var. Avusturya vatandaşlığını elde etmek için ülkede en az 10 yıl ikamet etmek gerekiyor. Avusturya resmi kaynaklarına göre 2014 yılında ülkede yaklaşık olarak 274 bin Türk bulunuyordu ve bu kişilerden 115 bini Avusturya vatandaşlığına sahipti¹. Buna ek olarak Avusturyalı Türklerin, hâlihazırda ülkedeki en büyük göçmen topluluğunu oluşturduğunu söylemek mümkün. Ancak son dönemde Avusturya'da bulunan Türklerin Avusturya vatandaşlığına geçiş oranında ciddi şekilde düşüş görülüyor (Bkz. Tablo 2).

Avusturya'da bulunan Türklerin üçte birinden fazlası; yani yaklaşık yüz on bin kişi, başkent Viyana'da bulun-

yor. Diğerleri ise ağırlıklı olarak Aşağı Avusturya, Vorarlberg, Tyrol ve Yüksek Avusturya bölgelerinde yaşıyor. Avusturya'da Türk nüfusunun kalıcı bir hal almasındaki en önemli aşamalardan bir tanesinin aile birleşmeleri olduğunun altını çizmek gerekir². Film yapımcısı Emel Heinrich'ten Avusturya'nın ünlü futbol yıldızı Yasin Pehlivan'a; Türk Hava Yolları, Avusturya Hava Yolları ve 50'den fazla uluslararası havayolu şirketinin catering hizmetini üstlenen Do&Co'nun Yönetim Kurulu Başkanı Atilla Doğudan'dan 2009 yılında düzenlenen Avusturya'nın *The Next Top Model* yarışmasında birincilik elde eden manken Aylin Kösetürk'e kadar Avusturya'da çok çeşitli alanlarda başarılı Türklere rastlamak mümkün. ■

Tablo 2: Avusturya Vatandaşlığına Geçen Türkler

Yıl	Sayı
2004	13.024
2005	9.562
2006	7.549
2007	2.077
2008	1.664
2009	1.242
2010	937
2011	1.181
2012	1.200
2013	1.108
2014	885

Kaynak: Medien-Servicestelle Neue Österreicher/innen ve Avusturya İstatistik Kurumu, 2015

Avusturya Milletvekili Vahide Aydın: “Gelişmiş bir ülke olan Avusturya’nın mültecilere yönelik tavrının farklı olması gerek”

Köşemizin bu ayki konuğu, Avusturya Parlamentosu Yeşiller Partisi milletvekili Vahide Aydın. 2009 yılından beri parlamentoda görev yapan başarılı siyasetçi Aydın ile Avusturya’da yaşayan Türkleri ve mülteci krizini konuştuk.

Okurlarımız için biraz kendinizden bahsedebilir misiniz?

47 yaşındayım ve iki çocuk annesiyim. Siyasetçiyim ve sosyal danışman olarak çalışmalarımı sürdürüyorum. Elbistan doğumluyum ve 9 yaşına kadar orada yaşadım. İlkokulu Türkiye’de bitirdim. Daha sonra ailemle birlikte Avusturya’ya geldim. O zaman bir tek kelime Almanca bilmiyordum. Matematiğim çok iyiydi; fakat bir çarpma işleminin cevabını, Almancam olmadığı için söyleyemiyordum. Almancam yeterli olmadığı için ortaokuldan devam ettim. Lise bitirme sınavını geçtikten sonra da Sosyal Danışmanlık okudum ve 1993 yılında mezun oldum. Üniversiteye devam ederken de bir danışmanlık bürosunda çalıştım. Büro kapatıldıktan sonra kalifiye sosyal hizmetler uzmanı olarak bir aile danışmanlık bürosunda, siyasete girmeden; yani 2009 yılına kadar çalıştım. Şu anda da haftada 10 saat sosyal danışman olarak çalışıyorum. 2000 yılında yerel düzeyde şehir temsilcisi olarak yaşadığım şehirde siyasete

adım attım. 2009 yılında Avusturya Meclisi’ne eyalet milletvekili seçildim. Sosyal danışman olarak genellikle buradaki yabancıların ve göçmenlerin sorunlarının nereden kaynaklandığını bildiğim için, siyasete adım atmam gerektiğini düşündüm ve Yeşiller Partisi’nin yerel bürosundan teklif gelince siyasete başladım.

Avusturya Parlamentosu’nda Türk kökenli bir milletvekili olarak, Avusturya’daki Türklerin ülkeye entegrasyonunu nasıl yorumluyorsunuz?

50 yılı aşkın süredir Türk göçmenler buraya geliyor. Bu 50 yıl içinde, son 15 yıla kadar uyum sağlama veya beraber yaşama konularında herhangi bir siyaset yapılmadı. İlk etapta bu insanların burada çalışacakları ve para kazanıp gidecekleri düşünülmüştü. Ancak buraya gelen ilk nesil, burada kalmak istediğine karar verdi ve çocuklarını da getirdi. İki taraf, buradaki yaşamın kalıcı olduğunu gördüğü için zamanla

bazı şeyler değişti. Birinci neslin lisan öğrenmede zorluk çekmesi, tamamen farklı inançlara sahip olması gibi sorunlar ortaya çıktı. Olumsuz birtakım sorunlar ile siyaset yapılmaya başlandı. Buraya gelenler ise tam aksine çocuklarını eğitmeye ve lisan öğrenmeye çalıştıklarını dile getirdiler. Buradaki birinci nesil her zaman parasını kazanıp gitme mantığına sahip olduğundan çocuklarına da bunu aşılama başladı. Çocuklar da bu yüzden buraya ait olmadıklarını hissettiler ve bu da beraberinde bir nebze de olsa uyum sağlama konusunda sorunlara neden oldu. Ama artık ikinci ve üçüncü nesiller burada kalıyor, bu nesillerin “iki vatan da benim vatanım” duygusunu hissetmeleri gerektiğini düşünüyorum. Yani “Göçmen olduğum için bana bu hakkı vermiyorlar” şeklinde değil, “Bu vatani da sahiplenmeliyim” şeklinde düşünmeliler. “Ben de artık buralıyım, benim de artık bu haklara sahip olmam gerekiyor” diye düşündüklerinde hiçbir sorun olmaz. Son 15 sene içinde Avusturya, uyum konusunda çeşitli olumlu adımlar attı. Almanya ile kıyasladığımız zaman Avusturya’nın bu adımları atmada geç kaldığını düşünüyorum. Bundan 15 sene öncesinde hep sorunlar ile dile getiriliyordu, göçmen toplum da kendisini mağdur konumda görüyordu. 15 senedir bundan sıyrılmamız gerektiğini dile getiriyoruz; çünkü her iki taraf da bu sorumluluğu taşıyıp, uyum sağlamaya çalışmak zorunda.

Avusturya, mülteci krizi konusunda, Avrupa’da kilit rol oynayan ülkelerden biri olarak görülüyor. Avusturya’nın, mülteci krizine yönelik tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Avrupa’ya gelmek isteyenler, ister istemez Avusturya’dan geçmek zorundalar. Mültecilerin girişini zorlaştırmak için İçişleri ve Dışişleri Bakan-

lıklarının gösterdiği duruşu şahsen benimsemiyorum. Gelişmiş bir ülke olarak buradaki tavrımızın farklı olması gerekiyor. Mültecilerin Avusturya’ya gelmelerinin ve burada yaşamalarının sorun olmayacağını düşünüyorum; zira çoğu Avusturya’da kalmak istiyor. Almanya, İsveç, İsviçre gibi diğer Avrupa ülkelerine gitmek istiyorlar ve burayı bir geçiş yolu olarak görüyorlar. O nedenle Avusturya makamlarının tutumunun aşırı ırkçı bir zemin hazırlaması beni çok üzüyor, böyle olmaması gerektiğini düşünüyorum. Hâlihazırda bir kanun tartışılıyor. Mültecilerin mülteci oldukları kabul edildiği takdirde ailelerini getirme hakları var, şimdi ise buna bir sınır koymak istiyorlar. Kanun taslağı, iş bulduktan sonra aile birleşimi gerçekleştirilebilir şeklinde; ancak işsizlik oranını göz önünde bulduğumuzda bunun gerçekleşmesi o kadar kolay olmayacak. Onları ailelerinden uzak yaşamaya itmek, insan haklarına aykırı bir durum. Kişilerin ailesi ile birlikte yaşama hakkı var, eğer ki bu durum kanunla zorlaştırılırsa insan haklarına karşı bir durum ortaya çıkar. Söz konusu kanun yürürlüğe girse bile AİHM kararıyla bunun yürürlükten kaldırılacağını düşünüyorum. Biz kısıtlamalara karşıyız, 2015 yılında yaşıyoruz. Avrupa ülkelerinde sınırsız giriş ve geçiş hakkı olduğunu düşünürsek, mültecilere sınır koymaları insan hakları çerçevesinin dışındadır. Artık çoğunlukla orta gelir grubuna ait; yani kalifiye olan kişiler geliyor ve bu kişilere nasıl, ne şekilde iş verilebilir onun düşünülmesi gerekiyor. Yıl sonuna kadar 3 bin 500 mülteci kabul edeceğiz. Bu insanlara istihdam olanakları yaratmak gibi projelerimiz var.

Paris’te gerçekleşen terör saldırılarını takiben tüm Avrupa’da güvenlik önlemleri artırıldı. Bu konuda Avusturya’nın izlediği politikaları nasıl

değerlendiriyorsunuz? AB çapındaki politikalar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Birincisi savaştan kaçan insanların, yani mültecilerin teröristlerle aynı kefeye konmasına karşıyım. Mülteciler hayatlarını kurtarmak için teröristlerden kaçarak buraya geliyorlar. Bu tür benzetmeleri, özellikle ırkçı ve sağ partiler yapmaya çalışıyor. Paris saldırılarını gerçekleştirenlerin Avrupa’da büyüyen, IŞİD’e katılan ve onların ideolojisini paylaşan gençler olduğunu hatırlatmakta fayda var. Elbette, mültecilere karışanlar olabilir; ama son zamanlarda Paris’te gerçekleşen olaylarda yer alan teröristlerin geçmişlerine bakıldığında, onların Avrupa’da doğmuş büyümüş, birtakım sorunlarla karşılaşmış ve bu sorunların çözümünü IŞİD’e katılmakta görmüş olan gençler olduğunu görüyoruz. IŞİD gerçekten bunu nerede ve nasıl yapacağını da maalesef biliyor; eğitilmiş, hayatında psikolojik ve ruhsal sorunu olmayan gençleri kandırmayı zaten başaramaz. Sorunlu gençlere, “Sen buraya katıldığın zaman bir birey konumuna geleceksin, sana görev vereceğiz ve burada bir başarı kaydedeceksin” diyorlar. Güvenlik, insanların haklarını kısıtlayabiliyor. Birey olarak dışarıya çıkma hakkınızı kısıtlıyor. “Güvenlik nereye kadar olmalı, nereye kadar toplumun haklarını kısıtlamalı” sorularının sorulması gerekir. Elbette, bu olaylar sonucunda, özellikle ırkçı partiler güvenliğin ve kontrolün daha çok olmasını ister; ama bu güvenliğin de ne gibi kısıtlamalar getirdiğini araştırmazlar. Avusturya’ya bakıldığı zaman, Suriye’ye gidip IŞİD’e katılıp geri dönenler, istihbarat tarafından takip ediliyorlar. Avusturya’da insanların hakları kısıtlanmadan güvenlik ortamının sağlandığını belirtmek isterim. Önlemlerin kimseyi rahatsız etmeden alınmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. ■

Türkiye-AB ilişkileri canlanıyor: Dünya ekonomisi de siyaseti de sürdürülemez bir dengedeysen Türkiye-AB ilişkilerinin istikrarla ilerlemesini nasıl sağlarız?

M. Haluk NURAY
İKV Brüksel Temsilcisi

Çoğu Suriye'den kaçan göçmenler, AB'nin kapısına dayanıp, akın akın AB ülkelerine girmeye başlayınca AB adeta panik içinde adımlar atmaya başladı. Hızlı bir biçimde yaşanan en üst düzeydeki temaslar, özünde AB'nin göçmenlerin yükünü paylaşmak üzere Türkiye'ye 3 milyar avro yardım yapması, müzakere sürecinin yeni bir fasıl (ve belki yakın gelecekte fasıllar) açmak suretiyle canlandırılması vaadi ve AB'nin-hâlâ eskiden belirlenen şartlara bağlı olmakla birlikte-Türk vatandaşlarına uyguladığı vizenin kaldırılması için hayli yakın bir tarihi resmen telâffuz etmesi karşılığında Türkiye'nin de, AB'ye yönelik mülteci akımlarını yavaşlatacak aktif politikalar uygulamasını içeren bir anlaşma ile sonuçlandı.

Bunun bir örneğini çok kısa zaman önce yaşamadık mı? Bundan bir kaç ay önce, hangimize sorsalar, AB'nin Türkiye için, Türkiye'nin de AB için öncelikli mesele olmadığını, aramızdaki ilişkilerin buzdolabında, hatta derin dondurucuda olduğunu söyler; dondurucudan nasıl çıkacağı sorusuna ise hiç cevap veremezdik.

Sonra, Türkiye-AB ilişkileri çerçevesinin tamamen dışından kaynaklanan bir olay aniden durumu değiştirdi. Çoğu Suriye'den kaçan göçmenler, AB'nin kapısına dayanıp, akın akın AB ülkelerine girmeye başlayınca AB adeta panik içinde adımlar atmaya başladı ve hızlı bir biçimde yaşanan en üst düzeydeki temaslar, özünde AB'nin göçmenlerin yükünü paylaşmak üzere Türkiye'ye 3 milyar avro yardım yapması, müzakere sürecinin yeni bir fasıl (ve belki yakın gelecekte fasıllar) açmak suretiyle canlandırılması vaadi ve AB'nin -hâlâ eskiden belirlenen şartlara bağlı olmakla birlikte- Türk vatandaşlarına uyguladığı vizenin kaldırılması için hayli yakın bir tarihi resmen telâffuz etmesi karşılığında Türkiye'nin de, AB'ye yönelik mülteci akımlarını yavaşlatacak aktif politikalar uygulamasını içeren bir anlaşma ile sonuçlandı.

Siyasi düzeyde bir hayli memnuniyet yarattığı görülen yılda iki defa zirve yapılması ise bence bu yoğun trafiğin bir yan ürünü. Bu yapı, müzakere sürecinin neresine oturur bilemedim. Umarım katılım müzakerelerine önce paralel, sonra da alternatif hale gelmez. Burada en önemli nokta, zirvelerin sadece AB'nin acil çözüm ihtiyacı duyduğu konuların ele alındığı özel gündemli bir zemine dönüşmemesi; Türkiye'nin tam üyelik sürecinde ilerleme sağlayacak somut konulara da odaklanılmasıdır. Üyelik sürecimizde sonuç alıcı ilerlemeler kaydedildiği ölçüde zirvelerin alternatif değil de tamamlayıcı, destekleyici bir rol oynadığından bahsetmek mümkün olabilir.

Söz konusu kararın alındığı, Brüksel'de yapılan ikili Zirve'nin ardından tarafların yaptıkları açıklamalar, hem Türkiye hem de AB yetkililerinin sonuçtan memnun olduğunu gösteriyor. Memnun ve aynı zamanda umutlu. Ben de memnunum ama umutlu olma konusunda-belki de geçmiş tecrübelerimizin etkisiyle- bazı soru işaretleri var kafamda.

Aniden başlayan, hızla ilerleyen ve çabucak sonuçlanan bu uzlaşının parasal katkı bölümü -ki Sayın Başbakanımızın, bu paranın Türkiye'ye değil, göçmenlere verildiğine ve onlar için harcanacağına dikkat çekmesi son derece isabetli olmuştur- ve bu para kullanılarak yerine getirilmesi gereken teknik yükümlülükler konusunda pek endişem yok. Uzlaşımın bu bölümü büyük ihtimalle iyi işleyecektir.

Tereddütlerim başka iki alanda. Kafamda iki soru var. Biri AB'ye yönelik, biri de bize. Bu soruların cevabı benim umut skalam için birer mihenk taşı olacak. Bakalım bir önceki yazımda açıkladığım "her çıkışı takip eden ani ve kaçınılmaz bir iniş" teorisi mi işleyecek yoksa nihayet kesintisiz ve istikrarlı bir yükseliş eğrisi yakalayabilecek miyiz?

AB'nin "Heves"inin Vadesi Ne Kadar?

Birinci sorum, AB'nin bize yönelik bu hevesinin geçici olup olmadığı. Acaba AB çok acil bir sorununa, panik içinde geçici ve hızlı bir çözüm mü arıyor; tek derdi bu mu; sadece bu özel sorunu çözmeye yönelik kısa vadeli taktik bir yaklaşım içinde mi, yoksa Türkiye ile ve Türkiye sayesinde bölgeye iyilik ve düzenin daha kolay götürülebileceğini öngören, uzun vadeli stratejik bir bakış açısına-nihayet- sahip mi? Ortaya çıkan durumun "yeni bir başlangıç" olup olmadığını anlamak için öncelikle bu sorunun cevabını bilmeliyiz: AB'nin hevesi geçici mi; göçmen sorunu hâl yoluna girince hevesi de bitecek mi; yoksa artık bizi hep sevecek mi? ▶

Insan beyni bir garip çalışıyor; tek bir konuya yoğunlaşıp, hep onu çalışınca "mesleki deformasyon" dediğimiz bir zihin hali ortaya çıkıyor. Tüm dünyayı, o konu merkezli değerlendirmeye başlıyor insan. Oysa zaman zaman dışına çıkmalı bu çemberin. Merkeze aldığı konu hangisi olursa olsun, kişi, onun büyük yapboz bulmacanın küçük bir parçası olduğunun, hiçbir konunun ve alanın diğerlerinin etkisinden arı olmadığını, olamayacağını ayırdına varmalı.

Acaba biz bu reformları bir yıl içinde gerçekleştirebilecek hevese ve iradeye sahip miyiz? Ya da şöyle ifade edeyim; bu konular ülkemizin "yapılacak işler listesinin" neresinde?

Reform Yapmak Kolay mı?

Bize yönelik sorum ise, birçok kez yaşadığımız, neredeyse klasik hale gelmiş olan, benim "algılama oyunu" adını verdiğim bir ilginç duruma dayanıyor. Durum dediğim şu: Birçok kritik noktada AB bir şey söylüyor. Bu ifade bazen uzun bir metin, bazı zaman da tek bir cümle şeklinde olabiliyor. Metin öyle kaleme almıyor ki, içinde hem bizi hem onları memnun edecek, çoğu zaman birbirini ile çelişen unsurları -hatta bazen aynı cümlede- içinde barındırıyor. Sonra da her iki taraftan siyasetçiler kamuoylarına dönüp ifadenin sadece kendilerini memnun eden tarafı itibarıyla değerlendirmeler yapıp vatandaşlarını ikna etmeye çalışıyorlar.

Bu durumun en yeni örneğini Brüksel Zirvesi deklarasyonunu değerlendirirken yaşadık. Vize serbestliği konusu deklarasyonun 5'inci maddesinde hüküm altına alınmış. Sekiz buçuk satırlık paragrafın son cümlesi, Türk vatandaşlarının Schengen Alanı'na girişlerinde uygulanan vize gereksiniminin kaldırılması için gereken nihai uygun görüş raporunun sunulması için 2016 yılının sonbaharını işaret ediyor (vizenin kalkması için değil, raporun açıklanması için), tabii ki Vize Serbestliği Yol Haritasının tüm koşullarının o tarihe kadar yerine getirilmiş olması kaydıyla.

Öncelikle ben bu ifadede vizenin 2016 yılı Kasım ayı itibarıyla kalkmış olacağına ilişkin hiç bir netlik göremiy-

rum. Oysa bu madde kamuoyuna “vize kalkıyor” şeklinde takdim edildi ve haklı olarak insanlarımızda sevinç yarattı. Oysa daha sonra Almanya Başbakanı Angela Merkel’in de açıkça belirttiği üzere, anılan tarihte sadece “şartlara bakılma” sözü verilmiş durumda. Yani, şartlar tam olarak yerine getirilmiş olsa dahi önümüzde daha hayli uzun bir onay süreci bizi bekliyor olacak. Peki, gelecek yıl bu zamanlar vize uygulaması hâlâ devam ediyor olursa bunu kim, nasıl açıklayacak kamuoyuna?

İkinci husus daha da önemli. Türkiye’nin yerine getirmesi gereken koşullar AB tarafından 72 başlık altında kâğıda dökülmüş durumda (merak eden İKV’nin konuya ilişkin 30 Kasım 2015 tarihli basın açıklamasına ve daha önce aynı konuya ilişkin olarak yayımladığımız çok sayıdaki rapor ve değerlendirmeye bakabilir). Bu koşulları yerine getirmek için yapılması gerekenlerin tek bir adı var: REFORM.

Bu durumda ikinci sorum da şu: Acaba biz bu reformları bir yıl içinde gerçekleştirebilecek hevese ve iradeye sahip miyiz? Ya da şöyle ifade edeyim; bu konular ülkemizin “yapılacak işler listesinin” neresinde?

Ben burada kötümser bir mesaj vermek istemiyorum, yapılanları küçümsemek de haddim değil; ama eksiklikleri, muhtemel aksama noktalarını işaret etmek de görevimiz. Yoksa beklentim sözlerin yerine getirilmesi, umudum Türkiye-AB ilişkilerinin normalleşmesi ve üyelik sürecimizin rayına oturmasıdır.

Karşılıklı Güven Meselesi

Birkaç hafta içinde bizi Brüksel Zirvesi’ne götüren sürece bakınca bir şey çok net görülüyor: Taraflar arasındaki güven sorunu aşılabilmiş değil. Örneğin, oluşturulan tüm mekanizmalar adım adım ilerlemeyi ve her adımda sözlerin yerine getirilmediğinin kontrolünü öngörüyor. Böyle de olsa, Zirvede oluşturulan

mekanizmalar katılım sürecini ileri götürecek sağlam bir güven zemini oluşturulmasına katkıda bulunduğu ölçüde yararlı olacaktır.

Önümüzdeki dönemde sürecin normalleşmesine yardımcı olması beklenen bir diğer konu da Kıbrıs. Eğer Kıbrıs’ta çözüm için somut adımlar atılırsa müzakere sürecinin normale dönmesinde çok ciddi bir yol alınmış olacaktır.

İstikrar Olmazsa Güven Sağlamak Zorlaşır

Güven sorununun bir diğer olmazsa olmaz şartı: İstikrar. Hem siyasi hem de ekonomik alanda, istikrar ne kadar sağlam ve sürekli ise güven de o kadar kolay tesis edilir. İstikrar deyince de, AB normlarından bahsetmemek olmaz. Özellikle, hukukun üstünlüğü, temel haklar ve çoğulcu demokrasi ile sürdürülebilir kalkınma alanlarındaki standartlara sahip çıkmanın, hem içeride yaşadığımız ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel sorunların çözümünde hem de dış politikada yüz yüze olduğumuz sorunların azaltılmasında ne derece önemli bir rol oynayacağını kim inkâr edebilir ki? Bu normlara sahip çıkarak yükselteceğimiz demokratik düzey sorunlarımızı aşmakta en büyük yardımcımız olacaktır.

Böyle düşünmeyi “Avrupa’nın ruhu da ekonomisi de çöküşte, söz konusu değerlere kendileri sahip çıkamazken bize ne oluyor” diyenlere ise resmi yanlı okuduklarını söylemekle yetineceğim. AB’nin şu an için güçlü bir liderliğe sahip olmaması ve yönetim modelinin çağın ihtiyaçlarına uyduramamasından kaynaklanan sorunları olduğu doğrudur ama bunlar aşılamaz sorunlar değildir. Son yıllarda çevremizde yaşananlar göstermiştir ki; AB süreci bizi daha güçlü kılacak en kestirme yoldur. Üstelik her şeye rağmen AB’nin dünyanın göreceli olarak en istikrarlı bölgesi olduğu gerçeğini de görmezden gelemeyiz.

Güven sorununun bir diğer olmazsa olmaz şartı: İstikrar. Hem siyasi hem de ekonomik alanda, istikrar ne kadar sağlam ve sürekli ise güven de o kadar kolay tesis edilir.

Dünya Sürdürülemez Bir Dengede

İstikrar, her şeyin mükemmel olduğu bir durumu değil, herkesin az çok memnun olduğu bir durumun süreceğinin öngörülebildiği bir hali tanımlar; yani sürdürülebilirliği. Oysa dünyanın halleri hiç de sürdürülebilir bir dengelyi işaret etmiyor. Ne siyasi alanda ne de ekonomik alanda. Yaşadığımız dünya tam bir eşitsizlikler dünyası. İşin kötüsü, bu eşitsizlikler her gün daha da derinleşiyor. Ve işin daha da kötüsü, özellikle yakın coğrafyamızda işlerin daha iyiye gideceğinin işaretlerinin zerresi bile görülüyor. Avrasya dediğimiz büyük kıtanın iki okyanus kıyısında ticaret ve ekonomik faaliyetler hızla güçlenirken; o bölgelerin ülkeleri ekonomik işbirliklerini derinleştirirken, kıtanın hemen ortası ve güneyimizdeki Afrika’nın büyük bölümü hem nispeten fakirleşip ekonomik yarışta geri kalıyor hem de siyasi sorunlardan, komşuları ile çatışmaktan, savaştan ve terörden başını kaldırıp bu gidişi geri çevirecek tedbirleri bir türlü alamıyor.

Hem ülkeler hem de insanlar arasındaki gelir eşitsizliği inanılmaz boyutlara ulaşmış durumda. Kendini sağlam duvarlar arkasında garantiye aldığını zanneden zengin ülkelerin aniden karşı karşıya kalınca ne yapacağını bilemediği göçmen sorununun da, ►►

Acaba AB çok acil bir sorununa, panik içinde geçici ve hızlı bir çözüm mü arıyor; tek derdi bu mu; sadece bu özel sorunu çözmeye yönelik kısa vadeli taktik bir yaklaşım içinde mi, yoksa Türkiye ile ve Türkiye sayesinde bölgeye iyilik ve düzenin daha kolay götürülebileceğini öngören, uzun vadeli stratejik bir bakış açısına –nihayet- sahip mi?

¹ *The State of Finance for Developing Countries*, 2014. Raporun tamamı ve metodoloji için: www.eurodad.org/finance_for_developing_countries.

terör sorununun da temelinde yatan sebep bu eşitsizlikler. Üstelik de eşitsizlikler giderek büyüyor. Gelir dağılımı mekanizmaları hep fakir ülkelerin aleyhine çalışıyor.

Gelişmekte olan ülkelere yönelik finansal akımlar dahi son tahlilde onların aleyhine çalışıyor. Borç ve Kalkınma üzerine Avrupa Ağı (*European Network on Debt and Development*) adlı kuruluşun bir çalışmasına göre 2014 yılında gelişmekte olan ülkelere yönelik her 1 dolarlık para girişi onlardan 2 dolarlık bir para çıkışı ile sonuçlanıyor. Nedenlerini ve bunu yaratan mekanizmayı merak edenler dipnottaki linkten rapora ulaşabilir¹. Ben detaylara girmeyeceğim ama sonuç şu: Bu böyle gidemez. Dünyayı zor günler bekliyor. Küresel borç sorunu

büyüyor. Özellikle borcu yüksek olan ülkeler ile birikmiş borç oranı makul düzeyde olsa da ekonomisini çevirmek için dış kaynağa bağımlı ülkeleri daha önce ve daha şiddetle sarsacak bir yeni küresel ekonomik kriz ihtimali giderek artıyor. Eşitsizliklerin yarattığı siyasal ve sosyal sorunlar ile bunların zengin kesimlere yansıyan yan etkileri de bitecek gibi değil.

Mesleki deformasyon diye başladım lafa ve daha geniş, daha küresel bir değerlendirme yapayım dedim ama dönüp dolaşıp geldiğim yer yine AB oldu. Bu uluslararası koşulları düşününce kafamda iki kelime dönüp duruyor. REFORM ve AB ÇIPASI. Umuyorum yeni hükümetimiz bu alanlarda gerekenleri hızla yerine getirir ve dünyayı bekleyen zor günlere hazırlıklı yakalanırız. ■

